N. IORGA

DOCUMENTE ROMÎNEȘTI DIN ARCHIVELE BISTRIȚEI

N. IORGA

DOCUMENTE ROMÎNEȘTI DIN ARCHIVELE BISTRIȚEI

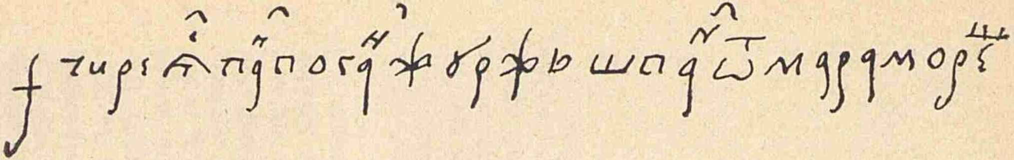
(SCRISORI DOMNEȘTI ȘI SCRISORI PRIVATE)

PARTEA II.

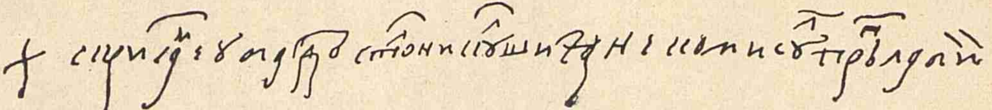
BUCUREȘTI
EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŬ & COMP.
21 — CALEA VICTORIEI — 21
1900

BUCUREȘTI
STABILIMENTUL GRAFIC I. V. SOCECU
59 — STRADA BERZEI — 59

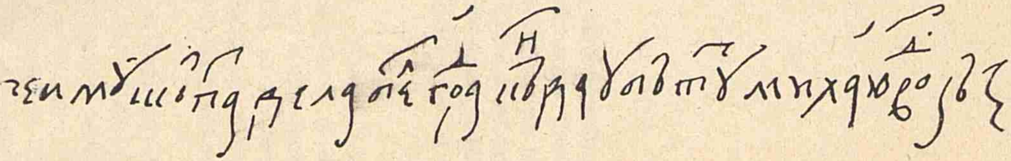
(60934)

Din nº II.

Din nº VI.

Din nº XI.

PREFAŢA

I.

În partea întăiŭ a acesteĭ Prefeţe mă voiŭ ocupa, precum am făgăduit, de fie-care din acele documente ale întregiĭ colecţiĭ care merită, supt un raport oare-care, o atenţie deosebită. Cu acest prilej voiŭ motiva datele puse în foarte multe cazurĭ conjectural şi le voiŭ îndrepta — pentru vol. I — cînd va fi nevoie.

I. Această curioasă scrisoare, a căreĭ limbă ie un amestec de vechime (întîlnim rotacismul) şi de corupţie, ie scrisă într'o 'ntisoare, cu litere marĭ, de o formă neobişnuită, care samănă cu a documentelor slave din Galiţia, în secolul al XIV-lea saŭ al XV-lea. Nicĭ în cuprins, nicĭ în filigrană nu găsesc elemente de datare sigură.

II. Urban Weidner a fost birăŭ al Bistriţeĭ de la 1578 la 1580, apoĭ în aniĭ 1587-90 şi 1593, 1596. Dar scrisoarea se poate dată şi maĭ de aproape: scrisă în Maiŭ, iea vorbeşte de mişcărĭ ale trupelor luĭ Gaşpar Kornis, de o primejdie amenințătoare din spre Moldova. Ie, cum se vede, vorba de năvăli-

rea Tatarilor în Maramureș, năvălire care se săvîrși în primele zile ale luĭ Iulie 1594. Cît despre Pogan, l-am întîlnit și în documente ungurești din acest timp. Așa, la 21 August 1601, iel scrie Bistrițeĭ, din „Ürmezeö". Cf. t. I, p. LXXVIII; Iorga, *Scurtă istorie a luĭ Mihaĭ Viteazul*, Socec, 1900, pp. 23-4.

III. Am dat acesteĭ scrisorĭ aceleașĭ limite cronologice ca și scrisoriĭ precedente. Isac Pogan, care scrie și iel romănește, iera poate contemporanul și ruda luĭ Jurj Pogan.

IV. Ioan Budacker a fost birăŭ de Bistrița întăiŭ între aniĭ 1594 și 1595. În acest timp, la 3 Maiŭ 1595, Aron-Vodă fu înlocuit cu Ștefan Răzvan, confirmat la 27 Iunie. Acesta domni pănă în August al aceluiașĭ an. Între aceste date trebuie pusă scrisoarea, care vorbește de un Ștefan-Vodă, domnind de curînd și întreținînd relațiĭ cu Ardealul, care echivalaŭ cu o anexare a Moldoveĭ către această provincie: „iaste o țară ca alaltă". Cf. Iorga, *l. c.*, pp. 34, 42-3.

V. Data pare a fi, nu 1597, ci de la 1600, guvernatorul ardelean fiind Basta.

Agathon ie probabil episcopul de Roman, apoĭ mitropolit, în 1592. Admisesem altă dată că Mitrofan luă Scaunul mitropoliiĭ după moartea luĭ Agathon. Documentul nostru ni arată însă pe acesta din urmă retras la Moldavița. Să fi trăit pănă la 1638? Cf. Iorga, *Doc. geografice*, I, 1900, p. 12; *Relațiile cu Lembergul*, I, 1900, pp. 112-3.

VI. Scrisoarea ie datată. Pentru aceĭ cari aŭ scris-o, v. vol. I, p. LXXXIV. Forma latină are: „Nos Bade Ztolnik de Grediste, Iene Komiz de Kosesth, prefecti arcis Fogaras". Data ie 7 Decem-

bre, „iuxta novum calendarium“, 1599. Observ că nu s'a crescut la Septembre anul de la Adam.

VII. Ie, cred, singurul act ce avem de la orășeniĭ din Neamț. Sodășul ie pomenit și în alte documente. Data nu se poate fixà.

VIII. Biografia sumară a luĭ Udrea a fost făcută de două orĭ de d. Hasdeŭ, în *Cuv. den Bătr.*, I, p. 141 și urm. și în *Magnum Etymologicum*, art. *Băleanu*. Cf. Iorga, *Cronicile muntene din sec. al XVII-lea*, Bucureștĭ, 1899, p. 37. Se știe că Mihaĭ-Vodă se retrase de la Hotin spre Suceava, pe care o luă la apropiarea sa (dar scrisorile din 21 Maiŭ, Suceava, sînt, de sigur, ante-datate. Hurmuzaki-Bogdan, I, pp. 600-2), poate chiar în ziua de 21 Maiŭ. La 24, cînd scrie Udrea, Voevodul se afla acum în cetate. Udrea rămase unul din guvernatoriĭ Moldoveĭ. Cf. Iorga, *Mihaĭ Viteazul*, p. 87.

IX. Data s'a pus după înfățișarea scripturiĭ.

X. Există și o traducere germană contemporană.— Acest Barnowski nu ie acelașĭ cu Domnul de maĭ tărziŭ, ci Dimitrie Barnowski. Avem, între documentele bistrițene copiate maĭ în urmă pentru Academia Romînă, o scrisoare din Cotnarĭ, 31 Octombre 1600, semnată de „Demetrius Bernowskj, Illustrissimi principis Hieremiae Vaivodae pincerna supremus et locumtenens, et cetera“.

De la iel maĭ avem în corespondența bistrițeană două scrisorĭ fără an, datate una „41 die zetembris“ *(sic!)*, alta „21 die julius“ *(sic)*. În fine, iel dă o mărturie alăturĭ de Simion Hatmanul [Movilă], Gligorcea Vornic, Bogza Logofăt, Grigorie Clucer, Stratilat Vornic de gloată și Caraghiuzăl Postelnic, — tot în calitate de Ceașnic (colecția Czołowski).

Acest Barnowski iera în 1606 Mare-Postelnic. Această știre o culege într'un izvor inedit și d. Has-

deŭ [1]), care afirmă două lucrurĭ nedovedite relativ la Dimitrie Barnowski. Iel ar fi identic cu Dimitrie Moviliță, ruda, vărul — cum am demonstrat [2]) — al luĭ Ieremia-Vodă. Apoĭ Dimitrie Movilă Barnowski ar fi tatăl luĭ Miron-Vodă.

Dimitrie Movilă iera însă la 1599 abia Mare-Vătag, și *nu* i se zicea Barnowski [3]). Iel nu putea fi la 1600 Ceașnic și locoțiitor domnesc. Că iel a fost tatăl luĭ Miron-Vodă, nu ni spune nicĭ-un izvor.

Din potrivă, ieste unul care ni spune că filiația ie imposibilă. La 16 Mart 1614, pe cînd, cum vom vedea, Miron iera Spătar și căsătorit cu Antemia Vartic, pe cînd trăia mama sa Elisaveta, — „Barnovschi" și *soția sa Anghelina,* cu fata lor, Sora, daŭ, din Iașĭ, un zapis [4]). Ie maĭ mult decît probabil că „Barnovschi" ie Dimitrie al nostru, care nu poate decĭ fi tatăl luĭ Miron.

Cunoaștem însă numele mameĭ luĭ Miron Barnowski: Doamna Elizabeta scrie, din Ustie, două scrisorĭ, la 27 Decembre 1632 și la 13 Februar 1634, aceasta din urmă după moartea fiuluĭ ieĭ [5]). Ieĭ îĭ scrisese Miron înnaintea morțiĭ sale, ni spune Miron Costin (p. 297), și de dînsa se ocupă iel și în testamentul săŭ [6]). Din testament maĭ aflăm și existența unor surorĭ ale Domnuluĭ, dintre care una se numia... Scripca, existența uneĭ nepoate.

---

1) În articolul *Barnowski* din «Magnum Etymologicum».

2) Hurmuzaki, XI, pp. L-LI.

3) *Ibid.*

4) Ghibănescu, *Istoria uneĭ moșiĭ,* în *Arch. soc. șt. și lit.*, I, p. 402. Anghelina iera fata Anei *(ibid.,* p. 403). Fata ieĭ luă pe un Pătrașcu, fiind numită în 1641: «Pătrășcăneasa» *(ibid.).*

5) În Hurmuzaki-Bogdan, II.

6) În *Arch. istorică,* I^2, p. 189. Ar fi fost în mirenie Elena. V. Melchisedek, *Notițe arch.*, pp. 260, 283.

Safta, măritată cu Costin Postelnicul, tatăl cronicarului Miron, al căruĭ nume a fost poate dat în amintirea luĭ Miron-Vodă, protectorul luĭ Costin [1]. Copiiĭ luĭ Costin sînt, de altmintrelea, pomenițĭ și ieĭ în diată.

Miron-Vodă maĭ avea și „verĭ-primarĭ". Unul iera Vornicul Gavrilaș. Verĭ li spune iel și luĭ Ieremia și Simion Movilă [2], și aș crede că Barnowski se putea numi Movilă din cauza mameĭ sale. Aceasta trebuie să fi fost vara luĭ Ieremia și Simion, poate una din fetele luĭ Văscan, una din surorile luĭ Dumitru Movilă, de care am vorbit maĭ sus. Faptul că nu ie pomenită Elizabeta în documentul din 1599 n'ar fi o dovadă contra acesteĭ aserțiunĭ [3]. Cînd a fost chemat la Domnie, Miron Hatmanul n'avea copiĭ și poate n'avea nicĭ jupăneasă [4]. Dar iel fusese însurat. La 24 Mart 7123 (1615), Vasile Vartic și cu soră-sa Antemia, „giupăniasa luĭ Miron Barnovschi Spătar", ambiĭ fiĭ aĭ luĭ Gavrilaș

---

1) Cf. Orășanu, *Cronicariĭ moldovenĭ*, Bucureștĭ, 1890, pp. 120 și urm. Costin și Alexandru Costin, ambiĭ Postelnicĭ, ambiĭ căsătorițĭ cu femeĭ purtînd acelașĭ nume, sînt persoane deosebite. În cronica luĭ Miron, «Costin Postelnicul» dispare înnainte de Vasile Lupu; «Alexandru Costin» apare, într'o situație de boierinaș, cu prilejul căderiĭ luĭ Vasile-Vodă. Balica, a căruĭ nepoată iera Safta luĭ Alexandru, iera Balica fiul, și acesta iera «văr» prin căsătoria tatăluĭ săŭ cu o soră a luĭ Ieremia, și nu alt-fel, cu fiiĭ luĭ Ieremia saŭ aĭ luĭ Simion (*Arch. ist.*, I², p. 190), pe cînd relațiile luĭ Barnowski cu Movileștiĭ ieraŭ altele: decĭ nepoata luĭ Balica și nepoata luĭ Barnowski se putea numi cu greŭ aceiașĭ persoană. Îmĭ rezerv să revin aiurea asupra chestiiĭ, cine era tatăl luĭ Miron Costin. V. și n. 3.

2) Hurmuzaki-Bogdan, II, p. 536. Înrudirea cu Gavrilaș, *ibid.*, p. 551.

3) Cf. Picot, ed. luĭ Ureche, p. 412 n. 1, p. 538 n. 1; Ghibănescu, în *Uricariul*, XVIII, p. 387, nota 3; Iațimirski, *Mss. Neamț* (rus.), p. 12.

4) Miron Costin, p. 289. Pentru a doua căsătorie, Hurmuzaki, *Supl.* I¹, p. 230, nº CCCXXXIV; vol. I, p. XCIV.

Vartic și aĭ „giupănesiĭ Grăpina", daŭ un zapis pentru împărțirea moșiilor și viilor lor, pe care Antemia-l semnează: „Antemiia Spătăriasa". Grăpina — știm aceasta dintr'un document datat „Crăstești, Aprił 6" — iera „fata luĭ Dumitru Ghenghii, ce au fost uricariu", și a Marichiĭ. Antemia maĭ avea frațĭ după mamă pe Lupul Talpă, Comis, pe Anița și Irina [1].

Dar cred că Miron nu iera întăiul Domn din familia tătăluĭ săŭ, din familia Barnowski. Între boieriĭ săĭ, Petru Rareș avuse, ca negociator și luptător, pe Toma Barnowski. În 1527, cu Vlad pîrcălab de Hotin, iel merge în Polonia pentru a încheia tratatul cu regele. În războiul pentru Pocuția întîlnim alăturĭ pe aceștĭ doĭ boierĭ. Se pare chiar că Tomșa, Marele-Vistier, care luptă, împreună cu același Vlad, în Ardeal la 1529, iera tot Barnowski [2].

Apoĭ îĭ pierdem urma. Supt Despot însă, Sommer și Graziani ni vorbesc de un influent boier Barnowski, care, după ce jucase un rol important supt Alexandru Lăpușneanu, fusese cruțat, apărat de noul Domn și organizase apoĭ tot iel conspirația care aduse căderea aventurieruluĭ. Iel ar fi fost ucis în timpul cînd Suceava iera asediată, și Tomșa, care primi coroana, ce i se oferise luĭ, ar fi fost un

---

1) Bibl. Ac. Rom , ms. 90, fol. 7, 8. Supt Radu Mihnea (1616—19), Barnowski deveni Hatman (cf. *Arch. ist.*, I², p. 191). Am cetit în loc de «zapisul Soreĭ cneghineĭ Grăpineĭ» : «cneghineĭ Grăpineĭ», fiind-că ie vorba de fiul ieĭ Vasile Vartic.

2) Cf. studiul nostru asupra *Războaielor luĭ Rareș cu Poloniĭ* și vol. I, pp. XXV-VI. Pentru un Tomșa, pîrcălab de Ciubărciŭ, Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 187. — Pe Tomșa Vistiernicul documentele slavone îl numesc însă *Dumșa* (v., d. ex., doc. din 19 Mart 1529, în Bibl. Ac. Rom., Pec. 28). În scrisoarea latină citată a luĭ Rareș stă «Thomza».

boier de rînd numaĭ, o persoană cu totul deosebită de Barnowski [1]).

Un raport al Trimesuluĭ imperial Belsius vorbește și iel de influentul Barnowski, om iubitor de darurĭ, „dorophagus“, care ocupa situația de „campiductor“, de Hatman [2]). Șef al armateĭ: „magister equitum“, îl numește pe Barnowski [3]). și Sommer. În singurul document cu boierĭ păstrat de la Despot, Hatman ie „Barnowski“. Însă știm din Ureche că Tomșa Domnul fusesese înnainte Hatman [4]). Identificarea luĭ Barnowski de supt Lăpușneanu și Despot cu Toma Barnowski de supt Rareș nu prezintă greutățĭ: ar fi lunga carieră a unuĭ boier de frunte. Dacă aceasta se admite, Toma Barnowski Hatmanul și Tomșa Hatmanul și Ștefan-Vodă Tomșa decĭ sînt una și aceiașĭ persoană. Confuzia luĭ Sommer și a informatorilor polonĭ aĭ luĭ Graziani s'ar explica ușor.

Alt-fel ar trebui să se admită existența simultanee a doĭ Hatmanĭ supt Despot și ridicarea pe tron a unuĭ boier fără însemnătate care iera totușĭ Hatman saŭ ar trebui să se admită ridicarea subită la o situație foarte influentă a unuĭ boier fără trecut, a unuĭ Barnowski deosebit de Toma, cel cunoscut. Aceasta ni se pare maĭ greŭ.

---

1) Cf. prefața la Iorga, *Nouveaux matériaux pour servir à l'histoire de Jacques Héraclide*, 1900, Prefața.

2) Hurmuzaki, II[1], p. 425.

3) Bibl. Ac. Rom., Pec. 91. — D. Picot (ed. luĭ Ureche, p. 412 n. 1) confundă pe Barnowski cu fostul Hatman al luĭ Rareș, Barbowski (v. și vol. I, p. XXII), pe care-l pomenește și Ureche (cf Hasdeŭ, *Magnum Etymologicum*, art. Barbowski) și care se întîmpină fără boierie printre marturiĭ unuĭ document dat de Ștefan-Vodă din Hîrlăŭ, 10 April 1564 [1524] (Bibl. Ac. Rom., Pec. 142).

4) P. 215. Cf. *Cron. moldopolonă*, ed. Bogdan: «un Tomșa din ținutul Orheiuluĭ» (p. 232).

XI. Această scrisoare ie posterioară luptei de la Mirislăŭ (18 Septembre 1600). Scriitorul vorbind de o atît de lungă închisoare, am pus data de: 1601. Vornicul Mogîldea iera Vornic de gloată, și în această calitate îl întîlnim, lîngă Nestor Ureche, la 1iŭ Oct. 1599, într'un document din *Arch. ist.*, I[1], p. 46. Poate să fie același cu unchiul luĭ Gheorghe Ștefan, pomenit de Miron Costin la p. 325. — V. și Prefața, p. XLVII.

XII. Simion, pîrcălabul Bistrițeĭ, pare a fi același cu cel pomenit în scrisoarea luĭ Jurj Pogan din 1594 (nº II). „Nemțiĭ" despre cari aude Cîrstea Vornicul că aŭ plecat din Ardeal sînt aĭ luĭ Basta poate, și ar fi vorba deci de schimbarea de dominație din 1601.

XIII. Iată istoria acestuĭ document: În 1634 se revăzu granița între Moldova, Ardeal și Maramureș. Moldavița și Cîmpulungul se crezură nedreptățițĭ de vecinĭ: mănăstirea prezintă la 23 Iulie 1635 traducerea unuĭ privilegiu pentru munțĭ al luĭ Alexandru Lăpușneanu, iar satul provocă o intervenție a luĭ Vodă. Procesul se dezbate în 1636: Moldoveniĭ fac mărturie la Bistrița. În 1638, mărturisesc în scris Moldavița, Putna, Cîmpulungul: Domnul amenință. În 1639, Statele ardelene pronunță o hotărîre. În 1641, o nouă anchetă zădarnică se începe, și actul nostru nu ie altceva decît „argumenta in loco controversiae proposita, ex parte Bistriciensium, anno 1641, die 10 Octobris". Afacerea se termină în 1642 printr'o nouă delimitare. Cf. Prefața la vol. I, pp. XCV și urm.; *Doc. geogr.*, I, nº II. Grama Jitnicerul ie pomenit și în Prefața citată, p. XCVII. Pentru iel, v. și *Socotelile Brașovuluĭ* saŭ *Ceĭ d'intăiŭ anĭ din Domnia luĭ Vasile Lupu,* în Iorga, *Studiĭ asupra ist. Românilor în*

sec. al XVII-lea, Bucureștĭ, Göbl, 1900. Maĭ adaog, în fine, următorul act, care mi-a fost cunoscut după publicațiile citate întăiŭ. La 21 Octombre 1640, Vasile anunță Bistrițeĭ că nu va scoate stîlpiĭ pușĭ de Aron-Vodă, cere măcar zăbavă până în primăvară, cînd se va cerceta hotarul, și trimete înnapoĭ pe omul orașuluĭ.

XIV. Dima a fost Hatman, cred, înnainte de Simion Movilă.

XV. Pentru Agathon, v. maĭ sus, n° v. Pe Mitrofan îl aflăm lîngă iel în actul din 1638, în *Doc. geogr.*, I, p. 12. Un Sultan turc veni cu armată în Moldova pe acest timp numaĭ odată, în 1622. V. *Soc. Braș.*, p. 49.

XVI. Lipsește orĭ-ce alt element sigur de datare decît scriptura, care ne trimete la începutul seculuĭ. Dar poate ie vorba de năvălirile tătăreștĭ de supt Radu Mihnea, în 1624, cînd Domnul se retrase, în adevăr, la Suceava. Cf. *Soc. Braș.*, p. 58; Prefața vol. I, p. XCIII. Ie caracteristică și frica Bistrițenilor: în 1624 Tatariĭ trecură în Ungaria. — Un Tălmaciŭ Păharnicul ie supt Gheorghe Ghica (M. Costin, p. 359).

XVII. Neexistînd nicĭ o lucrare asupra Slatineĭ, o datare precisă, după numele egumenuluĭ, ie imposibilă.

XVIII. Vasile Tălmaciŭ ie Vornicul din 1624. Gorștinar va fi fost înnainte. Simionel l-a precedat decĭ la Cîmpulung.

XIX. Simion ie „Simionel“ din n[1] precedent.

XX. Scrisoarea nu cuprinde nicĭ un element de datare. Pare, după scris, a fi de la începutul secoluluĭ al XVII[lea].

XXI. Birăul Andreiaș, de la începutul secolu-

luĭ al XVIIlea, trebuie să fie Sattler, de la 1620 la 1628, cu două întreruperĭ.

XXII. Poate iscălitura, reprodusă în facsimile, ie a Vorniculuĭ Gavril [Cocrì], contemporan cu Sattler. V. și nº XLVI.

XXIII. Datată aproximativ după scriptură.

XXIV. După limbă și scriptură trebuie să se apropie de anul 1600. Cu atît maĭ mult, că, în vremea veche, Vornicia din Cîmpulung nu exista continuŭ, ci în locul Vornicilor ieraŭ adesea „dregătorĭ“.

XXV-VI. Datate după scriptură.

XXVII. Observ că un Stîrce, poate tatăl luĭ Miron, figurează printre boieriĭ luĭ Despot, ca pîrcălab de Hotin, la 9 Maiŭ 1563 (Bibl. Ac. Rom., Pec. 91). — Să fie Miron Vornicul de Suceava de la nº XXV? Un „Străcea ce-au fost părcălab“ se întîmpină într'un act din 15 Iunie 1644. Iel figurează, ca „Străcea, biv pîrcălab de Hotin“, în altul din Hotin, 4 Maiŭ 1637 (colecția d-luĭ căpitan Gh. Văsescu). Dar știm ceva și asupra luĭ Miron: la 12 Februar 1715, în Orășenĭ, se vinde o parte din Iacobeștĭ luĭ Ionașco Isăcescul, biv Vel Medelnicer, de Toader Stîrce și surorile luĭ: „Anghelușe Hajdeoe“ (semnează „Hăjdeoae“) și Maria „Ciogoloae“, fiiĭ luĭ Miron Stîrce (Colecția Czołowski).

XXVIII. Cf. nº VII. Scrisoarea fiind de pe la 1630, Dumitrașco ar putea fi Buhuș, pîrcălab de Hotin în 1634 (Bibl. Ac. Rom., 51/XXXVII).

XXIX. Să fie același Dumitrașco cu cel de la n1 precedent? Un Dumitrașco treti Logofăt se întîlnește într'un document din 1iŭ Ianuar..., supt Vasile Lupu (Colecția Czołowski). *Acest* Dumitrașco, Vornic de Suceava, trebuie să fie altul, căcĭ administrația biărăuluĭ Simon Engesser începe

la 1635. Ie poate Dumitrașco Portarul din documentul luĭ Vasile-Vodă de la 20 Iunie 1634 (Bibl. Ac. Rom., 51/XXXVII).

XXXI. Gheorghe Eifner („Swcz") a administrat Bistrița întăiŭ de la 1602 la 1603. Documentul pare foarte vechiŭ. Cf. cu nle II, III.

XXXII. Gheorghe Szabó ie birăŭ, în maĭ multe rîndurĭ, de la 1604 la 1619. Pentru un alt Bilăi, v. Hurmuzaki, XI, tabla.

XXXIII. Datată prin mențiunea luĭ Bilăi, contemporan cu Szabó.

XXXIV. Se pomenesc și Bilăi și Szabó: aceasta datează răvașul.

XXXV. Gheorghe Frank ie identic cu Gheorghe Szabó. Gligore, scriitorul răvașuluĭ, ie cel din no LXII (1616).

XXXVI. Datată prin numele luĭ Cristian Rotopan ca Vornic de Cîmpulung. Să fie acest Cristian, Crîstea din no XII (1601)? Poate trebuie să apropiem scrisoarea de aceia, latină, a fratelui Ignatie Szetinsky, Minor observant, „parochus socaviensis, poenitentiarius publicus moldaviensis", care asigură pe Bistrițenĭ, din Suceava, la 17 Decembre 1630, că ciuma a contenit de două lunĭ și dă mărturie pentru un Prusian, care vine la Bistrița.

XXXVII. Efrem a fost episcop de Rădăuțĭ de pe la 1607 la 1619. V. Wickenhauser, *Radautz*, pp. 23-4.

XXXIX. Datată după relațiile moldo-polone din acest an, pentru care cf. *Socot. Braș.*, p. 24 și Iorga, *Călătorĭ, ambasadorĭ și misionarĭ*, Bucureștĭ, 1900, pp. 8-9.

XL. Teodosie, egumen de Voroneț, nu se întîlnește în Wickenhauser, *Woronetz*, II. Însă Vlădica Atanasie a fost episcop de Roman de la

1616 la 1630. Melchisedek, *Chronica Romanuluĭ*, I, pp. 252-4.

XLI. Ieșirea Polonilor cu Alexandru Movilă se face la 12 Februar 1616. Cf. *Socot. Braș.*, p. 37.

XLII. Am datat scrisoarea ca și precedenta, fiind trimeasă de aceiașĭ.

XLIII. Fiind vorba de o ciocnire între Turcĭ și Polonĭ la o dată îndepărtată din secolul al XVII[lea], nu poate fi vorba decît de campania din 1617, pe care am descris-o în *Socot. Braș.*

XLIV. Informatorul bistrițean ie tot Lupu Mălaiŭ din n° XLIII. „Fratele luĭ Korecki" ie un frate al principeluĭ Samuil, prins de Turcĭ în 1616. Cf. și Papiu, *Tezaur*, II, p. 140.

XLV. Fiind vorba de așezarea în Scaun a luĭ Ștefan [Tomșa?], scrisoarea poate fi din 1612, din 1616 saŭ din 1621. V. *Socot. Braș.*, la aceste date. Se pare că această din urmă dată ie cea bună, pentru că atuncĭ Ștefan și-a ocupat Scaunul toamna.

XLVI. Databilă prin adresa către biräul Andreiaș Sattler (de la 1620).

XLVII. Mitropolitul Teofan trebuie să fie acel care abdică la 1620. Erbiceanu, *Mitr. Mold.*, p. LVII.

XLVIII. Scrisoarea luĭ Gavril (v. n° XLVI) poate fi chiar din 1620, cînd Alexandru Iliaș fu stabilit de Turcĭ în Scaunul din Iașĭ toamna. V. Iorga, *Manuscripte din bibliotecĭ străine*, II, Bucureștĭ, 1899, pp. 36 și urm.

XLIX. Petru Diacul ie cel din 1616 (n[le] XLI-II). De sigur că scrisoarea se raportă la cele d'intăiŭ măsurĭ luate de Alexandru Iliaș, după instalarea luĭ. V. și n[l] XLVIII.

L. Șeptelicĭ Hatmanul ie auxiliarul și trădătorul luĭ Gașpar-Vodă. Rolul săŭ în 1620 l-am expus în *Manuscripte din bibl. str.*, II, p. 38 nota 3. La

7 Iunie 1637, văduva luĭ, Tofana (iel murise: „Șeptelicĭ biv Hatman"), și fiiiĭ Iliaș și Gheorghiță vînd o moșie luĭ Ștefan Murguleț (*Ceĭ d'ntăiŭ anĭ din Domnia luĭ Vasile Lupu*, Regeste. Cf. *Arch. ist.*, III, pp. 221-2). Ilie iera staroste de Cernăuțĭ la 7155 (1646-7) (*Arch. ist.*, III, p. 227). Pe Iliaș îl găsim și în 1634, la 20 Iunie (v. regestele citate). Cf., pentru Șeptelicĭ și Tofana, *Arch. ist.*, III, p. 211; v. și p. 209, etc.

LI. Andreĭ „Șaiar", Sattler, ie birăŭ din 1620. Expediția personală a Sultanuluĭ Osman se făcu în 1621: „Împăratul" ajunse vara la Dunăre. V. *Socot. Brașovuluĭ*, la acest an.

LII. Datată după n[l] precedent.

LIII. Această nouă scrisoare a luĭ Ionașco Rotopan ie probabil anterioară n[luĭ] LI. — Pentru Cristian Rotopan, v. n[le] XXXV-VI. Pentru primul, n° LX.

LVI. Pe Tofan, archiepiscopul, și egumenul de la Slatina, Partenie, i-am găsit în n[l] XLVII. Ghenadie a fost mitropolit al Ardealuluĭ, după părintele Popea, *Vechia metropolia ortodosa romana a Transilvaniei*, Sibiiŭ, 1870, p. 74, — între 1628 și 1640.

LVII. Pentru timpul cînd a păstorit Ghenadie de Bălgrad, v. n° LVI.

LVIII. Ioan ie reprezintantul în părțile nordice ale Ardealuluĭ al luĭ Ghenadie.

LIX. Martin Budacker a fost birăŭ de la 1626 înnainte. Miron Barnowski se făcu Domn în același an. Cu greŭ s'ar putea ca scrisoarea să fie din 1633, cînd se răspîndi vestea numiriĭ luĭ Miron a doua oară. Data de 1628, pe care o adoptasem, rezultă dintr'o confuzie. — Cf. *Socot. Brașovuluĭ*, la datele de maĭ sus.

LXI. Gașpar diacul a fost birăŭ de Bistrița în 1629 și 1630. Numit în Iulie 1629, Alexandru Co-

conul zăbovi plecarea sa spre Moldova. Cf. *Soc.*, *Braş.* p. 66; Prefaţa la vol. I, p. XCIV.

LXII. Această scrisoare se leagă de cea precedentă. Cf. şi Hurmuzaki-Bogdan, II, p. 590 (pentru Tatarĭ).

LXIII. Gaşpar ie noul birăŭ, Gaşpar Wüst.

LXIV. Pentru datare, nu poate servi Wickenhauser, *Moldawitza*. Pare anterioară după scris n[luĭ] LXIII.

LXV. Pentru numirea — ultima numire — în Moldova a luĭ Alexandru Iliaş, v. *Doc. Braş.*, la anul 1631. Fiul Domnuluĭ ie Iliaş, care a domnit şi iel.

LXVI. Scrisoarea pare anterioară jumătăţiĭ secoluluĭ, dar nu cu mult. Ie poate vorba de expediţia luĭ Abaza-Paşa în Polonia (1633) saŭ de pregătirile de războiŭ din 1634. V. aceleşĭ *Socotelĭ*, la aceştĭ anĭ. „Luca Andreiaş“ trebue să fie birăul Bistriţeĭ, şi atuncĭ data de 1633 se impune, căcĭ Andreas Lutsch a administrat numaĭ atuncĭ. O altă scrisoare, latină, din acest an, în *Ceĭ d'intăiŭ anĭ aĭ luĭ Vasile Lupu,* note.

LXVII. Domn ie Vasile Lupu. Iel a mers „unde-ĭ porunca cinstituluĭ Împărat“, contra Tatarilor luĭ Cantemir, în 1637 şi 1638. Decĭ până atuncĭ trebuie coborîtă data, pusă după anul suiriĭ luĭ pe tron. Cf. studiul citat maĭ sus; *Chilia*, p. 228.

LXVIII. Fusese datată după administraţia luĭ Simon Engesser. În studiul citat i-am fixat data, maĭ precisă, de 1636.

LXIX. Ie în legătură cu precedenta.

LXX. Un personagiŭ foarte cunoscut: poate tatăl Ciogoleştilor, cari, amestecaţĭ în conspiraţia luĭ Gheorghe Ştefan, fură tăiaţĭ de Vasile Lupu (Miron Costin, pp. 322-5. Cf. n° CLXXIII). Îl găsim ca biv Logofăt încă din 1636: Logofăt fusese supt Moise Movilă (document al acestuia, în Ureche, *Miron*

Costin, I, p. 78). În 1637 cumpără o parte din Boeștĭ (*Conv. lit.*, 1900, nº din Iunie). O altă parte o cumpără în 1644, 15 Iunie, înnaintea luĭ Gheorghe Ștefan, atuncĭ treti Logofăt, pentru care iera să piară (col. Gh. Văsescu). Alte moșiĭ i le întărise Moise la 1634 (*Arch. ist.*, I¹, pp. 71-2). Aș dată deci: 1635-7.

LXXI. Gavril Cocrì ie Vornicul din n^le^ XLVI, XLVIII, poate și XXII. Scrisoarea de față se raportă la declarația luĭ Vasile-Vodă din 26 Septembre 1641, că privește teritoriul de dincoace de Bistrița ca al săŭ (*Doc. geogr.*, I, p. 9).

LXXII-V. Databile prin administrația luĭ Simon Engesser.

LXXVI. Cf. Wickenhauser, *Woronetz*, pp. 114 (1640). Ie supt Simon, după scris.

LXXVII. S'ar potrivi și cu scriptura și cu anul de pace completă ce a fost 1636. Scrisoarea are dată.

LXXVIII. În 1637, Cantemir stătea iarăși în fața unuĭ Han trădător, dar trădarea acestuia nu iera notorie, și ajutoarele căzăceștĭ de care se folosi Inaiet-Ghiraĭ nu se puteaŭ socoti ca cele din scrisoare. Avem decĭ o scrisoare din 1629, cînd Hanul Mohammed și fratele săŭ Șahin se luptaŭ, în fruntea Cazacilor, contra „Împăratuluĭ".

LXXIX. Ie vorba de o coborîre în jos a luĭ Vodă: după scriptură Vasile-Vodă. S'ar putea raporta la expediția din 1637 în Muntenia saŭ la primirea moaștelor Sf. Paraschive, la 1640. V. maĭ departe, n^le^ din aceștĭ anĭ.

LXXXI. Cf. primul studiu al nostru asupra luĭ Vasile Lupu. Scrisoarea acestuĭ document ie admirabilă.

LXXXII. Cf. al doilea studiu asupra luĭ Vasile

Lupu. Semnătura ie a luĭ „Gavril Cocrì, pîrcălab". Cf. nº LXXXVII.

LXXXIII. Gavril ie fratele maĭ mare al luĭ Vasile-Vodă, făcut de dînsul Hatman la începutul Domniiĭ (1634). De la 1638 înnainte ie birăŭ la Bistriţa Andreĭ Amendt.

LXXXIV. Ion, locotenentul episcopal, se întîlneşte şi în nº LVIII (c. 1628). Birăul „Andrieşel" poate fi Amendt (de la 1638), dar şi Sattler (de la 1620).

LXXXV. Datată după administraţia luĭ Amendt.

LXXXVI. Pentru Cocrì, v. nº LXXXII şi, maĭ ales, nº LXXI. Birăul actual ie Amendt; Simion, fostul birăŭ, Engesser.

LXXXVII. Aceleşĭ observaţiĭ. După dată, s'ar putea să se raporte şi la campania luĭ Lupu din 1637 şi la cea din 1639. Cf. şi nº XCI.

LXXXVIII. Scrisoarea ie databilă numaĭ prin aniĭ administraţiiĭ biräuluĭ Andreĭ, probabil Amendt. Şi la 8/18 Sept. 1642, „contele" şi orăşeniĭ din Suceava scriŭ Bistriţeĭ pentru nişte caĭ neplătiţĭ. La 24 Februar st. v. 1623, „Isaac Marckgroff von der Suctzaw mit seinem Rath" scrie Bistriţeĭ, cerînd pentru Domn „keyserlig Inselt" (săŭ pentru Sultanul), care lipseşte în ţară.

LXXXIX. Scrisoarea luĭ Hancea ie de pe timpul luĭ Vasile Lupu; birăul ie acel din nº precedent. Semnătura ar fi: „Hancza... Vornic".

XCI. Pentru Cocrì, menţionat în scrisoare, v. nº LXXXVI. Pe Chiruţă-l găsim în 1642 (Prefaţa la vol. I, p. XCIX; *Doc. geogr.*, I, p. 13). Cf. şi explicaţiile la nº XIII. La 19 Novembre 1642, Bistriţeniĭ scriŭ Judeluĭ lor, la Sibiiŭ, şi pentru Chiruţă. Iar la 28 Maiŭ 1643 oraşul se adresează luĭ Vasile-Vodă, căruia-ĭ trimete, după cerere, un zidar

și cărămidarĭ, arătîndu-ĭ isprăvile luĭ Chiruță: în 1642, iel n'a plătit vama; vameșiĭ „Craiuluĭ" i-aŭ luat doĭ caĭ; orașul a răscumpărat unul, dar, ca mulțămită, Moldoveanul a luat alțĭ doĭ de la supușiĭ luĭ Ioan Kemény, carĭ cer despăgubire de la oraș. Exemplul luĭ ie imitat și de Cîmpulungeanul Ieremia, care pierduse niște porcĭ, al căror preț ie de cîte treĭ-patru florinĭ. — V. și n° CLVIII (numerotat CXXXVIII).

XCII. V. n[1] precedent și explicațiile de maĭ sus.

XCIII. Nu ie în Wickenhauser, *Homor*. În 1640-1, în adevăr, Simon era birăŭ, iar Andreĭ fost birăŭ.

XCIV. Popa Maxin și Drăgan Vameșul figurează și în mărturia de hotare din 1638 (*Doc. geogr.*, I, p. 13). Poate că în 1640 Bistrițeniĭ speraŭ că Domnul va face ancheta pentru hotare în persoană (v. Prefața la vol. I, p. CXVIII).

XCV. Călătoria luĭ Vasile-Vodă la hotare ie aceia de care s'a vorbit la n° XCIV. „Sfîntul" ie Sf. Paraschiva. V. Miron Costin, p. 310: „Și întru aceștĭ anĭ aŭ adus Vasilie-Vodă și moaștele Sfinteĭ Preacuvioaseĭ Paraschiveĭ, în anul 7148".

XCVI. Aducerea „Sfîntuluĭ" ie aceia de la n° XCV.

XCVII. Menționează întoarcerea luĭ Vodă din pioasa călătorie.

XCIX. Expedițiĭ turceștĭ contra Azovuluĭ, luat de Cazacĭ în 1637, se făcură, supt Pașa Delì Hussein de Silistra și apoĭ supt Serdarul Mohammed, în 1641 și 1642. Cf. Hurmuzaki, *Fragmente,* III, pp. 119 și urm. și Sîrbu, *Mateiŭ Băsărabă,* pp. 193 și urm. Dar după data de lună cuprinsă în scrisoarea noastră — Paștile căzură în 1641 la 25 April — se vede că ie vorba de întăia expediție. V., de altmintrelea, și studiile mele citate asupra istoriiĭ luĭ Vasile Lupu.

C. Cf. Prefaţa la vol. I, p. xcix.

CI. Ie poate din acelaşĭ an cu precedenta, fiind vorba de o reşedinţă a Domnuluĭ la Suceava. Dar v. şi n^{le} xciv, xcvii (din 1640).

CII. Vlădica Ardealuluĭ Iorest a păstorit de la 1640 la 1643 (Popea, *l. c.*, pp. 74-5).

CIII-IV. După scriptură, ca şi după vremea cînd apare Nacu, de care vom vorbi şi pe urmă, scrisorile trebuie să fie din ultimul timp al administraţiiĭ luĭ Simon Engesser (1644-5).

CV. Pentru Şandru Nistor Vătămanul, v. *Doc. geogr.*, I, p. 13.

CVI. Biräul Martin, de pe timpul luĭ Vasile Lupu, trebuie să fie saŭ Martin Deidrich (1634), saŭ Martin Schultz (1646-7, 1650-1). În 1634 însă, Vodă avea alte gîndurĭ prin Novembre decît călătoriile de plăcere. Vasile-Vodă făcu un zăgaz la lacul Orheiuluĭ şi clădi morĭ (Cantemir, *Descriptio Moldaviae*, p. 9).

CVII. Un Ieremia Murguleţ († 1650) se întîmpină la 1646 (*Convorbirĭ literare* pe 1900, n° de Iunie). O sumă de alte acte asupra familiiĭ, stabilită în Polonia, le-a publicat d. Hasdeŭ, în *Arch. ist.*, III, pp. 197 şi urm. Ipatie figurează într'un act din 1638, cu Ieremia şi Andreĭ (*ibid.*, p. 223). O tocmeală între aceştĭ treĭ fraţĭ şi un al patrulea, Ştefan, la 18 Iunie 1644 (*ibid.*, p. 225). Biräul Simon ie decĭ Engesser (de la 1635 înnainte). Bethlen Ferencz ie cumnatul luĭ Kemény, care-l pomeneşte la anul 1648 (Şincaĭ, III, p. 75).

CVIII. După scriptură părea a fi de pe la jumătatea secoluluĭ al XVII-lea. Semnătura ar fi: Κωνδ. Βαμεσ. Apropiind însă scrisoarea de n° lv, se vede că Vameşul Conde a scris-o pe la 1623.

CIX. Datată aproximativ după scriptură. Șandru să fie Vătămanul? V. nº cv.

CX. Biräul Gheorghe Frank (Szabó) administrează de la 1604 la 1618.

CXI. Cu toată aparența scripturiĭ, acest număr ie simțitor anterior jumătățiĭ secoluluĭ, căcĭ Mitrofan nu ie altul decît ajutorul mitropolituluĭ Agathon în conducerea Moldavițeĭ și apoĭ — după 1638 — succesorul luĭ. V. maĭ ales nº xv.

CXII. Galerie ie acelașĭ cu egumenul din nº xvii. Scrisoarea pare însă în acest din urmă nʳ maĭ recentă, poate fiind-că ie maĭ bună.

CXIII. Partenie fiind cel de la nˡ lxxii, rezultă că și această scrisoare trebuie datată între 1635 și 1645.

CXIV (xciv). *De aicĭ numerotația fiind greșită, s'aŭ pus nˡᵉ falșe în parenteză.*

CXV (xcv). Drăgan Vameșul ie cel din nˡᵉ lxviii-ix (1635-45). Scrisoarea ie databilă. O singură dată, în lunga sa Domnie, Vasile-Vodă avu un conflict cu Tatariĭ. Îĭ lovi în 1648, fu atacat în 1649, prădat și gonit din propria sa capitală în 1650, cînd trebui să se răscumpere. Cf. Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 27 și urm.; Iorga, *Acte și fragm.*, I. pp. 62, 201-3. Pacea pomenită aicĭ ie cea din 1650. „Și de atuncĭ aŭ legat Vasilie-Vodă baniĭ ce se daŭ Sultanilor den an în an și cabaniță“ (Miron Costin, p. 320).

CXVI (xcvi). Nu ie în Wickenhauser, *Homor*.

CXX (c). Pentru Nacu, v. și nˡᵉ ciii-iv. Se vede că biräul Martin Schultz se numia și Szabó, de vreme ce nicĭ un alt birăŭ Martin nu se maĭ întîlnește supt Vasile Lupu.

CXXI (ci). Achindie de Homor ie tot cel de la

nº XCIII, deci scrisoarea ar fi de pe la 1640. Cazul tratat în scrisoare ie cel de la nº LXXII (1635-45).

CXXII (CII). Scrisoarea ie din secolul al XVII-lea, pe la jumătate; deci biräul trebuie să fie Gheorghe Böhm (de la 1648).

CXXIII-IV (CIII-IV). Datate după scriptură.

CXLII (CXXII). Cf. nº CXXVII (CVII).

CXLIV (CXXIV). Nuţul Vătămanul ie pomenit şi într'un document din 1iŭ Maiŭ 1685 (colecţia Czołowski).

CXLVI (CXXVI). Cf. nº CXXXIV (CXIV).

CXLVII (CXXVII). Vătămanul Petre ie poate Petre Lateş, din timpul ocupaţiiĭ polone.

CL (CXXX). Trebuie apropiat de nl CXXXI (CXI).

CLII (CXXXII). Aceleaşĭ observaţiĭ ca la nº CXI.

CLIV (CXXXIV). Poate după războiul turco-polon, fiind vorba de „steagul luĭ Vodă“ (opus „steaguluĭ“ polon din regiune).

CLV (CXXXV). Fiind vorba de cărţĭ furate, se poate să fie în legătură cu izvodul de supt nl CXXXV (CXV).

CLVII (CXXXVII). Trebuie coborîtă după 1652 (dată pusă din cauza menţiuniĭ ostilităţilor Cazacilor contra Moldoveĭ, oprite atuncĭ), şi anume până pe timpul guvernuluĭ la Cîmpulung al luĭ Toader [Nacu] şi Gheorghiţă [Zmuncilă]. V. maĭ departe, nle CCXVI, CCXXXV, etc.

CLVIII (CXXXVIII). Pentru datare, v. nº XCI.

*CLIX. Scrisoarea oferă fenomenul rotacismuluĭ şi ie poate veche. Marca hîrtieĭ, un vultur cu două capete, purtînd literele I S, se întîlneşte, afară de litere, în hîrtia unuĭ act din 1600 (N. Iorga, *Petru Schiopul şi Mihaĭ Viteazul*, p. 41).

*CLX. Scrisoarea ie de la începutul seculuĭ al XVIIlea. Simion ie cel de la nle XVIII-IX.

CLXI. O scrisoare din Rotopăneștĭ poate fi a unuia dintre Rotopanĭ (n^le^ xxxv-vi, li-iii) saŭ a luĭ Nacu, care scrie și iel de acolo (v. n^le^ ciii-iv). Condea Vameșul ie cel de supt Tomșa II (v. n^le^ lv, cviii). Cf. cu n^o^ cviii.

CLXII. În Iulie 1621, Sultanul Osman al II^lea^ trecu Dunărea pentru a merge contra Polonilor: atuncĭ, în adevăr, Andreĭ Sattler iera biräŭ și Alexandru Iliaș Domn. Cf. *Socot. Braș.*, pp. 49, 51.

CLXIII-IV. Vlădica Dosofteĭ a păstorit în Ardeal pe la 1627 (Popea, pp. 72 și urm.).

CLXV. Petrea Diacul ie cunoscut prin n^le^ xli-ii, xlix. Această scrisoare se referă la numirea luĭ Miron Barnowski, nu cea din 1626, cînd Domnul nu merse la Poartă însușĭ, ci trimese numaĭ boierĭ pentru steag, ci presupusa numire din 1633, cînd Miron fu decapitat la 2 Iulie, pe cînd iel credea să-șĭ recapete tronul. Pentru năvălirea Cazacilor din 1633, v. primul mieŭ studiŭ asupra luĭ Vasile Lupu. Judele ie Gașpar Wüst. Cf. iarășĭ *Socotelile* citate, pp. 62, 73-4.

CLXVI. Aș crede că biräul Simon ie maĭ curînd Simon Engesser (de la 1635) decît al doilea Simon din secolul al XVII^lea^, Simon Rodelt (de la 1690). În adevăr, una din filigrane samănă cu aceia din Hasdeŭ, *Cuv. den bătr.*, I, n^o^ viii, unde se află în hîrtia unuĭ document din 1588.

CLXVII. Solomon ie Vornicul de la n^o^ ci (1640-3).

CLXVIII-LXXI. Lupu Stroiescul pare a fi fost Vornic între 1641 și 1649, căcĭ Toderașco citat în n^o^ clxvii ie Teodor Ianowicz, Vornic la 1641, Logofăt-Mare la 1649, † 1650. Cf. prima Prefață, pp. xcv, xcix, c, ci. În Logofeție îĭ succedâ Gheorghe Ștefan (M. Costin. pp. 321, 322). — Găsesc un Gheorghe Stroiescul, ca *șoltuz* de Cîmpulung în 1585 (Wic-

kenhauser, *Moldawiza*, p. 91). Un Ioan Stroescul iera biv Armaș la 15 Ianuar 1670 (col. Gh. Văsescu).

CLXXII. Ie acelașĭ personagiu cu cel care se găsește într'un document datat din 1642 (nº xcviii).

CLXXIII. Ie unul dintre ceĭ treĭ Ciogoleștĭ, conspiratorĭ contra luĭ Vasile Lupu în 1653 și tăiațĭ din ordinul acestuia (M. Costin, p. 325). Ierau Miron Ciogole, în 1652 pîrcălab de Neamț, Costin, Spătar, Pătrașco, Stolnic (*Arch. ist.*, I², p. 191), fiiĭ luĭ Pătrașco de la nº lxx. Pentru Miron, v. și documentele din 1642 (1652?), în *Arch. ist.*, I¹, p. 24. La începutul secoluluĭ al XVI^lea^, într'un proces înnaintea luĭ Grama Vel Ceașnic, găsim ca părțĭ pe Rotompan Vornicul și Goia Păhărnicelul din Cucutenĭ, iar ca marturĭ pe Iacob Moțoc și socrul luĭ Rotompan, „Ciogolea" (Cotnarĭ, 20 Septembre; Bibl. Ac. Rom., ^{262}/xiii). În secolul al XVIII^lea^ vedem făcînd jalobe pentru a i se restitui niște moșiĭ de familie (una de la Moise Movilă) Ștefan Ciogole, Vornic de Poartă, care avea cincĭ frațĭ, dintre carĭ unul Stolnic (*ibid.*, 171, 172, 184). V. M. Costin, pp. 319 și urm.

CLXXIV. Episcopul Teofan a păstorit de pe la 1658 (Wickenhauser, p. 29).

CLXXV. Ghenadie ie, ca și Ioan (n¹ lxxxiv), un episcop romîn *din Maramureș*.

CLXXVI-VII. Episcopul Sava primește o diplomă de scutire de la „Craiul" său la 15 Mart din acelașĭ an, cînd acesta se afla la Bistrița (Șincaĭ, III, pp. 128-9).

CLXXVIII-LXXXI. Scrisorile sînt adresate biràuluĭ Ioan Wallendorff (Deák), care a administrat de la 1662 la 1670. Petrașcu ar putea fi Zosin, dar și „Petrașcu biv Pitar", care ie martur la un act din 1677 al Doamneĭ Safta (*Archiva*, VII, p. 465).

În acest caz, iera fiul luĭ Dumitrașco Spătar [Boul] și vărul Doamneĭ (v. și Neculce, p. 187), adecă „Pătrașco Boul ce-au fostu Spătariu“ (*Archiva*, I, p. 117).

CLXXXIII. Pe Nacu l-am întîlnit de treĭ orĭ pănă acum (v. nº cxx) ca pîrcălab sucevean (cf. și nº clxi). S'ar părea că iel trecu la Gheorghe Ștefan și emigră cu dînsul, fiind „colonelul Constantin Nacul“ din suita de pribeag a acestuia (Iorga, *Acte și fragm.*, I, p. 276; *Arch. ist.*, I[1], p. 109; Hurmuzaki, IX, p. 233, nº cccxviii). Dar acesta iera încă în străinătate la 1665 și iera „fiul luĭ Nacu“[1]). — Soția luĭ Gligorașco Ghica, de care ie vorba aicĭ, fugi în Ardeal în 1664, la 2 Novembre, și în aceiașĭ lună un magnat o luă din refugiul ieĭ de la Zerneștĭ (*Socot. Braș.*, p. 105; *Chronik von D. Nekesch Schuller*, în *Quellen der Stadt Kronstadt*, IV, p. 290). Birăul ie Gheorghe Urascher; fostul birăŭ, Ioan Wallendorff.

CLXXXIV. Cred că birăul ie Gheorghe Urascher, care administrează în aceĭ anĭ.

CLXXXV. Ie curioz că Nacul iea și vechiul săŭ titlu de pîrcălab. Trebuie să fie scrisă scrisoarea luĭ „Ghiurgu“ Urascher V. nº cxxxiii.

CLXXXVI. *Namestnicii* înlocuiesc pe Vornicul absent saŭ administrează în timpul vacanțeĭ postuluĭ.

CLXXXVII. Cf. nº clxxxviii.

CLXXXVIII. Scrisoarea cade în 1669: numaĭ în

---

1) Acest «Naculovicĭ» stătu decĭ pe lîngă Domnul săŭ pănă la moartea acestuia, în 1668. Cred că iel trecu la catolicism, luînd numele de Ioan Ferdinand, căcĭ cine putea fi altul un Nacu întors la 1672 după o rătăcire de șeĭ-spre-zece anĭ în Europa? V. Socotelile Bistrițeĭ: «15 die Julii [1672]. Hat mann auss der 16-jährign Peregrination angelautn Johann Ferdinando Nákull auss der Moldaw herbürtig ein *viaticum* geben, f. 1».

acest an, Sîn-Petrul cade Miercurĭ, birăŭ ie Gheorghe Urascher și în Moldova ieste o Doamnă influentă, Nastasia, care conduce pe Duca-Vodă. Cuiele se cer pentru clădirea Cetățuiĭ, sfințită în 1672 (N. Costin, p. 7; Neculce, p. 197).

CLXXXIX. Mențiunea afacerii de hotare, numele biráuluĭ ne trimet la aceiașĭ dată ca pentru n[1] precedent. Cf. și scrisoarea luĭ Duca menționată în vol. I, Prefață, p. CIII.

CXC. Ar putea fi din 1670, cînd birăul ie iarășĭ Ioan Wallendorff.

CXCI. Data ar putea fi acea de la n° CXC.

CXCII. Birăul nu ie numit. Actul ie păstrat și în transcriere cu litere latine și ortografie ungurească.

CXCIII-IV. Birăul Toma ie Toma Frühm, care administrează la acele date.

CXCV, CXCVIII, CC-III. Am aflat pe aceștĭ doĭ boierĭ ca Vornicĭ în 1672. Demidecki, de care ie vorba în n° CC, iera un om al luĭ Petriceico-Vodă (Nic. Costin, p. 30; Neculce, p. 220). Poate că acelea dintre scrisorĭ care pomenesc pe Polonĭ sînt din lunile de luptă care urmară trădarea acestuĭ Domn (Novembre 1673). Cf. și n° CCXXI.

Ie curios că o notă germană la n° CXCVIII dă data de 1683 (poate 1673). Pe de altă parte, în 1672 nu știm să fi existat Polonĭ în aceste regiunĭ, și totușĭ sînt pomenițĭ în n[le] CXCVI și CCIII. Afacerea pomenită în n° CXCV pare apoĭ să fie cea din n° CCXXVII. În fine, pe Demidecki-l aflăm și în 1682-3 (v. n° CCXXVII). Să fie *7180* pentru *7190* în n° CXCVI și decĭ administrația luĭ Miron și Tăutu din 1682-3?

La 1728 aflăm pe Gligorașco Cocoranul, Vornic de Poartă, la 1737 pe Moisăĭ Cocoranul, Postelnic.

iar la 1741 pe Constantin, biv Vel Pitar (Bibl. Ac. Rom., LVI/55, L/30, LXV/116).

CCIV. Ie vorba de răscoala luĭ Mihalcea Hîncu și a Serdaruluĭ Durac. Revoltațiĭ: „Lăpușnenĭ și Orheenĭ“, închid la Curte, timp de „două-treĭ zile“, pe Duca și apoĭ îl gonesc ca mazil, peste hotar (N. Costin, p. 7; cf. Neculcea, mult maĭ puțin precis, pp. 197-8). Evenimentele acestea s'aŭ petrecut după Neculcea, care are dreptate, „în al treilea an al Domniiĭ luĭ [Duca], în anul 7180“, adecă, fiind după 1iŭ Septembre, în 1671. Domnul se întoarce, învinge pe nemulțămițĭ și, după cîteva lunĭ, ie înlocuit, la 1672, prin Octombre, cu Ștefan Petru (Petriceicu). Decĭ la Nic. Costin trebuie a se ceti data de la Adam 7180, nu 7181, iar cea de la Hristos 1671, nu 1673, cum ie pus, printr'o dublă greșală, de socoteală și de scădere. Cf. și Hurmuzaki, *Supl.* I¹, pp. 262-3; V², p. 137; *Fragmente*, III, p. 284. La Cantemir, *Vita Const. Cantemyrii*, p. 10, data (1669-70) ie falșă.

CCV. Gheorghe, poate Gheorghiță Zmuncilă, fugarul de supt Duca-Vodă (Nic. Costin, p. 23; Neculce, p. 216), ie poate identic cu Vornicul de Suceava de la nº CLXIV. Ar fi fost numit de noul Domn în locul luĭ Nacu.

CCVI. Mihaĭ Tăutul ie ruda luĭ Pătrășcan din nº CC.

CCVII. Petriceicu trădă și fugi pe urmă. Zmuncilă va fi plecat cu dînsul și, la scrierea scrisoriĭ, locul săŭ iera vacant. La această dată Dumitrașco Cantacuzino, noul Domn, venise la Iașĭ, dar nu se coborîse încă spre Țuțora, în lagărul turcesc, pentru a opri pe Poloniĭ luĭ Petriceicu întors. Cf. Nic. Costin, pp. 10—11 și Neculcea, pp. 206-7 (confuz).

CCVIII. Decĭ se pare că Gheorghe se supuse luĭ Dumitrașco-Vodă și-șĭ recăpătă locul. Colegul săŭ Stîrcea ie dintr'o familie pomenită în n[1] CLXXIII. V. și n° XXVII.

CCIX. Pentru Nacu, v. maĭ sus, n° CLXXXIII. Biräul Martin Emrich administrează de la 1677 înnainte. Decĭ, supt Antonie-Vodă, noul Domn, Nacu fu restabilit la Cîmpulung.

CCX. Comisul Velicĭco Costin succedâ supt Duca-Vodă (de la 1678) saŭ chiar înnainte luĭ Nacu. Căcĭ la 1679 iel iera acum Postelnic (*Soc. Braș.*, p. 113).

CCXII. Aș ceti 1680, nu 7180 (=1672). În adevăr, Emrich începu guvernul săŭ abia în 1677. *Harmițașul* ie strîngătorul ardelean al „tricesimeĭ". Pe Drăgușin îl vedem, și în n[1] precedent și în cel următor, la 1680.

CCXV. Iosif al II[lea] a păstorit între 1680 și 1682 (Popea, p. 86).

CCXVI. Mă îndoesc dacă trebuie cetit 1681 saŭ 1687 în însemnarea germană care ni dă data. Pe Toderașco, fiul luĭ Nacu, nu-l maĭ aflăm de aicĭ înnainte decît în n° CCXXXVIII. Și evenimentele menționate nu par a se potrivi pentru 1681, cînd războiul între Polonĭ și Turcĭ nu începuse încă. — La 1720, Ștefan Hăbășëscul pîrcălab se judecă cu Toader Nacul din Rotopăneștĭ. Ie pomenit fratele luĭ Toader, Ion, care „s'aŭ dus în țara leșască" pentru a reveni după patru anĭ cu „Moscaliĭ". Martur ie și Gh. Abăza, egumen de Sf. Ilie, văr primare al luĭ Ioan. Se pomenește și „Ionășcuță Călugărul", fratele luĭ Toderaș Nacul, tatăl fraților. În 1734, o parte din Soloneț se confirmă luĭ Dumitrașco Nacul, fiul luĭ Toader, Medelnicer și ne-

pot de frate al luĭ Toderașco Sterpul (Bibl. Ac. Rom., XII/187, 104, 117).

CCXIX. Mențiunea fiuluĭ luĭ Iacob, poate Ionașco, ne-ar duce la 1685. V. nº CCXXXVI. Dar afacerea Negreștilor ie din 1681. V. nº CCXVI.

CCXX. Vlădica Ioasaf fu ales la 1iŭ April 1682 (Popea, p. 86).

CCXXI. Ocupația polonă la Cîmpulung fiind din 1683, aș ceti 1684, cu toată data clară, pusă în cifre latine. V. și nº CCXXVII.

CCXXIV. *A băga în bold* o cerere înseamnă a o pune la dosar.

CCXXVI. Pe Petrea Hurghiș îl vom găsi în 1685 (v. nº CCLVI). Dar o expediție moldovenească în contra Imperialilor, făcută prin Țara-Românească, ie acea din 1683, cînd ni se spune expres de croniciĭ că trupele trecură pe la Focșanĭ (N. Costin, p. 25; Neculce, p. 217). Duca porni din Iașĭ la 23 April st. v. (N. Costin, *l. c.*) și lăsă Caimacamĭ („boieriĭ" din scrisoare) pe Nicolae Racoviță, biv Vel Logofăt, Toader Palade Vel Spătar, Toader Iordachi [Cantacuzino], Vel Vistier *(ibid.)*. Cf. și *Socot. Braș.*, pp. 116-7 (Vodă iera la 29 Maiŭ lîngă oraș).

CCXXVII. V. și nº CCXXI.

CCXXVIII. Cf. maĭ sus, n¹ CXIX. Să fie această scrisoare din lunile ce urmară invazia Polonilor din 1683?

CCXXIX. Ceĭ doĭ boierĭ sînt doĭ din Caimacamiĭ luĭ Duca-Vodă. V. maĭ sus, nº CCXXVI.

CCXXXIII. Duca-Vodă nu fu prins de Polonĭ decît de Crăciun (Neculce, p. 311).

CCXXXV. De la 1681, cînd iera iarășĭ Vornic și se ocupa de aceiașĭ afacere, Toader emigrase poate și revenise la căderea luĭ Duca. Cf. nº CCXVI.

CCXXXVI. Scrisoarea nu poate fi din 1673-4, cînd Dumitrașco-Vodă fugi înnaintea Polonilor, căcĭ expediția luĭ Petriceicu se făcu în Decembre 1673 — Ianuar 1674 și pe acel timp Polonia iera fără rege: Mihail Wisznowiecki murise, și Sobieski nu fu ales decît în Maiŭ. Expediția ar trebui să fie decĭ cea din 1683, dar aceasta se făcu înnainte de sosirea luĭ Dumitrașco (v. nº CCXLIII). Probabil, acest Domn îșĭ părăsi Scaunul în 1684, la vestea că se apropie regele polon și castelanul de Cracovia. Cf. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 237.

CCXXXVIII. Ieraŭ Vornicii noĭ aĭ luĭ Petriceicu, noul Domn: Toader Nacu și Dimitrașco, în locul luĭ Drăgușin.

CCXL. Toader emigrâ, cum se vede maĭ la vale (nle CCXLIV-VI), și revenise poate la schimbarea de Domn (1685).

CCXLI. Pe Gavrilaș îl putem admite ca rohmistru din 1683 înnainte. V. și nº CCXLII.

CCXLII. Acest Polon ie citat la 1684 și 1689. Vol. I, Prefața, pp. CIV, CVI.

CCXLIII. La Cîmpulung ie din noŭ Vornic Gheorghe. Noul Domn, Dumitrașco Cantacuzino, ie la Galațĭ, ca și în 1673. Dar, de astă dată, iel ajunse în acest oraș în Mart, și, în aceiașĭ lună, Ștefan Petriceico, restabilit de Polonĭ, părăsi Suceava (Nic. Costin, pp. 31, 33; Neculce, p. 224. Cf. *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 236-7).

CCXLIV. „Neculaĭ Racoviță, etc. și Gheorghiță Ciudin Vel Stolnic trecuse iarășĭ în țara ungurească de frica Ducăĭ-Vodă“ (Nic. Costin, p. 29). „Aŭ fugit în Hangu în munte, și de acolo aŭ trecut pe potică în țara ungurească, cu giupănesele lor și cu copiiĭ lor“ (Mustea, p. 21).

CCXLV. Data ie pusă prin apropiere cu nº CCXLVI.

CCXLVI. Tatariĭ scosese din Domnie pe Petriceicu, puind în loc pe Dumitrașco Cantacuzino, și boieriĭ celuĭ d'intăiŭ pribegiaŭ.

CCXLVII. Data ie cuprinsă într'o însemnare germană.

CCXLVIII. Pentru Hurghiș, v. nle CCXXVI si CCLVI. Scrisoarea ne lămurește asupra uneĭ părțĭ foarte puțin cunoscute din Domnia luĭ Dumitrașco Cantacuzino. Cf. și *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 236-7.

CCXLIX. Ie de pe vremea Polonilor: 1684-98.

CCL. Ie de pe timpul ocupațiiĭ polone. Cf. însă nº CCVI.

CCLV. Luarea Budeĭ de Germanĭ se întîmplă în Septembre 1686. În acelașĭ an, Sobieski pătrunde în Bugeac. Dar data de Duminecă, 27 Sept., nu se potrivește cu 1686, ci cu 1685. Lupta din Moldova de care se vorbește ie decĭ cea de la Boian (1iŭ Octombre st. n.).

CCLI. Roguschi nu putea comandà la Cîmpulung înnainte de ocupația tîrguluĭ de Polonĭ, în 1683-4. Dar îl vom afla în 1691-2.

CCLIII. Acest „Voicehovschi", căpitan de Lefegiĭ, ie adesea pomenit și în Miron Costin, pp. 348 și urm.

CCLIV. Pentru dată, v. nº CCL.

CCLVI. Documentul n'are dată. Dar la 1iŭ Maiŭ. 1685, „Iordachi Stroescul, Vornicul de Cîmpulung", dă o hotărîre în procesul, „pentru niște lazurĭ", dintre un om din Vamă și altul din Cîmpulung, împreună „cu tot satul, depreună cu omeniĭ ceĭ bătrănĭ". Ca marturĭ figurează: Nuțul Vătămanul, Mihil Dodul, preutul Simion, Ionașco Pizdălăŭ, Gheorghe Huluță, Vatăman, și Vasilașco, „dichiol satuluĭ Cămpulunguluĭ". — Iar la 4 Iulie 1699 avem ca marturĭ într'un act cîmpulungean pe popa

Chira, Hrubia Vătăman, Andronic Popa, Lupul Lateş, Toader Hurghiş şi fiul săŭ Gheorghe, care scrie actul. În altul din 5 Iulie *(ibid.)*, marturĭ sînt Vasile Vătămanul şi popiĭ Gheorghe şi Spiridon (Colecţia Czołowski).

CCLVII-VIII. Data o dă, în ambele, o însemnare germană.

CCLIX. Scrisoarea pare a fi din 1685-6.

CCLX. Probabil Nacul se întorsese la suirea pe tron a luĭ Cantemir.

CCLXI. Data după o notă germană.

CCLXIII. Biräul Martin trebuie să fie Martin Emrich. Pe Gheorghiţă Postelnicul îl aflăm ca Vornic de la 1686 înnainte.

CCLXIV. Scrisoarea pare a fi de după numirea luĭ Cantemir, decĭ din 1686.

CCLXV. Scrisoarea ar putea să fie din anul năvălirii Tatarilor în Ardeal: 1690. Cf. *Socot. Braş.*, p. 130. Din Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 160-1 (5 April), se vede însă că Poloniĭ reocupară Cîmpulungul în 1687. Cf. şi nº CCLXI. Coborîrea Leşilor să fie aceia din 1686? V. şi nº următor.

CCLXVI. Data se ştie dintr'o notă germană. Cf. nº CCV.

CCLXVII-IX. Data ie pusă după o notă germană. Observ la nº CCLXIX că Seraschierul iera Mustafà-Paşa.

CCLXXIII. Expediţia din 1686 a luĭ Sobieski am schiţat-o aiurea *(Chilia şi Cetatea-Albă*, pp. 237-8). La 9 August, regele iera la *Stepanoviţa,* care ar putea fi, nu Iaşiĭ, ci Ştefăneştiĭ, pomeniţĭ în această scrisoare. Cf. şi Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 155-6. Povestirea cronicelor (N. Costin, Neculcea, Amiras, cele două versiunĭ din Mustea) ie foarte scurtă. Material noŭ în Iorga, *Socot. Sibiiuluĭ,* pp. 23 şi

urm. — Cît despre Toderaşco Armaşul, l-am maĭ întîlnit. Hatmanul Popovicĭ ie cunoscut. „Frîncii“ sînt Veneţienii.

CCLXXV. Pentru Davidel, v. vol. I, Prefaţa, p. cv. Despre dînsul vorbeşte Neculcea, p. 261. Iera fiŭ de mazil şi voià să fie Domn: „nu se ştie ce i se părea luĭ, că îmbla pentru Domnia Moldoveĭ“. Necăpătînd-o de la Polonĭ, intrâ în legăturĭ cu Germaniĭ, apoĭ fugi la Tatarĭ şi participâ la expediţia Sultanuluĭ din 1697. Reuşita planurilor sale ar fi fost împiedecată de Dimitrie Cantemir: „aŭ spus Veziruluĭ zicînd că acela este un om nebun; nu este de Domnie; şi aşa aŭ lipsit de n'aŭ luat Domnia cît s'ar rupe un păr“. Iel fu cel d'intăiŭ comandant de Cîmpulung după expediţia polonă de recuperare din 1686: Moldoveniĭ înţeleşĭ cu regele cereaŭ ca iel să plece, şi Sobieski iera de părere să se şi facă evacuaţia, supt pretext că se caută păşune maĭ bogate (Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 157-8). Dar, în locul acesteĭ părăsirĭ a Cîmpulunguluĭ, unde iera vorba să rămîie numaĭ unul saŭ doĭ Polonĭ, regele dădu la 5 April o proclamaţie anunţînd că, pentru a scăpa Moldova de păgînĭ, iel a trimes trupele sale la Cîmpulung (*ibid.*, pp. 160-1). — Data într'o notă germană.

CCLXXVII. Data într'o notă germană. Cf. *Chilia şi Cetatea-Albă*, p. 238.

CCLXXVIII. Dohanghecetul (Dohancalè) fu întărit de Turcĭ la 1679. Constantin Căpitanul vorbeşte de întăia primăvară a Domniiĭ luĭ Şerban-Vodă (p. 19), iar Ludescu de anul „7188“ (p. 20). Dreptatea o are cel d'intăiŭ, căcĭ, la 11 Septembre 1679, ambasadorul olandez pe lîngă Poartă

anunță terminarea „celor două cetăți de la granița Ucraineĭ". Cf. N. Costin, p. 18.

CCLXXX. Data într'o notă germană.

CCLXXXI. După scriptură pare a fi de la sfîrșitul sec. al XVII-lea. Dar v. n[1] precedent.

CCLXXXII-III. Data de 1683, pe care o dă însemnarea germană la n° CCLXXXIII, trebuie să fie răŭ copiată saŭ greșită. Ioachim Wallendorffer a devenit birăŭ în 1687 și a ocupat postul doĭ anĭ. Războiul între Francejĭ și Germanĭ începu după primăvara luĭ 1688, înfrîngerile celor d'intăiŭ se întîmplă în 1689. Cf., pentru Davidenko și Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 156 și urm.

CCLXXXIV. Nicolae Costin afirmă (pp. 238-40) că „Turculeț cel mare" a fost pus în 1686, cu o trupă de Moldovenĭ, la Bănila, iar „Turculeț cel mic", cu alta, la Cuciur. Cel d'intăiŭ slujise de călăuză luĭ Sobieski la întorsul luĭ în Polonia (Cantemir, *Vita Const. Cantemyrii*, p. 44; *Istoria imperiuluĭ otoman*, trad. Hodoș, p. 145). Numirea luĭ în calitate de comandant de Cernăuțĭ se face de rege la 21 Iunie 1687 (Hurmuzaki-Bogdan, III, pp. 166-7, n° 89). Aventurier curagios, iel ajunse spaima Turcilor și Tatarilor. Înnainte de expediția regală din 1691, îl vedem atacînd lîngă Ștefăneștĭ, de cealaltă parte a Prutuluĭ, o caravană armată de vre-o patru-zecĭ de Turcĭ, ducînd, numaĭ în banĭ, cincĭzecĭ de pungĭ. Cu treĭ-zecĭ de joimirĭ — ghiața se rupsese în urmă —, iel se luptâ două ceasurĭ și izbîndi; o parte din prinșĭ — doĭ călătorĭ scăpară singurĭ de robie — fură trimeșĭ regeluĭ, altă parte, dușĭ la iel, la Bănila, se răscumpărară. În 1691, în campania luĭ Sobieski, iel surprinde noaptea și niște Tatarĭ, pentru care regele-l dezaprobă. În 1689, ca și în 1692, iel scrie scrisorĭ latine Bis-

triței (vol. I, Prefața, p. cv). În 1696, ie trimes de Hatmanul Jablonowski contra Hatmanuluĭ moldovenesc Antioh Jora. Dar n'are noroc de astă dată: în lupta, pe care o provoacă detunătura sineței unuĭ Cîmpulungean, iel ie bătut și prins „la un gard“, cînd voià să intre în „părcanele“ leșeștĭ de la Neamț. Domnul, atuncĭ Constantin Duca, bucuros, ordonâ să i se aducă prețiosul prizonier, — „hainul cel mare al Împăratuluĭ carele ținea drumul Camenițeĭ“, — a căruĭ reputație de îndrăzneală ajunsese până la Constantinopol. Cînd Turculeț se apropia de Iașĭ, sosi însă în acest oraș Capugiul mazililor. Caimacamiĭ nouluĭ Domn se puseră la mijloc, prinsul fu închis la Galata și făcut scăpat. Turculeț alergă să se închidă la Neamț, apoĭ se prezintâ la Varșovia, regeluĭ, care-l iubia foarte mult pentru credința și vitejia luĭ (Neculce, pp. 253-4, 258; Mustea, versiunea întăiŭ, p. 26; Hurmuzaki, V^2, pp. 279-80, n^{le} 430, 432). În 1698, iel fu cuprins în amnestie de Turcĭ (*Supl.* I^1, p. 344, n° 505). Întors în Moldova, îl vedem luptînd în 1700 (Neculce, p. 266; Amiras, p. 116) și suferind în 1701 persecuțiile luĭ Nic. Mavrocordat (*ibid.*, p. 385, n° 577). În 1710-2, iel servia pe Rușĭ (M. Costin, p. 69; Axintie, p. 135).

CCLXXXVI. Bucata se poate datà cu greŭ. Ie acest Alexandru, Alexandru Davidel? De o trecere a luĭ Calga pe acest timp în Țara-Romănească nu știm nimic. Cînd veni acolo, în 1694, nu iera în iarnă. Apoĭ data de săptămînă (Lunĭ, 23 Decembre) ne trimete la 1697.

CCLXXXVIII. Varlaam al II^{lea} a păstorit de la 1687 la 1690 (Popea, p. 86).

CCLXXXIX. Data cuprinsă în nota germană.

CCXCII. Bălăceanu ie Aga Constantin, ginerele

luĭ Șerban-Vodă, care fu ucis în lupta de la Zernești (21 August 1690).

CCXCIV-V. În 1690 (?), Isăcescu iera stegarul luĭ Dobrowski.

Observ că scrisoarea intăiŭ se datează și prin aceia că pomenește pe Dobrowski (v. nº CCXCIII). Unuĭ Ionașco Isăcescul, Vel Medelnicer, îĭ vinde la 1iŭ Septembre 1709 o ocină în Bălăcenĭ (Suceava) „Toader Nacul Stolnic“: acele „patru jerăbiĭ“ fusese cumpărate de bătrînul Nacu Stolnicul de la „[Toader] Petriceico Vornicul“, tatăl Domnuluĭ; fiul le vinde, „agiungкndu-m[к] și pre min[e] nevoia“. Dar Ionașco cumpără altă parte din sat, la 22 Maiŭ 1716, de la „Toader Calmășu, biv pîrcălab Hotinschi“, soția Nastasia și fiiĭ: Ion și Andreiaș. Semnează și un Dumitrașco Isecescul. Ionașco figurează și în alte documente din aceiașĭ colecție Czołowski.

Observ că scrisoarea ie datată prin mențiunea luĭ Dobrowski.

CCXCVIII. Datată după aniĭ administrațiiĭ biăuluĭ cu numele de Simon de pe timpul războiuluĭ turco-polon: Simon Rodelt. Cf. și nº CCC [1]).

CCXCIX. Probabil ie Simon Rodelt (de la 1690), nu Engesser (de la 1635).

CCC. Dobrowski vorbește de sigur de a doua expediție a luĭ Sobieski (1691).

CCCI. Cf. nº CCCXX.

CCCIII. Scrisoarea vorbește de pregătirile lupteĭ de la Zerneștĭ. V. *Socot. Braș.*, pp. 130-1.

CCCIV și urm. La 15 April 1690 murise Mihaĭ Apáffy Iiŭ, care ie îngropat în 1691, Februar (Șincai, III, p. 250).

---

1) Cetește în dată: 1691, nu 1697.

CCCXX. Rohmistrul iera Dobrowski, a căruĭ lipsă se constată și din nº CCCXXV. Cf. nº CCXCVII.

CCCXXVII. Vasile Hurghiș Vătămanul ie acel ce se constată în 1696. Dobrowski fusese adus în țară și stabilit cu trupe la Coțman în 1690 (Neculce, p. 238; cf. Nic. Costin, p. 38). Îl aflăm în Cîmpulung la 1691 (vol. I, Prefața, p. CVI). Dar în 1693 îl înlocuise altul (*ibid.*).

CCCXXVIII. Pomenindu-se Vasile Hurghiș, scrisoarea trebuie să aibă cam aceiașĭ dată ca precedenta.

CCCXXIX. Nic. Costin povestește cum, după retragerea luĭ Sobieski în 1691, Cantemir ceru Cîmpulungenilor să contribuie la darul de berbecĭ către Poartă și cum Trimeșiĭ domneștĭ fură pușĭ pe fugă. Atuncĭ Domnul puse să se prade locul de seimeniĭ și lefegiiĭ săĭ, ajutațĭ de Tatariĭ unuĭ Beg-Mîrza (p. 38). Neculce atinge pe scurt această expediție (p. 240). Cf. și știrile polone din 1691-2, în Iorga, *Acte și fragm.*, I, pp. 96-7. Asemenea întîmplărĭ făcură pe Dimitrie Cantemir să zugrăvească precum urmează „republica", țerănimea autonomă, *comuna rurală* din Cîmpulung: „Sînt treĭ locurĭ în Moldova, aĭ căror locuitorĭ nu sînt boierĭ, dar nicĭ nu ascultă de vre-un boier, ci trăiesc oarecum de sine. Întăiŭ, Cîmpulungul, în ținutul Suceveĭ, încunjurat din toate părțile de munțĭ foarte înalțĭ. Cuprinde vre-o cincĭ-spre zece sate, care-șĭ aŭ toate legile și juziĭ lor de-o parte. Une orĭ primesc și doĭ Vornicĭ trimeșĭ de Domn, dar alte orĭ, dacă aceștia supără pe țeranĭ, încrezîndu-se în întăriturile pe care natura li le-a dat din belșug, îĭ gonesc. Nu știŭ să sape, neavînd cîmpĭ în munțiĭ lor, ci se îngrijesc numaĭ de oĭ, [din care ar fi dat cîndva dijmă 24.000 pe an; p. 107]. Daŭ bir, dar nu atîta

cît vrea Domnul, ci cît aŭ făgăduit ieĭ maĭ de mult Domnilor, și legătura aceasta o înnoiește prin trimeșiĭ săĭ orĭ-ce Domn noŭ. Ci, dacă Domnul vrea să se poarte maĭ aspru cu dînșiĭ și să li puie birurĭ nouă, ieĭ nu staŭ mult de vorbă, ci îndată nu maĭ daŭ birul și se trag la munte: de aceia nicĭ n'a cerut vre-un Domn de la dînșiĭ maĭ mult decît se cuvine. Uneorĭ, ațîțațĭ de niscaĭ-va tulburătorĭ, aŭ lăsat pe Domn și aŭ trecut la Leșĭ" (*Descriptio Moldaviae*, pp. 123-4).

CCCXXXVII. „Iliaș" ie probabil Ilie Abăza de maĭ jos (nº CCCXXXIX). Supt Dimitrie Cantemir, iel fu „Vornic de spre Doamna" și emigră cu Vodă (Neculce, p. 332).

CCCXXXVIII. Vlădica Teofil păstorește de la 1692 la 1697 (Popea, pp. 86-7).

CCCXXXIX. Buda fu luată de la Turcĭ în 1686; Nureddin apăru la hotare în 1687; Bugeceniĭ fură scoșĭ din Basarabia în 1699. Care ie data? Observ că în Soroca sînt acum Moldovenĭ, și Soroca, ocupată de rege în 1691, nu fu recuperată de Cantemir, ajutat și de Arap-Pașa de Trapezunt, în 1692. Cf. Cantemir, *Ist. imp. otoman*, pp. 653-4; *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 240, nota 2; *Acte și fragm.*, I, p. 97. Soroca fu stăpînită de Polonĭ pînă la 1693. V. și Nic. Costin, p. 38; Neculce, p. 239; Mustea, vers. a doua, p. 87.

CCCXL. Chigheciŭ se află într'o scrisoare datată la 1693. V. vol. I, Prefața. p. CVI. Poate să fie același cu Chigheciŭ, comandantul unuĭ polc de Moldovenĭ, care intră în Iașĭ la 1711 (Neculce, pp. 291, 310, 313; N. Costin, pp. 100-1, 105, 112). Țarul îl face în 1707 șef al *steaguluĭ romănesc* (*Arch. ist.*, I, pp. 83-4). V. și Muste, p. 48; *Archiva* din Iașĭ, IV, p. 345.

CCCXLIII. Cf. nº CCCXLII.

CCCXLV. Vasile Hurghiș se întîlnește în 1696 (v. nº CCCXXVII). Ie vorba de pacea turco-polonă din 1699.

CCCL. Acest Vasile Hăbășescu pare a fi venit la Cîmpulung după pacea din 1699. Cf. N. Costin, p. 92; Neculce, pp. 187-8.

CCCLII. Acest Vlădică lipsește și din cartea părintelui Popea și din lista publicată de d. N. Densușianu, în *An. Ac. Rom.*, seria 2ª, II, partea administrativă, p. 192.

CCCLXX. Acest prins fu probabil luat la asediul Bistriței, de Mihai Racoviță, în 1716.

CCCLXXI. Ie datată după administrația lui Samuil Bedaeus.

CCCLXXIV-V. Șerban Cantacuzino, autorul acestei scrisori, iera, cum ni-o spune singur, fiul lui Ioan și nepotul de fiu al lui Toader Iordachi Cantacuzino. Avea o moșie lîngă Cîmpulung, unde stătea. Începîndu-se războiul din 1736, iel intrâ în legături trădătoare cu generalul Guadagni, comandantul trupelor din Brașov, care, cu 5.000 de oameni, trecu pe la Oituz, desfăcînd la Cîmpulung „niște căpitani, cu vr'o șepte sute de cătane" (Neculce, pp. 394, 396). Cînd Münnich intrâ, cu Rușii, în Iași, iel se compromise din nou. Revenind în Domnie, Grigore Ghica îl puse în butuc și-l trimese, cu escortă, la mănăstirea Putna. De aici trecu la Siget, în Maramureș, unde-l găsim în 1740 și 1741. Hurmuzaki, IX¹, pp. 675-6, 680 și urm. — Șerban Medelnicerul dăruește la 1736 un aier bisericii sale din Horodniceni (N. Beldiceanu, în *Arch. soc. șt. și lit.*, II, p. 523). Cf. Mustea, p. 64; Neculce, p. 371.

Documente slave.—II. Se datează prin mențiunea lui Petru-Vodă, care nu poate fi decît Rareș.

III. Ștefan-Vodă trebuie să fie Lăcustă, pentru că Hîra, de care vorbește, ie un cunoscut boier al luĭ Petru Rareș. V. Ureche, p. 195: „Hîrea chelarul“. Cf. și Iorga, *Războaiele luĭ Petru Rareș cu Poloniĭ*, în *Convorbirĭ literare* pe 1900 (și tiraj aparte).

IV. Trebuie să fie acelașĭ „Ștefan-Vodă“, după toată înfățișarea scrisoriĭ.

V. La Huru Vornicul prînzi Petru-Vodă, la întoarcerea sa în 1541, în Bîrlad: „credincios și cinstit boierinul săŭ Huru Vornicul“ (Ureche, p. 202). Cf. studiul citat.

VI. Mătiaș ie pomenit și în vol. I, pp. XXVII, XXXI, XL. Asupra luĭ s'aŭ dat multe lămurirĭ în N. Beldiceanu, *Inscripția bisericiĭ de la Horodnicenĭ*, *Archiva soc. șt. și lit. din Iașĭ*, II, pp. 517-8, cu prilejul descrieriĭ bisericiĭ ridicate de dînsul la Horodnicenĭ. Cf. și *Uricarul*, t. VIII, pp. 16-7.

VII. Toma se întîlnește între boieriĭ luĭ Ștefan Lăcustă. V. documentele din Bibl. Ac. Rom. și Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, pp. 348-9.

VIII. Despre Huru, v. n° V.

IX. Scrisoarea a fost poate scrisă cu prilejul fugiĭ acestor boierĭ peste munțĭ înnaintea Turcilor.

X. Despre Anastasie saŭ Atanasie a maĭ fost vorba, în vol. I, pp. XXV, XXXIII. Aveam deci dreptate spuind acolo că trebuie să fie un episcop al Romînilor de supt ascultarea Bistrițeĭ. Cf. și *ibid.*, p. XLVI, p. XLIII și n. 145. Și Vadul, ca și Cuciuieșelul, se găsesc în Cercul Dejuluĭ.

XII. Scrisoarea ie databilă și după administrația luĭ Grigore Daum.

XVI. Ie vorba de pretendentul Bogdan-Constantin. V. Hurmuzaki-Iorga (XI), pp. XCII, 891.

XVII. Cf. Ureche, p. 225: „Așijderea și mitropolitul Teofan n'aŭ vrut hi ieșit întreg, de n'ar fi

fugit pren munţĭ de groaza luĭ". Caterisirea acestuĭ important prelat se făcu în 1574, şi Vlădica din Ardeal, Eftimie, cronicarul, fu adus în Moldova anume pentru aceasta. V. maĭ departe şi Hurmuzaki, XI, pp. L, LIII şi nota 4; 811. Predecesorul luĭ Teofan fusese Grigore, care scrie Bistriţeĭ în 1564 încă, la 4 Februar, semnînd „Gregorius Bischof von der Sotzaw" (pentru nişte Ţiganĭ aĭ Moldaviţeĭ). Cf. Bogdan, *Vechile cronicĭ*, p. 11; etc.

XIX. Pentru şederea luĭ Bogdan-Vodă la Lemberg pot servi următoarele notiţe în registrele de Socotelĭ ale oraşuluĭ (vol. IV). Una singură a fost tipărită, cu greşelĭ, în *Arch. ist.*, I¹, p. 88:

„[1572.] Sabbato in crastino S. Petri ad Cathedram [19 ianuarii]... Item a tractatione cubicularii Sue Regie Maiestatis in negotio Mlyeczhonum et Bohdani Palatini Moldawiae, huc Leopolim cum informatione destinato... Item, Sabbato die Inventionis Sancte Crucis [3 maii]... Item pro sex ollis vini ad excipiendum Bohdanum Palatinum Moldaviensem in eius Leopolim adventu...

[1573.] Sabbato ante S. Andreae Apostoli [28 novembris]... Item Gregorio anteurbano, misso Samboriam ad exquirendam certitudinem rumoris de Bohdani ductu ad Moldawiam, et Trellia, alii suburbano, in eodem negocio ad Zaderewacz misso, expositorum eorundem ac pro equis meritoriis..."

XXI-II. Gligorcea Crăciun a fost pe rînd Logofătul cel Mare al luĭ Aron-Vodă şi unul din Vornicií luĭ Ieremia Movilă. V. *Regestele* la vol. XI din Hurmuzaki.

Iar nº XXI ie datat după primul birăŭ cu acest nume din secolul al XVIIlea: scrisoarea are înfăţişarea de pe acest timp.

II.

Ultimele trimeterĭ de còpiĭ din archivele bistriţene îmĭ permit a adăugi destul de multe lămurirĭ nouă la acele cuprinse în Prefaţa la vol. I. Cîteva le-am intercalat la explicaţia documentelor româneştĭ; restul îl examinez aice.

În 1521, la 23 April, Bistriţeniĭ scriŭ la Braşov, arătînd că „oraşul Rodna, cuprins în hotarele Moldoveĭ“ *(oppidum Rodnense, in limitibus terrae moldaviensis habitum)*, li aparţine, potrivit cu ordinele regale, dar acum uniĭ vreaŭ să li-l ieie şi, pentru a împiedeca aceasta, se cere ajutor.

Doĭ anĭ pe urmă, la 1523, o scrisoare din Mediaş pomeneşte pe Mihaĭ, fostul episcop de Milcov.

În 1559, la 6 Maiŭ, secretariul luĭ Alexandru Lăpuşneanu, Revelles, scrie Bistriţeĭ pentru a-ĭ spune că Domnul ie supărat că nu i se vînd porciĭ; cere, pentru sine, un postav.

În 1562, de Paştĭ (29 Mart), ştirĭ din Sibiiŭ că în Ţara-Românească ie pace şi nu-s oştĭ.

După căderea luĭ Alexandru, principele Ardealuluĭ aprobă, la 13 Ianuar 1563, închiderea graniţeĭ către Moldova şi pomeneşte soldaţiĭ ce păzesc în munţĭ.

Întorcîndu-se cruntul Domn, Zápolya anunţă Bistriţeĭ la 19 Decembre 1564, că a trimes în Moldova pe un om al săŭ, Ioan Wayda, „pentru afacerĭ însemnate ale noastre şi ale regatuluĭ“. Iar, la 5 April 1566, iel recomandă oraşuluĭ pe un alt călător, Wolfgang Kozzirowith, omul luĭ Wolfgang Vkchywith.

Maĭ avem o scrisoare a luĭ Vodă către Bistriţa, din 1567. La 30 Septembre, din Iaşĭ, după or-

dinele „doctorului“ său curant, Andre, iel cere niște „*species*“ și promite plată pentru două funiĭ furnisate. Știm că în acest an bunele relațiĭ între Moldova și Bistrița se restabilise: o spune, la 29 April 1567 (Iașĭ), și Alexandru, care arată că deschide calea prin Suhard, odată închisă, „pentru insultele unora“ (atacul luĭ Mîzgă): ordine pentru curățire s'aŭ dat credinciosuluĭ nostru Mateĭ Ușerul (*Wserel*), dregător (*officialis*) de Cîmpulung“.

În 1568, supt Bogdan-Vodă, trece în Moldova „Wchyowit“, menționat și maĭ sus, casnic al regeluĭ, pentru a-șĭ vedea „frațiĭ ceĭlalțĭ și prieteniĭ ce sînt acolo“, și ie recomandat de Zápolya Bistrițenilor.

La 11 Ianuar 1569, se daŭ Domnuluĭ lămurirĭ pentru niște oamenĭ din Borzeștĭ („Borchest“; cf. I, p. LXX).

La 25 Iulie 1572, Zápolya recomandă Bistrițeĭ pe călugărul Avram, ce revine în Moldova. La 12 Octombre, altă recomandație, pentru un serv al luĭ Hans Rueber, ce merge în Moldova să cumpere oĭ pentru acesta.

Dar, din acest timp, cele maĭ însemnate sînt actele ce privesc biserica ardeleană a Romînilor, așa de răŭ cunoscută încă.

În 1567, la 2 Octombre, Zápolya comunică „păstorilor de bisericĭ romăneștĭ din acest regat al nostru al Ardealuluĭ, de pretutindene“, plîngerile „episcopuluĭ și superintendentuluĭ bisericilor romîne“, Gheorghe de Sîngiorz (*Zentgyeorgh*): preoțiĭ, zicea iel, nu vin „la sinoadele ținute anual, pentru profesiunea uneĭ maĭ curate doctrine evangelice, de superintendent, în zile și locurĭ anumite, în puterea dreptuluĭ săŭ de episcop“; ieĭ nu-ĭ plă-

tesc „cenzul obişnuit şi veniturile legiuite“, ci-l batjocuresc, „spre scandalul public“. Prinţul aminteşte că în anul trecut, la dieta din Turda, s'a hotărît reformarea legiĭ, că s'aŭ gonit Papistaşiĭ şi speră că „adevărul evangelic“ va pătrunde şi între Romînĭ. Dacă ieĭ nu vor asculta pe şeful lor religios, vor fi pedepsiţĭ pentru aceasta.

În 1568, am văzut că supt preşedinţia luĭ Gheorghe se ţinu sinodul care decise introducerea limbiĭ romăneştĭ în biserică (vol. I, Prefaţa, p. LXVIII). Iel muri însă înnainte de 1569. Căcĭ la 8 Februar 1569 vedem pe Zápolya scriind Bistriţenilor pentru a li anunţa a doua oară numirea ca episcop „saŭ superintendent general al bisericilor romăneştĭ din această ţară a Ardealuluĭ“ pe Pavel Tordaşi, „Paulus de Tordas“, în locul răposatuluĭ Gheorghe. Noul episcop trebuie ajutat „a propaga cuvîntul luĭ Dumnezeŭ în bisericile romăneştĭ, pe limba romănească“ şi pentru „a reformà“ cultul. În acelaşĭ an, ni spune o scrisoare din 30 Nov. a principeluĭ, iel prezintâ spre aprobare articolele adoptate de sinodul ţinut la 16 Octombre în Aiud („Enyed“).

În 1570, am găsit şi aiurea pe Vlădica Pavel (vol. I, Prefaţa, p. LXXII).

Am arătat în altă lucrare partea pe care o avu în răscoala luĭ Mîzgă (1566) călugărul moldovean Eftimie, egumen la Neamţ şi autor de cronică slavonă. Iel fu reclamat de Alexandru Lăpuşneanu, dar Bistriţeniĭ nu dădură înnapoĭ pe învăţatul fugar. În curînd, se pare. „Craiul“ făcu dintr'însul episcopul Romînilor din Ardeal.

Căcĭ, la 5 Octombre 1571, în anul apariţiiĭ din noŭ a luĭ Mîzgă la Bistriţa (vol. I, Prefaţa, p. LXXII; Iorga, *Regeste,* la această dată), Ştefan Báthory, noul principe, permite, după stăruinţile unor

nobilĭ, luĭ Eftimie călugărul („calugeri"), cunoscut prin „învățătura, erudiția, bunele moravurĭ și cuvioșia sa, cu care ie împodobit de Dumnezeŭ", să „predice cuvîntul luĭ cel curat și drept", mergînd prin provincie pentru a recruta aderențĭ și slujind „după ritul săŭ".

Pe urmă, la 12 Septembre 1572, același principe amintește Bistrițenilor că a numit episcop romîn pe „cinstitul Popa Eftimie", cu voie a predicà „pretutindenĭ în țara Ardealuluĭ și în părțile ungureștĭ": i se rezervaŭ și procesele de divorț, nemaĭ admițîndu-se, ca până acum, ca despărțenia să fie cumpărată cu șese florinĭ plătițĭ dregătoruluĭ local.

Eftimie fusese făcut „episcop" de Macarie, patriarchul de Ipek, la care se dusese eruditul călugăr. În adevăr, la 3 August 1572, principele, permițînd „episcopuluĭ" să predice acelor „ce ar voi să îmbrățișeze învățătura și legea luĭ", arată că „a aflat din scrisorile luĭ Macarie, patriarch de Ipek („Begy") că iel a făcut episcop pe Eftimie, popă romănesc, și că episcopul vrea să învețe pe Romîniĭ din pămîntul și stăpînirea noastră".

„Episcopia" de la Ipek a luĭ Eftimie nu ținu multă vreme. La 6 Iunie 1574, Báthory transmite Bistrițeĭ știrea numiriĭ luĭ popa Cristofor, om meritos, „deosebit prin știința sa", ca „episcop al popilor romăneștĭ din Ardeal, al celor ce se țin de legea romană ca și al celor ce se țin de cea greacă, locul fiind slobod prin retragerea de bună voie a cinstituluĭ Eftimie": Cristofor iera slobod să propoveduiască, după plac, „legea romană saŭ cea greacă".

Lămuririle relative la biserica din Ardeal se opresc aicĭ. Continuŭ cu acele care privesc istoria noastră culturală și politică.

În 1576, Cristofor Báthory recomandă Bistriței pe trimesul la Suceava al lui Cristofor Hagymasy de „Berekzo“, conte de Szolnok și căpitan al Ardealului.

Am întîlnit în 1581 pe Toma Nagy, șeful pușcașilor moldoveni ai lui Iancu Sasul. La 11 Februar, la întoarcerea lui în Moldova („capitaneus peditum pixidariorum Vaivodae Moldaviensis“), iel fu recomandat Bistriței de principe.

În 1591, am văzut că iera Vameș în Moldova Filip „Kawak“, vre-un Armean (vol. I, Prefața, p. LXXV). La 8 Februar 1590, principele ardelean Sigismund permite acestui personagiu: „nobilis Philippus Kawak, vigesimator moldaviensis“, să vie în Statele sale, mai ales la Baia-Mare, pentru afaceri.

În 1590, Toma, „contele“ armenesc de Suceava, și orășenii scriŭ la Bistrița pentru un proces al lor, înnaintea Domnului, cu Andrei pîrcălabul (Andrei Hatmanul).

În 1594, supt Aron-Vodă, principele ardelean anunță Bistriței călătoria la moșia „Expion“ și pe urmă înnapoi în Moldova a „nobilului Alexe, sluga dumisale Răzvan-Aga, Hatmanul moldovenesc“ (7 Decembre). Alexe a fost apoi Logofătul lui Răzvan, cînd acesta luă Domnia (*Regeste*, p. 905).

La 17 Ianuar 1595, din Brașov, Sigismund permite trecerea pe la Bistrița ai numeroșilor curieri ce veniaŭ de la Mihai-Vodă. La 24 Mart, iel trimete în Moldova o sută de călări și tot atîția pedeștri.

Din 1596, avem scrisori ale lui Ieremia-Vodă, datate din Suceava, 16 Iunie, 9 și 20 August. În același an, fără dată de lună, scrie către Bistrițeni, din Șieul-Mare, un fiŭ necunoscut al lui Ieremia, mai mare decît ceilalți și născut din altă căsătorie: „Bogdan, fiul lui Ieremia, Domnul Moldovei“.

La 17 Mart 1598, din Tîrgoviște, Mihaĭ-Vodă recomandă Bistriţeĭ pe „cinstitul Dionisie, călugăr muntean, care va străbate unele părţĭ ale creştinătăţiĭ".

Din 1599, maĭ multe scrisorĭ ale luĭ Mihaĭ, după cucerirea Ardealuluĭ, şi tot aşa din 1600 (o scrisoare din Cotlea, 16 Mart, alta din Preşmăr, 3 Maiŭ, altele din Iaşĭ, 4, 10 Iunie). Dintre aĭ luĭ, scriŭ Mihalcea, — din Cluj, 27 Iunie, din Homorod, 31 Iulie; Aga Leca, „căpitan de Gherla şi Chioara", — din Gherla, fără dată şi din acelaşĭ loc, la 23 Mart; Vornicul de Cîmpulung (încă din 1599), Dragoş (şi din Suceava). Dintre duşmanĭ, Sigismund, din „lagărul de la Siret" (15 Septembre), Ieremia, din Suceava, 2 Februar; din Iaşĭ, 22 Novembre, — Csáky, din 20 Decembre, menţionînd soliĭ ce revin din Moldova. Adaug o scrisoare, din Iaşĭ, 5 Decembre, de la Marele-Vameş al Moldoveĭ, Gianbattista Amoroso [1]).

În 1601, scrisorĭ de la Mihaĭ, — 19 Iulie (v. Iorga, *Mihaĭ Viteazul*, p. 107), de la Basta (Cîmpul-Pîniĭ, 30 August), cerînd informaţiĭ asupra luĭ Sigismund, fugit în Moldova; de la Sigismund însuşĭ, — din Cluj, 30 Mart, 1, 2, 4, 7, 28 April, 21 Maiŭ, 9 Iunie (pentru misiunea luĭ Baltazar Silvásy în Moldova), 20 şi 29 ale luniĭ; apoĭ, după ieşirea luĭ cu lagărul, din Bologa (2 Iulie), pentru curierĭ în Moldova, din Ip (1^{iŭ} August); iar, după înfrîngere, din Bacăŭ, 21 August şi Uioara (4 Novembre). Dintre nobiliĭ şi soldaţiĭ luĭ scriŭ: Csáky, — din Cluj, 8 Februar, retrimeţînd pe Vistierul moldovean Damian; 14 Februar, trimeţînd

---

1) De la sfîrşitul secoluluĭ ie şi o scrisoare a mănăstiriĭ Rîşca, pentru nişte Ţiganĭ.

în Moldova pe Baltazar Silvásy; 19 Mart, pentru corespondența cu Moldova, prin Șt. Tholdy; 7, 17 Maiŭ, 29 Iunie. Apoĭ, Toma Csomortány, din Cluj, la 10 și 16 Iunie; — Șt. Tholdy, Ioan Szentpály, Nicolae Vitéz, Șt. Chiffey; — Moise Székely, „căpitan“, din Gherla, 17 Mart; — învinșiĭ de la Goroslăŭ, „Görgeny“; — noul căpitan de Chioara, Francisc Banystowich. Dintre Moldovenĭ, corespund cu Bistrița: Vodă Ieremia, din Iașĭ, 1iŭ Maiŭ (cu adresa: „la Bistriț“), 10 și 17 Iulie, 24 Novembre; — Spătarul Bucioc, Căpitan, cu Ioan Rákóczy de Béld (cel din urmă scrie și singur, din „Szék“, la 8 Maiŭ), la 3 Maiŭ; Amoroso (Iașĭ, 1iŭ Ianuar); contele și bătrîniĭ Armenilor din Suceava.

Judele Hans Budacker stătuse lîngă principele Sigismund, în Maiŭ-Iunie. Din Cluj, iel scrie orașuluĭ, la 7 Maiŭ, să îndeplinească ordinele Curțiĭ, și la 30, asigurînd că pe acolo vor trece Moldoveniĭ și Secuiĭ. Încă la 17 Iunie, iel nu plecase de lîngă Báthory.

După luptă, la 5 Septembre, Sighișoreniĭ înștiințează pe locuitoriĭ din Bistrița despre prezența luĭ Sigismund în Bîrsa și despre zvonul ce circulă că iel ar trimete trupe pe la orașul lor.

Bistrița întreținuse în acest an o solie la Suceava. De acolo scrie, la 8 Mart, Andreĭ Amendt, arătînd că a văzut hotarul, că Tholdy și Vitéz cer prea mult (?) și că Sigismund ie „de sigur în castel“ (*Ehtros, Schloss?*). La 15, iel adauge că principele a sosit la Botoșanĭ, că vor merge cu Tholdy, să-l găsească acolo, că vor veni pe la Cîmpulung și, decĭ, să se gătească drumurile.

Am povestit în cealaltă Prefață (pp. LXXXVIII-IX) asediul Bistrițeĭ de Imperialĭ și intrarea lor în cetate (Februar 1602). În vremea asediuluĭ, Amendt

fugi. În Mart-Maiŭ, refugiat în Moldova, „într'o mănăstire“, cu copiii săĭ, iel se roagă să nu fie judecat răŭ pentru actul săŭ de slăbăciune și adauge că astăzĭ, bolnav, ie „un om pierdut“.

În 1603, scrisorĭ de la Ieremia-Vodă, din Suceava, 15 Iunie și Hîrlăŭ, 9 Octombre. În Maiŭ, orașul trimese solĭ în Moldova, și în toamnă comerțul în Ardeal fu permis Moldovenilor.

În 1604, August, Ieremia scrie Bistrițeĭ „din lagărul de la Cotnarĭ“, adunat pentru restabilirea în Țara-Romănească a luĭ Simion-Vodă, și pentru a colabora eventual cu Tatarii, carĭ intrase în această țară. La 7 Septembre, Domnul se găsia „la satul *Berliczyeny*“, de unde scrie din noŭ. Știm din Hurmuzaki-Bogdan, II, și Spontoni, că iel continuâ calea sa spre Sud. La 23 Novembre, Sibiienii scriŭ Bistrițeĭ că Muntenia a fost prădată și Radu-Vodă a făcut pace cu Turcii.

Din 1604 maĭ avem o scrisoare (Iașĭ, 23 Mart) a Grecilor Manea, fost Mare-Vameș, Alexa, Mare-Vameș, „Pana Limjdar“ (v. Iorga, *Relațiile cu Lembergul*, 1900, p. 105), furnisor domnesc, „supan Zimarel“, „Dumjtru Mihel“, „Manuel Vaida“, „Dumitru Zubduy“, „Dumitre Kotyna“.

Din 1605, 2 Novembre, o scrisoare, din Bistrița, a luĭ „Ionaki Tüttaia“, boier al luĭ Ieremia-Vodă.

În 1611, scrisorĭ de la Radu-Vodă și de la Sigismund Forgách de Gymes, date înnaintea Sibiiuluĭ, la 19 August.

În 1617, de la Nistru, Hatmanul Żolkiewski mulțămește luĭ Bethlen (17 Sept.) că a intervenit pentru o pace onorabilă.

În 1620, domnia în Moldova Gașpar Gratiani. Într'o epistolă către Sibiienĭ, acesta se declară (Iașĭ, 27 Ianuar) încîntat de prietenia luĭ Bethlen

Gábor și gata a-ĭ răspunde prin serviciĭ. „Fiind supușĭ aĭ unuia și aceluiașĭ Împărat“, ie gata, iel, Gașpar, să vie în Ardeal, cu toate trupele sale, pentru a apăra provincia, în lipsa prietenuluĭ săŭ, principele, — precum și are ordin de la Poartă. „Maĭ ales că aud că boieriĭ noștri obișnuiaŭ să aibă un jurămînt de apărare cu boieriĭ și Statele dumneavoastră; pe care dacă Statele Ardealuluĭ vreaŭ să-l înnoiască, fie-li pe plac.“ Ar scrie și luĭ Bethlen, dar nu-l știe unde-ĭ. Vizirul s'a schimbat, continuă iel: „al căruĭ urmaș fiind bun prieten al dumisale Skender-Pașa, aud că l-a chemat pe acesta la Poartă“. Ar fi bine decĭ ca principele să cultive pe Skender și să-ĭ ceară a-l sprijini. Sibiiul trimese scrisoarea Bistrițeĭ la 20 Februar, după alte scrisorĭ de informațiĭ, din 31 Ianuar, despre liniștea din Muntenia (unde domnià Gavril Movilă).

În Iunie, se mazili Gașpar. Iel se opuse și pierdu, toamna, viața, împreună cu tronul. O notă de spion cuprinde următoarele știrĭ despre catastrofa Croatuluĭ: „Aicĭ se spune cu siguranță că Poloniĭ aŭ ieșit din șanțurĭ și sînt peste Nistru. Bucioc a fost tras în țapă; despre Vodă nu se știe nimic sigur. Nicoriță, Bucioc și Șeptelicĭ aŭ sfătuit pe Gașpar să taie pe Turcĭ; fratele luĭ Vodă ie la Suceava, în cetate, întemnițat de țară, și țara-ĭ dă pe zi cincĭspre-zece banĭ *(nejner)*, de hrană. Cînd s'a început lupta cu Kovács Peter și cu Gașpar-Vodă, aŭ fost pușĭ pe fugă de Turcĭ și Tatarĭ, așa că din 600 de oamenĭ aĭ luĭ Kovács n'a scăpat unul, și Kovács a fugit cu Domnul, și nime nu știe, pănă astăzĭ, unde sînt“.

Ultima scrisoare a luĭ Gașpar către Bistrița ie din 12 Iulie (Iașĭ). Iea vorbește de niște hoțĭ ce atacase o mănăstire.

În 1621, la 27 Octombre, locuitorii din Sighișoara se informează la Bistrița dacă Turcii și Tatarii vin pe la Oituz ca prietenĭ saŭ dușmanĭ. Iera în Moldova războiul turco-polon.

În 1622, din Cotnar, „tîrgul Cotnarĭ", Ștefan Tomșa scrie pentru niște hoțĭ din ținutul Bistrițeĭ.

La 12 Maiŭ 1624, traducerea unor scrisorĭ românești, despre năvălirea cea mare a Tatarilor în principate.

În 1626, scrisoare a unuĭ Ioan „Donatt", din Iașĭ, 28 Septembre.

În 1628, scrisoare din Szentpál, a luí Gavril Movilă, fugarul, care fusese în Ungaria, cu principele și se plînge acum de calitatea uneĭ furniturĭ.

În 1646, scrisoare a luĭ Vasile-Vodă către Bistrița (Iașĭ, 16 Ianuar).

Din 19 Decembre 1660, scrisoare a luĭ Mateĭ Diac „secretariul unguresc" (Suceava).

Și din 30 Ianuar (Iașĭ) [1671 ?], o scrisoare a luĭ Anton Ruset, care semnează cu cirilice: Iw Anton Roset Voevod [1])".

Cu aceasta, publicația de față ie terminată. Găsi-va o bună primire? Mă îndoiesc. Dar ie adevărat că nu pentru aceia am făcut-o, ci pentru a afla și a ști maĭ mult, ieŭ și cîțĭ alțiĭ ar maĭ putea dori aceasta, despre istoria trecutuluĭ nostru, despre graiul și fapta strămoșilor.

---

1) Maĭ avem, între aceste acte, unul din 23 Septembre . . ., Maier, despre planurile luĭ «Elias Wayda».

*CLIX [1]).

[Sfîrşitul sec. al XVI-lea ?]

† Eu Ghewrghe de Cѫ[m]pulu[n]gѣ scriu închirѫciuri şi sѫrѫtatie birѣului de Bistriaţѫ şi Sfatoloi Domniei Sale, de-i dau ştiria de rѫ[n]dū lu[i] Iwnaşcѣ de Sѫmjorzu, cѣ-u treamѫsѣ cartie domnii de Bistriaţѫ la muia[rea] lui Iwnaşcѣ; moeria auzѫsѫ cѣ no va vini la de[n]sѣ pѣrѣ va custa; dupѫ aceasta, acmu socru lui Iwnaşcѣ cu o moia[re] de Cѫ[m]pulungu au adusѣ tar (?) Arѣmianilor, mѣrѣgѫndu acasѫ, iar apoi au mѣrsu sucru lu[i] Iwnaşcѣ la jode în Sѫmѣjorzu şi au chemato prea Iwnaşcѣ; deci e-u zѫsѣ aşie dupѫ fa[tѣ]-sa sѣ no îmble mai multu, ce l-au erѣtato diraintea de mire (?) jodele Alѣbѣlu Cozѣma, Popa Irmie Creţulu, preawtolu satului diîn Cѫ[m]pulu[n]gu, Gheorghie . . . şi Vѣşcano şi Platono; şi dѣmѣ ştiria dom[n]ilor de Bistriţѫ; şi sѣ fie sѣrѣtoşi într' ai molѣţi şi buri, ca prieteni noştri ceia bori; amin.

Pecete de ceară albă.

Aceastѫ cartie sѣ sѣ dè în mѫra birѣului de Bistriţѫ.

---

1) Încep cu acest numĕr, pentru că la p. 81 din vol. I s'a scăzut numerotaţia, din greşală, cu 20. — N-le cu steluţă mi-aŭ fost trimese din Bistriţa, în copie, de o persoană, care nu doreşte să fie numită. Am îndreptat pe alocurĭ greşelile.

*CLX.

[Începutul sec. al XVII-lea.]

Scriu închinкciune și sкnкtate și bunк pace la Mкriia Sa la birкul de Bistriţк; pohtim și rugкm pre Mкriia Ta cк am înţкles cк e prinsu Stefan Candrea și Stefan Rubol; deci, de vor hi în prinsore acei tкlhari, sк faci bine prentru voia nostrк sк aibк strкsore sк spue gazdele în Cкmpulu[n]g, la cine au gкzduit. Cк mult rкu au fкcut și au tкlhuit; de aceasta forte mк rog Mкrii Tale; sк fii întru mulţi ai cu sкnкtate și cu bunк pace; amin.

† Eu Simiwn deregкtoriul de Cкmpul lungu, bun priaten Mкrii Tale.

Cu ci[n]ste sк dia aceasti *(sic)* carte în mкna birкului de Bistriţк.

Pecete peste hîrtie.

---

*CLXI.

[De la 1604; poate c. 1623.]

Necunoscut către birăul de Bistrița. Cere a se *socoti leage* unor *vecinĭ* aĭ săĭ, cărora popa Toader din Ilova li-a luat doĭ boĭ „și multк cheltuialк au fкcut acestor oameni direpţi“. Aduc și *cărţĭ* de la Vodă și de la Conde Vameșul. — „Rotumpăneștĭ“, fără dată.

Adresa românească.

---

*CLXII.

[1621.]

Milostivul Dumnezku sk dkruiasck bunk pace și skuktate dumitale, A[n]dreiiaș Șelar, birku de cetatea Bistriții, și la tot Svatul dumitale. Alta, de veți vrea sk știți de skuktate dumisale Mkrii Sale lui Alexandru-Vodk, cu mila lui Dumnkzku iaste skuktos și cu pace la Scaunul Mkrii Sale și cu toatk țara ωstitk depreunk. Alta, alte oști pknk acum tkparte (?) nu au întrat în țara nostrk de ckiri; auzim de Împkratul ck vine, și de Leași înck auzim ck skntu oștile în țara sa. Alta, nește Tktari de la Bujeac au mkrsu de ckteva ori la hranița leșasck de au stricat. Alta, veț înțelege d[u]mile vostre și de omenii dumile vostre carii au venit aičk. Alta, ne rogkm d[u]mile vostre sk ne hiți dumile vostre priatin[i]; noi așișderea foarte bucuroș a hi priaten[i] dumile vostre. Alta, au fostu un omu, anume Gavreleț de Ratompkneşti, și șadea în Bkrgkul-de-jos; ce au furat acel om niște iape șa au fugitu acolu; au fost avkndu boi 2, ce i-am loat 2 boi globk; amù sk laudk ck va veni cu tklhari de va zeberi (?) vitk de aičk: ne rogkm sk-ș aibk certare. Alta, ne rogkm ck au tklhuit ceaste mknkstire, de au loat argintu multu, buerescu și mknkstirescu. Ce ne rogkm cu taink, dωrk sk va evi la cii ckni de tklhari, sk aibk certare; și sk hiți skuktoș ѿ X., amin.

Priatel dumile vostre Iωnașco Rotompan, vornicul de la Ckmpulungu.

Semnătura.

Dumisale lui Andreiaș birkul de Bistrițk și la tot Sfatul dumisale.

Pecete de ceară galbenă.

CLXIII.

[c. 1627.]

„Dosoftei, cu mila lui Dumnezeu vlкdica de Belgrad şi a toatк ţara“, către Bistriţa, reclamînd plata dajdeĭ, poclonuluĭ, fixat de Craiŭ la un florin, „osfeşteniilor“, gloabelor „de la Vlкdica Eftimie încoace“: o parte din sumă să se dea unuĭ popă, „de va fi vreame de-a meargerea, de nu va fi vr'o schimbare în Domni la Mωldua“.

Semnătura. Pecetea mitropoliiĭ, cu fum.

CLXIV.

[c. 1627.]

Acelaşĭ către aceiaşĭ pentru un popă din Ilova oprit la iel pentru trebĭ şi pîrit în lipsă. De notat: „Θeleluescu de dinsul“.

Ca şi sus. — V°: adresa românească.

---

*CLXV.

[1633.]

† Eu Petrea Diacol scriu pace şe sкnкtate la Mкrie Sa la Gaşpar birкul şe la tot Sfatol Domniei Sale. Altк, dau ştere Dωmnelor Vostre, de ru[n]dul veştelor avem vieştie bonк co mila loi Dumnezeu; ca au eşet Tкtaria de ţarк, cк i-au tкiatк Cкzacei şe i-au loat robi de la dкşde, şe au torsu înapoi în ţara leşascк, şe s'au aşezat totк ţara pre la lo-

core (șe) șe sк trкgo toți; voia lor li e sк iasк înaintea loi Vodк, ca l-u porcesк de la Pкrкței, șe au tremis boere înainte, de au dat ștere țerкi cк vine (vine) vieste de la pкratol Barnoschi-Vodк. Altк, da[m] ștere Dωmnelor Vostre cк v'am mai trimis o carte șe n'a venito la voi. Altк, molțemкsc Dωmnelor Vostre de sucoti[n]țe, cк m'aț asucotit la grкulo mieu șe s[к]nt detoro de pre fкnк; ce vom nevoè sк plкtim, sк no vк bкnoițe pre mene, cк voi fi tot preiatin[u]lo Dωmnelor Vostre în totк vriemie. De aceasta dau ștere Dωmnelor Vostre. Sк hize sкnкtoș de la Hristos; amin.

Писал Дакгонполие.

[Pe V°:] La cestita Mкreia Sa birкul de Bistrețк, sк sк deae ceastк carte, co ceste, în mкna dωmneesale.

Pecete de ceară neagră.

---

*CLXVI.

[De la 1635.]

„Eu Șimon bireu de čкtate Bistriței, cu tot Sfatul dumisale", scrie către „preatini și vicini noștri dreghetorii cari sent prea locore cele prea unde avem traba cu dumile vostrк". Arată că Ștefan, omul orașului, a avut o slugă anume Petre, care, furînd „multe onelte in sat", iera să fie spînzurat. Stăpînul său îl *descumpără,* îl *scoate de la ștreang.* Dar Petre fură unelte și cărțĭ de ocină de la Ștefan, în valoare de șepte florinĭ. Fiul păgubașuluĭ urmărește peste hotar pe „chinele cel rкu".

Fără adresă și pecete: sigiliul Bistrițeĭ.

CLXVII.

[1640-3.]

„[Swlwmwn], Vorn(ne)cul wt Cкnpulungu“, către Bistrița. „Și, de rкndul veștilor, sк știț dumnevostrea cк este pace în țara nostre, și n’avкm 1 picior de necкir[i] cu wște, și cine cice cк nu este pace în țara nostrк, sк nu credeț dumnevostre pre acela wm. Și vк mкlțкmкscu Dumnelor Vostre de dar... Și ev, purura, de voi înțealece ceva de rкv, voi da știre(re) Dumnelor Vostre, cum veț cunoște dumnevostrк sкngur[i]“.

V°: adresa românească.

CLXVIII.

[1641-9.]

„Eu Strwescul Vornicul de Cкmpulungк, cu twț bкtrкnii satului“, către „dragii noștri vecini“, Bistrițenii, pentru hoțî de vite, în privința cărora s’a scris Domnuluĭ și de călugăriĭ Moldavițeĭ și Voronețuluĭ. Să scrie și orășeniĭ, în scrisorĭ bine închise și secrete. „Și sк scrieț ungureaște aceaia ce veț trimite [la Vodк]... Și mк rog Dumilwr Voastre de vr’o dzeace coale de hкrtie... Alta, au poruncit Toderașco Vo[r]nicul-ce[l]-Mare printru rкndul unui ceasornic, sк-l știm, gata-i au ba, cк au grкit cu Mihaiu Lкscar“. — 31 Mart.

V°: adresa românească. — Pecete brună ruptă.

CLXIX.

[1641-9.]

„Stroescul Vornicol wt Cкmpulungu“ se plînge Bistriţeĭ de *zăbereală* şi cere a se deschide drumurile. De notat: „bкgobaşi“ pentru *păgubaşĭ*. — 3 August.

Vº: adresa românească. Pecete mică galbenă, nedistinctă.

CLXX.

[1641-9.]

„Lupul Stroescul“ către biräul bistriţean pentru nişte vin şi pentru a i se da „vr'o dow trei plase de hier... Alta, printru rкndul vestilor, sк ştiţ Domnea Voastrк cк iaste pace. Mulţemim lui Dumnкdzкu şi Mкriei Sale lui Vod[к].“ Oferă a vinde un cal unuĭ „neamiş“.

Vº: adresa românească. Fără pecete.

CLXXI.

[1641-9.]

Acelaşĭ către acelaşĭ. „Alta, dѫm ştire, doamne birкu, dumitale şi a tot Svatul Mкriei dumitale... Printru rкndul veştilwr dкm ştire cк, cu mila lui Dumnѫdzкu, în ţara nwastrѫ ştim cк iaste pace, mulţemin[d] lui Dumnѫdzѫu Svinţiei Sale.“ După ordin domnesc, s'aŭ luat nişte iepe pe hotar: vor fi duse la Domn, „cк hotarul încк iaste a Mкriei

Sale"; întreabă de „tocmala" lor. Cere scrisorĭ „printru ceș[ti] wamen[i] ce sкmtu înblѫtori din în ceasta țarк în țara Dumilor Voastre și di[n] țara Dumilor Voastre în țar[a] nwastrѫ; doarк am putea sк nemerim și sк-i gкcim carii sкmtu wamen[i] hiclean[i] și sк hrѫnescu [cu] furtușagul".

V°: adresa românească. — Pecete de ceară neagră, indistinctă.

---

*CLXXII.

[c. 1642.]

Ieromonahul Teofan, egumen de Putna, și soborul către Bistrița pentru călugărul Simon trimes la „omeni buni și la potrupopi și la preouți pentru milosteniia".

Pecete de ceară neagră. Adresa slavonă.

CLXXIII.

[Înnainte de 1652.]

„Costantin Ciogolea, prкcкlabul de Hotin", către „domnii de Bistrițк", cerînd „cărțĭ" și scutire de vamă pentru trimeșiĭ săĭ. — „В Calafendești" 12 ᴧ *(sic)*".

Fără adresă. Pecete cu inițiale.

CLXXIV.

[c. 1658.]

Teofan, episcop de Rădăuţĭ, către Bistriţa, pentru oamenii ce trimete cu „un cal al nostru turcescu, rwibu, breaz şi armĸsariu", de vînzare. „Cu credinţĸ dĸmu-l de sĸnĸtos, de bun de cĸlĸrie şi de iape încĸ bun; nwi încĸ l-am fost cumpĸrat de treaba noastrĸ; nu ne-am fi îndura[t] sĸ-l vindem nič[i] noi, ce ne lipseaşte acmu nişte bani". Oferind a sluji „la Mĸriia Sa Dwmnul nostru", cere scutire de vamă.

La episcopia Rădăuţĭ (slavoneşte), 10 August.

Semnătura. — V°: adresa românească şi o mare pecete rotundă pe hîrtie.

CLXXV.

[1659.]

Ghenadie, archiepiscop de Bălgrad, Maramureş şi a toată ţara Ardealuluĭ, confirmă o sentenţă a predecesoruluĭ săŭ „vlădica Sava".—Iulie 1659 *(sic)*.

Pecete cu fum, nedistinctă.

CLXXVI.

[1659.]

Sava Brancovicĭ, mitropolit ardelean, condamnă pe un preot „curvar". Menţionează cînd a fost în oraş „cu Şirĸpĸtachi Marton, cĸ[n]du a fost Barcie Acoş". — Bălgrad, Decembre 1659.

Semnătura: «Piscup Sava». Pecete: un taler al luĭ Ferdinand, cu fum. — Fără adresă.

CLXXVII.

[1661.]

„Vlăd[i]c[a] Sava“ către „Mije Mihaiu den Bungardea“, ordonîndu-ĭ a se prezinta la judecată „cu fata ta, ce i-au fostъ mъritat[ъ] dup[ъ] popa Pъtru“.— 18 April 1661.

Bilet mic. Pecete cu fum.

CLXXVIII.

[1662-70.]

„Pъtrașco Pitariul Vornicul de Cъmpulun[g]“ către Ianăș Diac birăŭ, pentru că s'a pierdut la Bărgăŭ „un lъtunoiu de peaște armenescu“. Cere pentru păgubaș, căruia i s'a interzis a „opri“, „lege“ înnaintea „tălnaciuluĭ“.

Semnătura (*biv* Pitar). Pecete peste hîrtie.—V° : adresa românească.

CLXXIX.

[1662-70.]

Acelașĭ „și cu toți bъtrъnii satului“ către acelașĭ, pentru niște caĭ furațĭ. „La noi în țar[ъ] nu iaste aiasta leage; ce, dac[ъ] ѡbliceaște ѡmul de bucatele ѡmului dreptu, el încъ are și colac; acela ѡm la noi nu iaste vinovat, ce-i mai vinovat cela ce știì și nu mъrturisъște“.

V° : adresa românească.

CLXXX.

[1662-70.]

Acelaşĭ („Pкtraşco Zosin“) şi „Mihalachi Bantкş“ către birăul Bistriţeĭ, pentru un Ţigan păgubit şi răzbunat. — Mart.

CLXXXI.

[1662-70.]

Pătraşcu biv Pitar către Ianoş Diac, pentru nişte Cîmpulungenĭ, doĭ rîniţĭ, unul ucis peste munţĭ şi al căror „stăpîn“ a fost „pe la stкnele iubacilor Mкrielwr Vwastre... Cк nwi n'am fwst pi-acia vriame cкndu s'au fкcut aciastк poviaste aici, ci-am fostu la Iaş“.

Semnătura. Pecete galbenă de ceară. — V°: adresa românească.

CLXXXII.

[1664.]

† Eu popa Griga de Cuhne şi Marѫş vѫchi[l] şi Maze Simiwn şi Stanca Foader şi Botuze Stefan, Cwmis Chira şi Bociwc Struţe şi Ghindaş Simiwn şi toţi nemişii bѫtrѫnii satului, noi ştim cu sufleteale noastre cu mare giurѫmѫnte înnainte preautului popa Griga prea patru posturi şi pre svѫnta Cruce şi sventei Troiţe şi lui Isus Hristos, cela ce n'are nice început nice svrкşit, acelue ne giurѫm precum ştim cк s'au nѫscut aice în sat în Cuhne şi de moş de strѫmoş de la noi acestк

om anume Habotж Simiwn, din Habotк Ion este. Deci scriem la Mжrie Ta, birжu, și la tot Svatol Mжrielor Voastrea domnii de Bistrițж sк aveț a-i purta de gжnd, cж-i suptк poalele Mжriilor Voastrea. Deci nu treabue sк-l daț Mжrie Voastrж decж-i la mжna voastrж. De la Hristos sк aveț multк sкnжtat[e] pкnж la adкnč[i] bжtrжnețe Mжria Voastrк cu toate cinstit[e] Curțile Mкriilwr [Voastre], amin.— Și ne închinжm Mкriilwr Vwastrea cu sкn[к]tate și cu vecinжtate.—Și noi cu sufletele noastre și pre giurкmкntul nostru mкrturisim cu dereptul cum sк avem ertarea pкcatel[or] la zua înfricatului Giudeț. Și știu și vecinii noștri prin toate satele prinpregiurк.

Пис мес. Маи л дн. *(sic)*, рок кж ҂ахѯд.

[V°:] Cu multк sкnжtate sк vк aîle pre Mжriele Voastre acestк carte: întкi Mкria Sa Ghewrghie birкu de cetatea Bistriței cu tot Sfatul Mкriei Sàle.

CLXXXIII.

[1664.]

„Nacul Stolnicul“ către birăul Gheorghe și Ianoș, „biv birкu“. Cere știri: „sк știm de Mкriia Sa Craiu unde iaste; alta, am înțeles de feciorul Racolței cк vine cu oști, sк știm adevкrat iaste au ba, și de niște Neamți ce au fostu închiș în niște cetкți într'acolo, în gios, sк știm carii pe carii au bкtut, și de alte veșt[i], și de ce veț ști dintr'acolo, de toate sк ne faceți știre. Alta, de Doamna lui Gligorașco-Vod[к], sк știm unde iaste: luatu-a-w-u

au tot-tu-i acolo, unde au fostu; foarte poftim... sĸ ne faceţ ştire de toate lucrurile şi de toate veştele dintr'acolo...."

Pecete mică peste hîrtie, nedistinctă.

CLXXXIV.

[1664-5, 1668-9.]

Nacu biv Stolnic, Vornic de Cîmpulung, către biräul „Giurgiu" pentru o iapă cumpărată de la „Mihil Vĸteşti, vamĸş den Cĸnpulungĸ"; oferind jurămîntul acestuia şi a „ωmeni buni": „cĸ acmu n'au putut venè, cĸ ş-au dat gorştena, au avut treabĸ".

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară brună, indistinctă.

CLXXXV.

[1664-5, 1668-9.]

Nacu („biv Stolnic") către „Ghiurgu birĸul şi alţi boiari" bistriţenĭ. Se plînge de *zăboare* şi de adăpostirea furilor; ceia ce ie contra sentimentelor Domnuluĭ. Cere caiĭ opriţĭ, „au sĸ ne daţi dumiavoastrĸ furi sĸ-i spĸndzurĸm acolo la hotar", fără care va *zăbori*. Un Ardelean fură prin „sĸnbraşii lui" şi apoĭ „face cĸrţile Mĸrii Sal[e] Domnu nostru menciunoase şi giudeţul a Mĸrii Sal[e] st[r]ĸnbu... Mai bine, cum am vis bine cu dumivoastrĸ pĸnĸ acmu şi au fostĸ aceastĸ cale deşchisĸ, sĸ fii şi de acmu tot paci bunĸ. Sĸ nu ne protivim ţĸranilor,

ce sк ţinem dereptatea, şi dumiavostrк şi noi, ca pкnк acmu". Trimete („am mкnat") un om cu scrisoarea Domnuluĭ pentru „Ştefкnel".

Semnat: „Яз НакȢл, кнк столник..., vornic şi pкrcкlab suceavschii". — Fără adresă şi pecete.

CLXXXVI.

[1666.]

„Nemesnici de Cкmpul lungu" pentru un „tкlкhuşag". N'aŭ permis, după învoială, „oprire", dar cer „lege pre direptate".

V°: adresa românească şi o notă nemţească din 16 Mart 1666.

CLXXXVII.

[1669.]

Nacu („Stolnic") către „Gulgu" birăul. Trimete pentru a cumpăra 100.000 de cuie de şindilă, domneştĭ. Doamna grăbeşte; „şi bani au tremis tot polturaci, bani ungureşti". — Cîmpulung.

V°: adresa slavo-românească. Pecete de ceară verde, ruptă.

CLXXXVIII.

[1669.]

Nacu („Stolnic") către birăul „Ghiωrgu". „Alt, facem ştir[e] Mкrii Tal[e] prentru cestк guluş ce iaste sк ne strкngem la munte unde sк înpreunк

hotarele noastre cu a Leașilor și cu a Maramorкșului la wbкrșiia Cкrlebabului la șesu, de acmu de Mircur[i] den dzuwa de Sin Pitru sк fim toți acolo, în ceaia Mircuri sau Gioi sк fim acolo toți, cк noi avem mult[к] strкmbкtкți de Rusi... Deci noi cumpкrкm miia de cue de dranițк cкte 80 de bani, miia de cue de șindil[к] cкte 50 de bani, miia de cue de leațuri cкte 2 florinți; leul bкtut l-am dat cкte 180 de bani, și Armeani toți dau așea, iar now ne iaste w pagub[к] mare forte și cu bani și cu cuile, și nu ne țin[e] Mкriia Sa Domna în sam[к] now; Armeani spun cum dau bani ei și cum cumpкrк cuele ei, așea ne țin[e] now în sam[к]; ce noi vom trimite polturaci prentru lei cei bкtuți; și rкmкn nește cue multe, de acmu sк vie de acolo pre urmк, cк avem forte strкnsor[e] mar[e] de Mкreia Sa de la Domna, prentru cuile; ce mк rwg Mкrii Tal[e] sк le vкndzк cum sк vкnd și Armeanelwr".

V°: adresa românească. — Pecete mică de ceară neagră.

CLXXXIX.

[1669.]

Nacu către birăul și „svatul tкlnaciului" Bistriței. Marĭ „nevoi... la ceastк margine la Cкmpul lu[n]g"; fiind *depărtat de Vodă la altă treabă*, „nici au fostu socotitwr acwl[o] la aestu lwc", se fac *răutăți* și „tкlhușaguri" în voie, și „zкbor[e], care eu n'am vкdzut eu de cкndu sкntu lucruri ca cestia; mк mir de Mкrie Ta cum poč[i] suferi atкte gкlcevia, vкdzкndu Mкrie Vostre rкsкpitura acestui satu... Iatк cк Mкrie Sa Vod[к] mi-u fкcut cкrți

sк mкrgu la Mкrie Sa la Craiul și la toți nemișii și la Mкrie Ta și dispe Maramorкș și despia țar[a] leșascѫ sк facem aședzare și pač[e] ca cum au fωstu mai dennainte vriame“, pentru comunicații și negoț. Trimete pe jupînul Andreĭ, „neguțitor de Suceav[к]..., ωm bun și 'nțiliaptu“, cum știŭ, pentru a face „aședzar[e]“. „Sк nu v[к] bucurați Mкriele Vωstria cкci Cкmpul lu[n]g ii pustiiu; iatк cк înblкm de-i vωm strкngia și-i vωm aședza loc“, pentru a trăi în pace: „cкndu va fi greutкți la noi, sк-s ocrotiascѫ cu dumivostrѫ, cкnd va fi la dumivostrѫ greu, iar dumivostrѫ cu noi sк putiaț trкi...“ Să nu maĭ fie *zăbor;* păgubașiĭ vie la iel pentru a li se *pleni* și a *se împăca.* Cere răspuns și veștĭ: cele din țară le spune Andreĭ. — Suceava, 2 Mart.

Pecete neînțeleasă peste hîrtie. — V°: adresa românească.

CXC.

[1670.]

Nacu către biräul Ianoș, pentru *gîlcevele* și *valurile* dintre supușiĭ ambelor părțĭ: trimete „ωameni ai nostri..., sк știm acei cai ce i-au luat slugile Dumilor Vostre de la ωmenii nostri și au dzis cк-i iau pre sama Craiului, cк Mкriia Sa Vod[к] nu ia caie nemкrui; mulți neguțitor[i] dela Brașeu și de la alte tкrgк vin la noi și n'au nime nici un val de Mкreia Sa de Vod[к]; acești cai tot i-au luat; și mor sluga Dumilor Vostre“. Va îngriji să nu maĭ fie furtișagurĭ și să se plătească datoriile. Urmează despre „zăbore“: „Dumeiavoastrк tot suduiți pre ωamenii nostri și-i

ţineţi rku; nu se cade sk-i ţineţi rku, ck ai vostri wameni, ckınd vin aicea, noi i cinstim şi-i socotim; noi n'am vrea sk sk fac[k] sckrbk şi zkborк... Iar, prentru furi carei au fostk a Dumilor Voastre veninţi aicea la noi, noi i-am prins pe toţi şi i-am spkndzurat pe toţi aicea la noi; iar ai nostri furi au trecut în ceaia parte la dumiavoastrk, şi şed acolea şi vin de fur[k] aicea la noi; leage nu avem cu dknşii, ce tot i vom vkna şi pre aceia pre toţi pre cktinel, ck furi nece w dobkndk nu fac în ţar[k]... Lesne-i şi now a fač[e] zkbore, ce mai bine pacea". — Cîmpulung, 1iŭ Ianuar.

Pecete verde mică.

CXCI.

[1670.]

„Nacul ce-au fostk Stolnic-Mare, Vornic de la Ckmpulungk", către acelaşĭ. „Alta, au tremis Mkriia Sa Vod[k] sk tremiţ la Bistriţk sk aducem 88 sape bune mar[i] de vii la Cotnar". Trebuie până la Ispas; baniĭ se vor plăti. „Numai acmu mk rwg sk le dea în credinţk dow trei dzile, sk avem la Mkreia Ta credinţk pknk la Ispas".

Pecete verde de ceară ruptă.

CXCII.

[1670?]

Acelaşĭ („Stolnic") „şi Gheorghiţk Vornicul de Suceava" către Bistriţa. Pentru nişte boĭ furaţĭ.

Cer a se *da trăsoare* satelor pentru aflarea furilor saŭ plata boilor.

Pecete de ceară galbenă, cu sabia și steaua.

CXCIII.

[1670 și urm.]

Scrisoare, cu sfîrșitul rupt, către biraŭl Tămaș, pentru o plîngere făcută contra autorilor uneĭ petițiĭ la Vodă.

CXCIV.

[1670 și urm.]

Nacu către acelașĭ, pentru un negustor.

Pecete verde de ceară, ruptă. — V°: adresa romănească.

CXCV.

[1672.]

† Cuvѫntѫ da la Mѫriia Sa de la birѫul cu Sfatul Mѫrii Sal[e].—Sѫnѫtate și închinѫciune dumitale, Mironașco Cocoranul. Dau-ț a înțeleage dumneata pentru neşte vecini ai dumitale ce-au eșit înaintia unor iωbagi ai noștri în capul Suhardului, la Fѫntѫna Reace, venind din Moldova, de i-au prѫdat: unul Maxim Pѫscariul și altu Iωnaș Criblii; ș'au mai fost ei, ce ei nu-i știu iωbagii noștri,

darѫ ei ș'or ști soțiile; deci de la unul au luat 26 de lei și ѡ cъldar[e] de trei cup[e] și ѡ iapѫ surѫ, cu mъndzul, alaturea și ciniile toat[e] noaѫ, și bicaѡ și 2 blid[e] de cositor, luat[e] într'un leu, și altuia 2 iape: un[a] sur[ъ], alt[a] morg[ъ]; cea sur[ъ] a fъt[at], și iar cinii noaѫ și a altuia un cal, și ciniile a doi cai, și un sucman, și adecѫ ce-au avut tot, — cъ le-au fost slubod a le lua și capul; de[č]i nevoiț dumneavoastrѫ ca niște înțelepți de ne întoarceț, și s[ъ] vъ întoarcem și noi ce vi-i paguba de la noi, cъ nu sѫnt de la noi ѡpri[ți] nič[i] un fileariŭ, cъ întъiŭ Grigor Haleți bine ștì lotri de aici, și el încъ are pagubѫ multѫ. Deč[i] nu numai a lui, ce cъț au de aič[i] pagubѫ de aci, fъr ni[č]i o grije veniți, cъ vъ s'a întoarce tot, numai sъ ne întoarcețъ și voi.

† Deč[i] dumneata, giupъne Mironașco, trimeate-ne și dumneata cuvъntъ ѡr de ce ți-i voia pe noi; deacѫ avem gѫnd, iacъ noi scoatem înainte cuvъntul cъ nu ni-i voia de gѫlceavъ. Și sъ fiți dumneavoastrѫ sъnъtoș, amin.

† Писал сеи книг Iѡн Моѫ єлико вкм к̃ лкн *(sic)*.

Iѡnaș Criblii și cibote și 20 de lei mi-au luat,

мсца April 2 дни.

Fără pecete și adresă.

CXCVI.

[1672.]

„Pъtrașcan Tъutul și Miron Cucoranul" către birăul „Tъmaș". Niște oameni din Ardeal fiind

prădațĭ de „niște lotri di-aciia, den partia leșascʜ și den partia nostrʜ“, a acordat, neputînd prinde pe vinovațĭ, satisfacție cu *zapis*. — Cîmpulung, 1672 (7180), 28 April.

V°; adresa românească. — Pecete nedistinctă.

CXCVII.

[1672.]

„Sʜteanii din Maerul“ cer Bistrițeĭ a se ierta un om al lor, care se va îndrepta poate. — 17 Iunie 1672.

Fără pecete saŭ adresă.

CXCVIII.

[1672-3.]

Tăutul și Cucuranul către birăul Tămaș. Primind o carte de la *boieriĭ noștri* pentru o pagubă a Bistrițeĭ, aŭ prins pe furĭ și voiaŭ să-ĭ spînzure. Dar, „ѡmenii furilor s'au apucat sʜ-i plʜtiascʜ“, ceia ce s'a primit. „De-aiasta, noi bucuroși n'am hi fost, ce, de vreme ce i-au pus diiavolul, n'avʜm ce face: rʜii nu ascultʜ“. — 19 Septembre.

V°: adresa românească. — Pecete brună, de ceară.

CXCIX.

[1672.]

„Întru dzilele Mкrie Sale Twmѫş birкul de cetatea Bistriţei şi domnu de vidic Sut Gheorghiu şi pкrcкlab Sabou Danil“, popa Lucacĭ, din satul Salua [Salva], se îndatoreşte, cu chezăşĭ, pentru a nu fi gonit, să nu maĭ umble după carte de „nemeşig“, precum îşĭ scosese una de la „un diiac a lui Craiu“. — 14 Decembre 1672.

CC.

[c. 1672-1682.]

„Miron Cucuranul şi Pкtraşcan Tкutul“ către Bistriţa, pentru o năpastă provocată de un popă ce furase *cărţĭ* de la altul, din Polonia, şi de alte afacerĭ. „Alta, mai poftim pe dumnavostrк pentru trei vite de ωi cu mei, car[e] au giuruit ωamenii Dumilor Voastre dumisale lui Dimideschi pentru decret, şi s[к]ntu ωamen[i] noştri chizeş la Dimideschi; acmu ωamen[i] noştri pat rкu pentru ωi; ce poftim pe dumnavostrк sк-s dè şi acele vite, precum s'au grкit.“

Pecete micĭ roşie.

CCI.

[c. 1672.]

„Miron Cucorianul“ către Bistriţa, pentru represaliĭ exercitate de un Ardelean păgubit de un Cîm-

pulungean „din partea leșascь“ contra unuĭ om „den Rьstьci, den ţara Moldove“.

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCII.

[c. 1672.]

„Pьtrașco Tьutul“ prezintă o cerere contra Măerenilor, cari aŭ furat vite și aŭ tuns oĭ, „c[a]ri-au fost frunte wilor“. — 7 Novembre.

V°: adresa românească. — Pecete mică roșie.

CCIII.

[c. 1672.]

Același către biraul de Bistrița, pentru un zăbor făcut de „Leși“, de „postarwst“-ul; între cele oprite: „4 glugi... și 2 rьteze cu amnare și un brьu împletit, cu cuțьt...., 3 putini cu caș, 3 brьe bune, curate, de aramь galbьnь“.

V°: adresa românească. — Pecete brună, de ceară, ruptă.

CCIV.

[1671-2.]

Nacu către biraul „Tamaș“. „Alt, facem știre Mьriilor Voastre pentru veștele dentr'acoč[e], sь

știi cĸ s'au rĸdicat la noi Țara de Gios pe drumu nostru și s'au închis în Curte cu Turcul ce au fostĸ venit la bir, și acmu au trimis de la Iaș acei boiari sĸ margĸ mazili, și curteani, și de la tĸrguri tĸrgoveți, și de la toate mĸnĸstirile cĸte doi cĸlugĸri aleș[i], sĸ margĸ la Țarigrad, și s'au strĸns toat[ĸ] țara la Iaș; nu știm de acmu ce sĸ va mai aleage: au fostĸ viind Tĸlmač[iŭ] Pĸharnicul cel Mar[e] cu 300 de Cĸzaci ɯaste, cu banii Ducĸi-Vod[ĸ], și le-au eșit giosĸnii înnainte, și au scĸpat Tĸlmaci numai însuș al treile, iar Cĸzaci au scĸpat și s'au întorsĸ de la Prut înnapoi, iar Domna cu boiar[ii] s'au dus în Țara Munteneascĸ, și Tĸlmač[iŭ] încĸ s'au dus într'acolo; ɯamenii sĸ tem: deci, vĸdzĸnd noi aceaste lucrur[i] reale ce s'au început la noi, n'am lĸsat pre Samoilĸ, sluga Dumnilor Vostre, sĸ mai margĸ la Suceav[a], cĸce au val mulți pre ceale drumur[i], de iau caii, ce l-am întorsĸ înnapoi; ce sĸ va mai ști, vom faci știre Mĸriilor Vostre de toate. Al[ta], facem știre Mĸriilor Vostre pentru Petria și pentru Gheɯrghie Burdujea, au venit la noi cu ɯameni buni, și le-am luat sama lor, și nu sĸ aflĸ sĸ fii fĸcut nemĸrui nici ɯ pagub[ĸ], nice în țara noastrĸ, nici în Țara Ungureascĸ, nici la Maramorĸș nu au fĸcut nemĸrui nici o pagub[ĸ]; doar aiurea; ce, vĸdzĸnd noi cĸ nu vin de necĸiĸrea nime sĸ pĸreascĸ, noi i-am dus la bisearec[ĸ] și i-am giurat pre cruce și pre svi[n]ta evangheli sĸ fii ɯameni buni sĸ-s hrĸneascĸ cu dereptate și sĸ șeadzĸ cu ɯameni buni și sĸ fii cu Cĸmpulungeani la dĸnșii; sĸ vor însura în Cĸmpulungĸ, și acolo în țar[ĸ] la dumiavoastrĸ sĸ n'aibĸ val ɯameni lor de nime, ce sĸ fii ɯamenii lor în pace, cĸ mai bine iaste sĸ fii ɯameni buni decĸt sĸ fii ɯameni rĸi și sĸ-s fac[ĸ] mulți rĸi; mai bine

sk fii wameni buni; ce acolo sk n'aibk val wameni lor pentru dknșii; ce, sk vei sk-ș cear[k] fiicene ce ne va fi dator, sk-i plkteasck, sk-s înpaci aicea, ckce am socotit ck au venit de bunk voe la noi cu atkțea wameni buni sk sk hrkneasck cu dereptate bun[k]... Mk rog de hkrtie și de cuțite: 3 cuțite într'o teac[k] sk fie, iscusite forte și cu teac[a] mai mici deckt cealea ce au fostk fkcute mainte; forte mk rog." — Cîmpulung, 7180, 29 Decembre.

Adresa slavă. — Pecete mică de ceară roșă-gălbie, cu două figuri de cameie.

CCV.

[1673.]

„Ghiorghii Vwrnicul, ce au fost Armaș", către „Tknaș birkul" de Bistrița, pentru hoțî moldovenî din Cîmpulung. „Și sktenii i-au știut ck au fostu wmeni rki, tklhari, și nu i-au prinsu, ckci dumnalui Stolnicul s'au fostu înpkcat cu acești tklhari, și n'au lksat sk-i prindk, ce acmu vede și satul ck a ci *(sic)* rku; ce am trimis la Mkriia Sa Vod[k] și am fkcut știre Mkrii Saale sk dzic[k] Stolnicului sk-i prindk, dack s'au înpkcat și le-u fostu dat voe sk hie tklhari; deci Mkriia Sa Vod[k] așè tare strknge pre Stolnicul și pre sat, numai sk-i prindk." Așa a făcut și iel, prinzînd din *soțiile* luî Petre Topor „2 Rus, 1 Ungurian". N'a dat drumul pentru 100 de leî unuî hoț; nicî pentru o mie! Despre un Ardelean oprit, pentru „pkrk mar[e] de Jidovi", cărora li luase „unelte". Va fi prieten, „ckt wi fi giudeț acestui loc aici, nu ca Stolnicul: ce wi grki sk fiu stktktor în cuvkntu". A trimes la Vodă pe

ceĭ treĭ hoțĭ „sκ-i întrebe, cu a cui știre tκlhuescu“. — Cîmpulung, 6 Maiŭ 1673; aduse la 16 st. noŭ, adecă în aceiașĭ zi.

De notat: înțeleș = am înțeles.

V°: adresa românească. Pecete brună, ruptă.

CCVI.

[De la 1673.]

„Miha[i]l Tκutul, biv Logof[κ]t“, către birăul Gheorghe, pentru certe de hotar: „Eu, de pre partea mea, nu dau voe nemκrui sκ zκbereascκ... ȣ Grκmeșt[i]“, 7 Novembre.

Adresa românească. — Pecete ruptă.

CCVII.

[1674.]

„Cκmpulungenii“ către Bistrița. „Alta, de vești ce ne scrieți Mκriile Vostrea, nu forte știm avidoma; cuvinte ne vin bogate, carκ de 'nțeles nu știm, numai cκrți ne-au vinit de la Dumitrașco-Vodκ, sκ eșim pentru hrana; earκ noi tot nu ne cutedzκm eși, cκ cuvκntu ne vini cκ Tκtarκi s'au lovit cu Leșii; întκiu au fostu biruit pe Leș[i], apoi au vinit cκșteleianul cu atκta samκ de ωste ș'au bκtut pe Tκtar[i] și cobor Leșii în gios; ce nu mai știm ce va mai fi și cum; numai Dumnκdzκu va ști; și Turci cu Tκtarκi nu sintu; numai ce iaste

Dumitraşco-Vodĸ cu Tĸtĸrĸi. Alta, v'am mai scrie, ce adevĸrat nu sĸ ştì". Cer ştirĭ.

Fără pecete.

CCVIII.

[1674.]

„Vornicii de Cĸmpulung, anume Stĸrce şi Ghiωrghiţĸ", daŭ un certificat de proprietate unor Romînĭ, asupra unor caĭ ce li s'aŭ furat. Martur şi „Stati Vamĸş de Cotin", semnat: ἐγὸ Στάθης μαρτυρῶ. — 11 Maiŭ 1674.

Pecete mică, de ceară galbenă.

CCIX.

[De la 1677.]

Nacu (biv Vel Stolnic") către „Apafi Miclĸuş". Salută pe Apaffy, mama sa, „domnii" săĭ şi toată Curtea luĭ şi cere doĭ rîşĭ frumoşĭ şi ieftenĭ: „negoţ preeteneşti". — Cîmpulung.

P. S. „Sĸ ştii Mĸre[e Ta] de fratele Mĸrii Tal[e], de fiiul nostru, de Alixa[ndru] Pĸharnic, ne-au venit scrisoar[e] de la dumialui cĸ iaste sĸnĸtos şi nu va fi zĸbav[ĸ], ce va veni curund. Sĸ avem scrisor[e] de la Mĸriia Ta, sĸ ştim de bun[ĸ] sĸnĸtate Mĸrii Tale şi de veşti despre Neamţi sĸ ştim".

Semnătura. — Adresa biăului «Inber Marten». — Fără pecete.

CCX.

[1677-9.]

† Cinstite şi de Dumnкdzкu dкruite al nostru bon priiatin Mкria Ta Imbrea Marton, birкul de Bistriţк, de l[a] Dкmnкdzкu poftim de binel[e] dumital[e] de pororea sк ne ves[e]lim, ca de un Domnк potincios, ce eşti a molţi de folos, ca cel ce eşti dintr'w bon[к] rкd[к]cinк nкscwt, ca cel ce eşti ca o mlкdiţк de bon fel, cw twt înţelepciun[ea] crкscwt; mlкdiţa cea bonк, wre wnde este rкs[к]dit[к], de toţi wmeni îngrкdit[к]. Alta, facem şt[i]re Mкrii Tale pentru cei bani ce-u fost luat dumnelui Stwlnicwl înpromwt, de tкte ori a pwroncit Mкriilor Vwstre sк-s ia cei bani del[a] Pizdкlкu şi de l[a] Candrea, şi pкn' acmu nu i-a luat, ş'am înţe[le]s c'aţ oprit pe Petre Şandrw pentr' aceia ban[i], iar noi om fač[e] cum om face ş'om plкti acei bani, iar care om ne-or vini del[a] Mкriile Vostre, i-am wpri aice şi no io-m lкsa pкr n'or trimite Candrea şi Chir[i]la; bani aice-s la noi, şi pentr' alţi sкrač[i]. Sк mai vie sluga Mкriilor Vostrea aice la noi, Samoil, dor om mai potè fač[e] cumva sк strкngem ban[i] sк dкm. D'aiasta facem şt[i]re Mкriilor Vostri. Sк fiţi sкn[к]tos w χε амин.

† A dumital[e] de bin[e] voitor Velič[i]co Costin,
Comis, Vornic de Cкmpulungu,
mк închin cu sкn[к]tate.

[În sens invers:] † Cinstit mкn[a] dumisale birкului de Bistriţк sк-s dè cu sкn[к]tate. — Fără pecete.

CCXI.

[1680.]

Drăgușin către Bistrița, pentru nedreptatea ce se face Negreștilor. Pentru „frκție Mκrii Sale Domnu nostru, carea avea cu Mκrie Sa Crai“, n'a *zăberit*, ci a făcut raport Domnului la Iași, „într' acesta chip cκ, cene ar veni dκ ai Mκriilor Voastre aice la noi, tuturor le se face dereptate și plinire, iar ai noștri nici au dereptate, nici plinire, nici la Mκriile Voastre, nici la șpan; cine unde mergu, le iaste cuvκntul lor tot de tκlhari, și am spus cum tκlhariul iaste la Mκriile Voastre de-l țineți, și noi plκtim. Deci Mκrie Sa Domnu nostru, deca au înțeles de acestu lucru, s'au forte scκrbit și au scris ѡ carte la Crai Mκrie Sa, scriindu Mκrie Sa Domnu nostru cκ nu vκ țineț Mκriile Voastrea de leg[κ]tura ce au legat Mκrie Sa Vodκ cu Mκrie Sa Crai și nu faceți dereptate ѡmenilor noștri; și altele multe au scris Mκrie Sa, carea nu le poci eu scrie aice, și au vrut sκ trimeț carte acesta, și n'au ce scrie, pentru Grec Miclκuș, pe un poște dereptu la Crai. Eu, vκzκnd cκ, de va trimete Mκrie Sa Vodκ carte la Mκrie Sa Crai, va veni asupra Mκriilor Voastre vre-ѡ împut[κ]ciune de la Mκrie Sa Crai; deci Mκriile Voastre veți avè pe meni pκrere rea, știind Mκriile Voastre cκ de la meni s'au început acestu lucru, de am dat știre Domnu nostru, ce am întrat la Mκrie Sa Vod[κ] de am grκit ca s[κ] facκ ѡ carte la Mκriile Voastre pentru acești sκraci de ѡmeni, ca sκ li s[κ] plinescκ ce ar fi dat pentru acel tκlhar al Ciuchirlei și sκ-m dè carte la meni sκ ѡ trimeț la Mκriile Voastre. Deci Mκrie Sa m'au învκțat ca s[κ] viu eu pκn acei la Mκriile Voastre

ca s[ʜ] fac aşʜz[ʜ]mʜntu sʜ-s plinescʜ ωamenilor, iar, neplinind ωamenilor noştri Mʜriilor Voastrea, cu den Mʜriile Voastre sʜ trimeţ carte la Crai; ce eu nu putui veni, cʜ au venit gorştinarii, ce n'am cap a m[ʜ] clʜti undevaş, cʜ iaste porʜncʜ împʜrʜtescʜ; ce trimeş ceşte ωameni cu cʜrţile la Mʜriile Voastre; ce Mʜriile Voastre sʜnteţ înţelepţi; ce veţ înţelege şi carte Mʜrii Sale lu Vodʜ, ce scrie la Mʜriile Voastre..." Dacă nicĭ aşa nu se va folosi nimic, *gîlcevile* vor creşte „şi zʜboar[e] mar[i]. Ce eu stau de m[ʜ] mir de Mʜriile Voastre, cʜ eu înţeleg cʜ mari înţelepţi sʜnteţi Mʜriile Voastre şi cu multʜ mente; şi pentru un tʜlhari veţi fač[e] Mʜriile Voastre de sʜ va învrʜjbi un Domnu cu un Craiu şi sʜ va închide acestu plai, de nu va mai unbla nimene pe dinsul... Nu vom lʜsa sʜ fie ωamenii noştri prʜdaţi şi tʜlhariul sʜ-l ţineţ Mʜriile Voastrʜ; acesta nu ω vom lʜsa pʜn în ruptul capului, ce, au le sʜ va plini cu bine, au va fi într'un chip". Cine are de reclamat contra Negreştilor, vie să jure: „iar, pʜn nu va jura, nici un ban nu va luωa". — 4 Maiŭ 1680.

V°: adresa românească. — Pecete roşie cu o cameie.

CCXII.

[1680.]

„Drʜguşin, biv treti Vistier, Vωrnicul ot Cʜmpul lungu", către biăul bistriţean „Embre Marton" şi „Gonoş Mihai, Vel Vameş". Ie sănătos, „den mila lui Dumnezeu şi cu luminat norocul Mʜrii Sale Domnu nostru". I s'a cerut de la „dumnelui

haramițașul“ un *izvod* „de cѣtѣ vit[ѣ] au trecut estimpu pen vѣmile Mѣriilor Voast[r]ѣ și au venit pe aici pe la mine“. Fiind în ceartă cu orașul, să deie izvodul? 15 Iulie 1672 *(sic)*.

V°: adresa românească. — Pecete mică roșie.

CCXIII.

[1680.]

„Drѣgușin, biv treti Vist[iernic], Vωrnicul ot Dѣlgopol“, către Bistrița, pentru amestecul nedrept al unor Moldovenĭ în omorul făcut de un supus al orașuluĭ, în Moldova, pentru a fura berbecĭ. — 26 Decembre 1680.

Pecete mică, neagră, cu o cameie.

CCXIV.

[1681.]

„Protopop Costantin de Vidic“ („Budic“?) către Bistrița, dezaprobînd un divorț. Se roagă a i se pune scrisoarea „în bold“. — 1681 (҂ахпа).

V°: adresa românească. — Pecete mică, cu fum.

CCXV.

[1681.]

„Vlădica Iosif“ [al Ardealuluĭ] către birăul „Imbrea Marton“, mulțămind „cѣ m'aț priimit cu

cinste în cetatea Domnilor Vostre, și în vidic afar[ₖ] m'aț petrecut cu cinste“; scrie și pentru un popă prădat. „Scris în Iuda, 1681, Fev[ruar] 2.“.

Vº: adresa românească. — Pecete neagră, patrată: Iωsif.

CCXVI.

[1681.]

[Teodor Nacu] către Franz Deák, notariul Bistriței. Ie la Cîmpulung. „Sₖ știi dumiata cₖ ne sosir[ₖ] acmu del[a] Liov, și spun cₖ Leși sₖ gₖtes[c] tar[e] de ωaste și sₖ strₖngu la obuz, iar puter[ea] Împₖratului Moscului au purces, foarte oaste mult[ₖ]: dzic sₖ fie 300.000 de oaste Moscali, fₖr Cₖzaci și 5.500 de pușci; pentru Tₖtar[i], întₖi sₖ fₖc[u] cuvₖnt cₖ sₖ vie Tₖtarₖi supt Cameniț[ₖ], sₖ ias[ₖ] în tₖmpinare[a] obuzului leșₖscu, iar acmu nu se înțₖlege nemic de dₖnșii...“ Cere veștĭ. Mențiunea afacerii unuĭ Isac, „cₖ el știe bin[e] cₖt greu au pₖțit la Anton-Vod[ₖ], și tatₖ-mieu s'au pus de l-au scos, iar acmu eu sₖ dau pentru dₖnsul? N'oi da, cₖ nu-s dator cu nemic: eu, sₖ viu la Ardel, nu poci, sₖ stau de faț[ₖ]“, dar sînt marturĭ. „Duca-Vod[ₖ] au rₖspunsu, ωri sₖ afle tatₖmieu pre Isac, ωri sₖ-l dea pre mₖn[a] Oncioei, au sₖ plₖtescₖ moarte frₖține-sₖu și, viindu del[a] Iașĭ, s'au tₖmplat moarte tₖtₖne-mieu, și, pₖrₖndum[ₖ] pre min[e], eu, neștiind poveste[a], i-am dat o iap[ₖ] și o vac[ₖ], și mi-au fₖcut și zapis, unde ωi gₖsi pre Isac, sₖ-m[i] iau de la dₖnsul“. — Cîmpulung, 28 April [1681].

Vº: adresa românească — Pecete mică de ceară roșie.

CCXVII.

[1681.]

Drăguşin către biräul „Enbro Martin". Un Cîmpulungean n'a fost lăsat a *zăberi* pentru un „meşter" bistriţean, care refuza să facă „neşte cruci de beserec[ъ]". „Alta, iar fac ştire Mъrii Tal[e] cъ au fostu eşit an atъta vit[e] den ţinutul Mъriilor Voastrea de au vъrat la Runcul Dorni, şi eu, pentru voia Mъriilor Voastre, nemic nu le-am luwat, iar acum iar am înţeles cъ au eşit acolo sъ vereze, ce am trimis de am fъcut ştire Mъrii Sale lu Vodъ; Mъriia Sa Vodъ me e-u pъrъncit sъ trimeţ sъ le spargu sъlaşurile şi sъ-i gonescu sau sъ-ş dè datul, pentru cъci verez pre pъmъntul Moldovei; iar, de nu vor vrea sъ dè plat[ъ], nici vor vrè sъ fug[ъ], aşa îm iaste porъnca sъ le fac trъsur[i], ce eu n'am vrut sъ le fac dъ niciunele de aceste pъn nu voi fač[e] ştire Mъriilor Voastre". Să se deie ordin interesaţilor a veni pentru *împăcare,* fără de care se vor face *trăsurĭ:* „pъntru cъ nu sъ va putè închina pъmъntul Moldovei, sъ-s dè Bistriţi". — 31 Maiŭ 1681.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară neagră, goală.

CCXVIII.

[1681.]

Drăguşin către Mihaĭ Gonoş: trimete „10 cai, ca sъ-m cumpere cevaş pъine". — 27 Decembre 1681.

V°: adresa românească. — Pecete mică roşie.

CCXIX.

[c. 1681-5.]

Cîmpulungenii către Bistrița. „Au înblat v'o dziace wmeni de la noi în Țara Muntenascь la vin, și s'au tьlnit acolo cu un ficior a lui Iacobь Pizdьlku, cь au fostu mьrsь cu niște berbeci a unui niamiș sь-i vьndzь". Contestă participarea Negreștilor la un omor, și ieĭ confirmă: „Noi bьtrьnii satului rьdicьm cu sufletele nostre sь dьm sama înnaintia lui Dumnьdzьu pentru Negrești, cь ei nu sьntu vinovați, Negreștii".

V° : adresa românească. — Pecete cu fum.

CCXX.

[De la 1682.]

„Protwpwp Vas[i]lie din Mwcwd și cu twț preuții vidicului Mьriilwr Voastre" către birăul „Swponar Tьmaș". Aŭ făcut sobor la Năsăud, „și am cerșut a-l dea-u-l Mьrii Sal[e] lui Craiu taleri și deajdii; deci preuții vidicului s'au jeluit cь nici w simbrie de la sate n'au, cum au rьnduit țara și vl[ь]d[i]ca Sava: de toatь casa 10 bani de casь și w mirțь de grьu și clac[ь], și s'au alegьduit vidicul pre acea, cum ști și Domnia (*șters:* Mьria) Sa dwmnul Andriiaș și pьrcьlabul; acmu, necum sь dea mirțь și bani, ce nič[i] ce au fwst pьn' acmu mai de mult nu dau. Deci nь smerim Mьriilor Vwastre sь faceți bine Mьria Vwastrѫ sь scoateți ce simbrie s'au fwst alegьduit atunci, sь nu supьrьm pre Svenția Sa vl[ь]d[i]ca Iwasaf, deaca-l va aduce m[i]l[o]stivul Dumnedzь[u], cь Mьria Voas-

trъ aţ vωit aşea, sъ dъm ştir[e] Mъriilωr Voastre: ce nevoe va avea, sъ ne jeluim Mъriilωr Voastre, sъ nu supъrъm pre Vl[ъ]d[i]ca; deci nωi ne jeluim Mъriilωr Voastre cъ s'au fъgъduit sъ dea clacъ, şi la dzil[e] pielceale de miel, la Sim Giωrdzъ şi la Ispas şi la Rusalii, ce nu dau nemicъ. De aceasta ne rugъm Mъriilor Voastre". — 19 Maiŭ 1682.

Fără pecete. — Rezumat german.

CCXXI.

[1682.]

„Andry Dymidecky", rohmistru, pronunţă, din ordinul „Mъriia-Sa[le] hatmanul Coruni", hotărîrea într'un proces dintre nişte Ungurenĭ şi Cîmpulungenĭ: „sъ margъ 5 în beseric[ъ] şi s[ъ] giure"; fixează şi o gloabă. — 20 Maiŭ 1682.

Fără pecete.

V°: „Decretul Ungurenilωr".

CCXXII.

[1682.]

Drăguşin Vistierul către biräul „Sъpunar Tamaş" pentru oprirea unuĭ „fecior" „Adevъr, pote cъ v'aţi arъtat Mъriile Voastre priiateşugul care aveţi spre noi. Eu, zъu, nici aş fi gъndit de una ca acesta." Pîrîşul, „Hanъş", ie un om răŭ: „au mersu în gaz[dъ] la Petre Şandrul, şi au unblat cu ω nъemit[ъ] de ω au îngrecat, şi au fъcut un fъt. Eu, ca sъ nu-i fac lui nevoe, am apucat pe Petre Şan-

drul și l-am globit cu lei 10, și am zis cĸ iaste îngroșat[ĸ] muere de un nĸemit al Șandrului. Apoi, viind Hanĸș aice astĸ tomnĸ, l-au și apucat Petre Șandru ca sĸ-i întorcĸ acei lei 10 care îi dedese la men[e]. Hanĸș, dec'au vĸzut nevoe, au venit la men[e] ș'au îngenuchet cu genuchele la pĸmĸntu, rugĸndu-mi-se pentru numele lu Dumnezeu ca sĸ-i fac un deres de la sĸteni și de la men[e]; cĸ, de veți înțelege Mĸriile Voastre una ca acesta, el nu mai are cap. Eu, vĸzĸnd rugĸmĸntul lui, mi s'au fĸcut milĸ și e-m fĸcut ѡ carte cu pecete satului și cu iscĸlitura mè, cum cĸ au legiuitu atĸta oameni pe el cum cĸ nu este vinovat. Iar veți ști Mĸriile Voastre cĸ nici mĸcar un ѡm n'au legiuitu, numai i am fĸcut noi ca s[ĸ] scape de cĸtrĸ Mĸriile Voastre. 10 lei mi-eu fĸcut sĸ eu unplutura; mĸcar un ban n'am luѡat, ce i-am lĸsat pentru priiateșugul Mĸriilor Voastrĸ; ѡ iap[ĸ] au omorĸt, și aceia o am plĸtit, ca sĸ n'aibĸ pagubĸ". Trimete și un om să spuie „cum au grĸitu bĸtrĸnii satului pentru acesta cu muere". — 20 Maiŭ 1682.

Vº: adresa românească. — Pecete de ceară brună, cu o cameie. — Anexat și un izvod. Mențiunea «vătămanuluĭ».

CCXXIII.

[1682.]

Drăgușin către Bistrița pentru „Nacul din Dorna", năpăstuit de un „Ros", care i-a oprit lucrurĭ, de și Nacu jurase înnaintea „Vornicoloi de Cĸmpolongu și a mea însuși". — Prezintată la 15 Iunie 1682.

Vº: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, indistinctă.

CCXXIV.

[1682.]

Plîngere a unuĭ Romîn contra unor prădătorĭ aĭ săĭ, cari *i-aŭ ucis baba, ce s'a dus cruntă la şpanĭ.* Iel se plînge că a *fost băgat în bold* de autorităţĭ.— Prezintată la 2 Novembre 1682.

CCXXV.

[1682.]

Sava, egumenul de Putna, către birăul Bistriţeĭ pentru doĭ fraţĭ trimeşĭ „în Maramureş, la sat la Museiu, cu pohta boiarilor din Maramureş, de-au fost la sv[i]nţeniia unii mъ[nъ]stiri ce s'au fъcut în hotarul Museiuluĭ." Vin înnapoĭ prin Ardeal de teamă „de wmъt sau de ghiaţѫ". Cere a fi scutiţĭ la vamă. — 4 Novembre 1682.

V°: adresa românească. — Pecetea egumenului pe ceară roşie.

CCXXVI.

[1683.]

„Petria Hurghiş wt Cъmpulungu, nemiasnicul, şi cu tot satul, cu bъtrъnii, cu tinerii", către Bistriţa. „Sъ ştiţi pentru rъndul wştilor cъ au dzis wrecine, un wm fъrъ triabъ, cъ wr vini wştile pe la noi la Mъriia Vostrъ, sъ între în ţarъ la voi; ce iatъ cъ v'am mai scris sъ pe Luca, apoi au mai vinit şi Toad·r Zpъrciogъ, numai a doa dzi dupъ

Luca, și în cestu ciasъ ce au sosit Toader Zbъrciog au sosit și wmenii noștri de la wste. Și sъ știți Mъriia Vostrъ cъ wștile s'au pornit adevъrat pen Ța[ra] Munteniascъ fъrъ greș, cъ au vinit patru Turci de wlac la boiarii în Iași, și numai ce au pornit wștile sъ fie în dożsprъdziace dzile la loc; ce bine sъ știți Mъriia Vos[trъ] cъ noi nu sintem cu rъu cъtrъ Mъriia Vostrъ și cъtrъ țara Mъrilor Vostre. Ce noi am avut hrano și adъposalъ de multe; ce bine sъ știți Mъriia Vostrъ cъ, de n'ați trimite Mъriia Vostrъ *(bis)* pe nime pentru unile ca aiastia, ce, de am vedia cъ dorъ vine, feriascъ Dumnъdzъu. v'un greu, noi n'am aștepta sъ vie cineva pentru viastia, ce am trimiate noi de v'om da știre."

V°: adresa slavo-romănească. — Pecete mică de ceară.

CCXXVII.

[c. 1683.]

Decizie a luĭ „Andry Dymidecky": „Așъ s'au ales giudeațul cestor wmeni: Iliiaș din Sim Giordzu, din țara ungurescъ, sъ giure doi vъtъmanii de Putila pentru Scriblii, pentru Pъscari, cum nu au fъcut ei pagubъ acestui wm, lui Iliiaș, de 4 epe și un cal, cu toat[e] cinaile *(sic)* lor și bani 25, de lei; deci, de vor giura, Iliiaș sъ-ș caute paguba aiuri; de n'or giura, sъ aibъ a-i plъti aceste ce scriu mai sus. Iar, de n'or giura, sъ aibъ a-i aduce sъtenii aice la zabolw *(sic)* la noi, înpreunъ cu pъgobașii, și altъ pagubъ: w cъldare și 2 blide de plumbu".

Fără adresă și pecete.

CCXXVIII.

[1683.]

† Noi Cкmpulungianii scriem la Mкriea Ta birкu și la Mкriia [Sa] Gonoș Mihaiu și la tot ѡrașul, precum sк n'aveț nice o grije de rкndulк ѡștilor, cк eu Iѡnașco Pizdкlкu am venit în dzua de Paști de la Vodк, cк ѡștile mкrgu pe în Țara Mu[n]teneascк. Adevкrat cк noi, de am ști, v'am da știre Mкriilor Voastre, cк iatк c'au venit și un ѡm domnescu în Dorna; ce sк nu vк teameţк, cк cu adevкrat mкrкg pen Țara Mu[n]teneascк oștile. За сїѧ пуш[е]м.

Eu Iѡnașco Pizdкlкu și cu Vornicul de Cкmpulungu și cu totк satul ne închinѫm Mкriilor Voastre. За сїе пишимк.

Fără pecete și adresă.

CCXXIX.

[1683.]

„Rкcuviț[к] Logofкt" și „Tѡader Vist[iernic]" către biräul Tomaș al „Bistreții unguresti", pentru o judecată: „Au tras jalobѫ înnaintia noastrѫ". — Iașĭ, 3 Septembre [1683].

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie. — Însemnare germană.

CCXXX.

[1683]

Drăgușin, Vornicul din Cîmpulung, către biräul Tomaș și Vameșul Mihaĭ Gonoș. „Iar, pentru

rкndul veștelor dentr'acoce, am învкțat pe ωmul Mкriilor Voastre sк v[к] spu[e], și de cкtrк Cazaci, și de cкtrк Leș[i], și de cкtrк Tкtar[i]." — 4 Septembre 1683.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară brună.

CCXXXI.

[1683.]

Pentru bani de potropopie, sк faci cumvaș sк-i trimeț, cк unblк mulți cercкnd, ce n'au putere, — cк le spui eu cк am dat bani jumкtaate. Pentru Mкrie Sa Vodк, sк știi cк iaste sкn[к]tos și vesel, și peste scurtк vreama *(sic)* va fi viitor la Scaun, și mila lu Dumnezeu sк te pкzescк cu multк sкn[к]taate. Ѡc. 5, л. 7192.

Al dumital[e] de bine voitori Drкgușin Vist.

Fine, sк închin sкn[к]taate de la mine. Alta, fine Petre, am fostu porкncit la finul Ωpre ca-s pui fкnul ce vor fi fкcut zкlog, la cine va gкsi, cк sк auziia multe cuvente pe aice și spuse, cк l-au pus la Crкciun, numai dereptu lei 8 пѡл; ce sк întrebi pe Crкciun ce i-au dat; și, pentru fкn, sк nu-s rкsipescк iar, cкci va munci de-l va strк[n]ge; deca vor veni ei, mai cu multu îi voi plкti.

[Vo:] la finul Petre Hurgheș sк-s dea cu sкn[к]taate. — Pecete roșie.

CCXXXII.

[1683.]

„Popa Lazar din Maerul“ către biräul Tămaş pentru un sechestru, neridicat după plată. — 4 Novembre 1683.

Pecete de ceară galbenă.

CCXXXIII.

[1683.]

Cîmpulungenii către Bistriţa. Daŭ ştirĭ, oral. „Alta, sк ştiţi cк pre wmul Mкriilor Vostre nu l-am mai lкsat sк margк la Suceav[a], cк n'am avut ce mai trudi, cк noi, cкte sintu, toate le ştim pre rкndu“. — 18 Novembre 1683.

Pecetea oraşuluĭ, cu fum.

---

*CCXXXIV.

[1683.]

Cîmpulungenii scriŭ biräuluĭ din Bistriţa. „Alta, pentru veşti dintr'acкci, de-[ţ]i vrea Mкriile Vostre a şti, cu mila lui Dumnezкu avem veste bunк cк Mкria Sa Caşteleanul, Voivoda Cracoviei, cкte cetкţi au fost pre jur Cameniţi, şi tot olatul l-au fкrmat. Iar Cкzacii au cкlcatu, bat Crкmul (?) şi Bujagul şi au luat Tighenea, şi avкm nкdejde pre milostivul Dumnezкu sк fie pre voea creştinilor, sк sк potegneascк (?) pкgкne, care ne-au cкlcat pre noi.

Și, alta, de veț sъ știți Mъriile Vostre de Petriceico-Vodъ, și cъ cъrțile i-au vinit pre la toate tъrgurile și pre la toate satele au vinit, și avem nedejde pre Dumnezъu peste puțintè (?) vreme sъ vie și Mъriia Sa la Scaun... Alta, înțeles-am pentru nește Tъtari, zice sъ fie fost la Maramorъș spre Baia-Mare; deci poftim pre Mъriile Vostre s'avъm știre pentru rъndul acestor Tъtari, este adevъrat, precum s'aude, au dorъ sintu cuvinte; deci, de va fi adevъrat, sъ avъm știre de la Mъriile Vostre, și pentru Mъriea Sa Crai încъ sъ știm la ce loc este, și oștile cinstitului Înpъrat și altor crai, la ce loc au ajuns acum..."

18 Novembre [1683].

Pecete de ceară roșie. — Adresa românească.

---

*CCXXXV.

[1683.]

Toderașco Nacul, Vornic de Cîmpulung, către biräul și Sfatul Bistriței. „Cu mila lui Dumnezъu, avъm veste bunъ: Mъriia [Sa] Cașteleanul, Voevoda Cracovschie, au bъtut cъte cetъți au fost pre jur Cameniț[i] și tot olatul l-au fъrmat, iar Cъzacii și cu Rușii (?) bat Crъmul și Bujagul și au luat Tighinea, și avem nedejde pre milostivul Dumnezъu sъ fie pre voia creștinilor, sъ sъ potegnescъ pъgъnii; aceasta veste avem... Alta, înțъles-am pentru nește Tъtari: zice sъ fie fost la Maramureș, spre Baia-Mare; deci poftim pe Mъriile Vostre sъ avem știre pentru rъndul acestor Tъtari,

este adevкrat, precum se aude, au doarк sint cuvinte". Ca și în scrisoarea Cîmpulungenilor.
Cîmpulung, 2 Decembre 1683.

Fără pecete. — Adresa românească.

CCXXXVI.

[1684.]

„Cкmpulungenii" către Bistrița. „Sк știți Mкriile Voastre cк adevкrat au venit Lașii și s'au pus corturile la Ștefкnești, cк n[i]-au venit wm tocma de acolo, și așè n[i]-au spus, și Craiu este la Camenіț[к] și Cкștilanul cu wștile este în țar[к], și Petreceico-Vod[к] încк a hi întrat în țarк, iarк Dumitrașco-Vod[к] s'au dus Marți, astкz sкptкmкna. Gioi au purces un wm de la Iaș, și n[i]-au spus cк Dumitrașco-Vod[к] au eșit Marți și au mкrsu la Galatк, iarк Vornicul, carile am avut de la Dumitrașco-Vod[к], au fugit Dumenecк spre Luni dentru noi, iarк de wm, sк știi cк am trimis de la noi în sus..."

Pecete nedistinctă, de ceară brună.

CCXXXVII.

[1684.]

Protopopul Constantin din „Budac" prezintă cererea uneĭ *fete*, care iartă *capul* bărbatuluĭ ieĭ, ce se însurase și cu o alta și-l cere de la Sfat. — 6 Ianuar 1684.

V°: adresa românească.—Pecete mică roșie.

CCXXXVIII.

[1684.]

„Toderașco Nacul i Dumitrașco, vornicii de Cкmpulungu“, către biraul Bistriței. „Alta, pentru vești, sк știți Mкriile Vostre cк d'incoce, cu mila lui Dumnкdzкu și cu ruga creștinilor avem nedejde pe Dumnedzкu cк sк va aședza lucrul; cк acmu, mainte de Lкsare Sкcului de postu, au lovit Sкrdarul cu ωste mare la Tкtar[i] și la Turci, și cu mila lui Dumnкdzкu și a Mкrii Sale lui Vodк și a creștinilor au bкtut pe Tкtar[i] și pe Turci și i-au îndr[e]ptat înnapoi, și cu mila lui Dumnкdzкu avem nedejde dupк Dumnкdzкu sк-i dovedim, cк ωști în tote dzile vin și sк strкngu, și Moscul încк avem nedejde cк va hi cu noi, cu creștinii. Așè sк înțкlege“. Cer veștĭ „despe Nemți și dintr'alte pкrți..., cк așè iaste dzisa Mкrii Sale lui Vodк, sк scriem pentru veștile și pentru rкspunsul, cк cu mila lui Dumnкdzкu ședem în pace, și am vinit și noi de n'am aședzat la Scaωn aice la Cкnpulungu“. Cer a nu se face un *zăbor* pentru lucrurile petrecute la „Șocodom“. — Cîmpulung, 15 Februar 1684.

Adresa românească. — Pecete de ceară brună cu insigniĭ.

CCXXXIX.

[1684.]

Cîmpulungeniĭ către Bistrițenĭ, pentru zeberirĭ. „Bine cк ni s'au aședzat vornicii la Scaωn.“ 15 Februar 1684.

V° : adresa românească. — Pecete privată.

CCXL.

[1684-6.]

„Toader [Vornicul]“ către Bistrița. Un Ardelean, Isac din Ilova, pierde un proces pentru omor cu o femeie la „Anton-Vodк“. Trece apoĭ în țara luĭ. „Dupк acea au stкtut Duca-Vod[к] Domnu, și, eșind Ѡncioe la Divan, au pкrкt precum tatк-mieu l-au lкsat pre Isac de s'au dus la Ardel, și moartia frкține-sжu iaste de Isac. Eu, neștiind poveaste și nefiind Isac de faț[к], m'au dat giudețul platnic, ѡri sк-i dau pre Isac de faț[к] la mкnule ei, ѡri sк-i plкtescu; și, neavкnd eu de unde luѡa pre Isac, am cкdzut la pač[e] și i-am dat ѡ iap[к] și ѡ vacк, și mi-au fкcut și zapis del[a] mкna ei, precum i-am plкtit. Acmu și Ѡncioe și Isac iaste la Ardel; deci sкntem de faț[к] amкndoi la tкlnač[i], de-i derept, de-i vinovat“. Cere judecarea procesuluĭ. „Fi-mi-aș întrebat cu Isac, cкnd am fost la Ardel, numai eu, fiind bejкnar, n'am putut cerca, cк n'au fost cu cal[e]“. — Cîmpulung, 25 Februar.

Vo: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCXLI.

[De la 1684.]

„Gavrilaș rѡhmistrul ѡt Cкmpul lungu“ către birăul „Echim“, „Gonoș Mihai“ și „Pavкl Șimon“, pentru un Armean care „sк acolisește“ de un cal, că ar fi al luĭ. „Iar noi, dacк am vкdzut carte la dumnevoastrк, am strinsu toți bкtrкnii satului de am giudecatu, și s'au sculatu totu satul de s'au

mкrturisit și au giurat precumu,“ etc. Proprietara calului jură cu șese oameni, și Armeanul pierde procesul. — Cîmpulung, 4 Mart.

Vo: adresa românească. — Pecete mică roșie.

CCXLII.

[De la 1684.]

„Gavrilaș Rohmistrul“ către Bistrița, pentru o tâlhărie: „Iar pre unul am pus de l-au spкndzuratu în mijlocul satului, de l-au vкdzutu Mihiliu [păgubașul] cu ochii... Noi nu ne ținem cu tкlharii, ce-i spкndzurкm“. — Cîmpulung, 17 Mart.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară roșie.

CCXLIII.

[1684.]

„Ghiωrghie Stolnic, Vornic Dolhopole“, către birăul și Sfatul Bistriței. Mulțămește pentru vești. „Pentru vești dentr'acoce, sк ştii dumnavostrк cк Turcii au trimis haznà la Camenit[к], și cu 12.000 de Tкtar[i], pre de ceia paarte de Prut, iar Leși s'au dat în sus cкtrк Cernкuți, aşteptкndu sк le mai vii ωste mai glωt[к], sк ies sк-s bat[к] cu Tкtarii. Ce nu știm precum va fi. Iat[к] cк Leșii sк gкtadzк pre cкtinel, iar Dumitrașco-Vod[к] este tot la Gкlați; nu știm de acmu ce a mai fi, ce, precum sк vor noì veștil[e], vom face știr[e] Dumilor

Vostre de toate; numai și noi ne rugkm Dumilor Vostre, ce veți audzi dispre Nemți sk ne faceț știre." Cîmpulung, 31 Mart.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară roșie.

CCXLIV.

[1684.]

Cerere de scutire de vamă către Bistrița. „Alta, întkles vei hi și dumniavoastrk pricum țara noastrk iaste prkdatk, și noi înck, fiindu bejenit, ni-au adus Dumn[e]dzku de sintemu aicia la Ckmpul lungu, și nu foarte avem pkine, și gkndindu ck doar[k] wm gksi acolo în țara Dumilor Voastre pkine, trimis-am eu 30 de cai". „Ghiwrghie Stwlnicul poht[i]m pe dumnavostre, ck sintem bejenar[i]". — Cîmpulung. Prezintată la 24 April 1684.

Pecete pe hîrtie.

CCXLV.

[1684.]

„Toader Nacul, biv vel Cl[ucer]", către notariul Franz. „Aceasta facem știre domnitale т. *(sic)* și noi venit aicea la Rodna, sckpați dinnainte pkg[k]nilwr și vrkjmașilor noștri, și am nkzuit la dumiavoastrk, știind pre dumiavoastrk ai noștri prieteni; acmu ceast[k] dat[k] nu putum veni sk n[e] împreunkm cu Mkriia S[a] birkul și cu dumia-

voastre, fiind îngreuiat de cal[e], iar am trimis cest ωm al nostru la Mʜriia S[a] birʜul al Dorni, pentru rʜndul nostru, unde veţi socot[i] dumnavoastrʜ vr'un loc de aş[e]zat, ca s[ʜ] ne aşʜzʜm, pʜn doar m[i]l[o]st[i]vul Dumn[e]dzʜu nu ne va uita pʜn' în sʜvʜrşit, ce-şi va aduce aminte de robii cei streinaţi de locurile sale. Pentr'ac[eia] mai mult pre dumneta am nedʜjde, acmu la nevoia nostrʜ sʜ ne fii dumneta într'agiutor, ce vor fi trebil[e] sʜ n[e] scoţi dumnata rʜspuns. Alt nu poftim, numai vr'un locşor, cʜ avem marhʜ şi iobagi şi, precum va fi rʜspunsul, sʜ n[e] faci dumneta ştire. Mila lui Dumn[e]dzʜu cu du[m]neata. Amin. — Ѹ Rodn[a], Iun. 5".

Adresa românească. — Pecete mică de ceară roşie, cu două spice de griû şi iniţialele: T. P. H. K.

CCXLVI.

[1684.]

„Toader Nacul bivel *(sic)* Cl[ucer]" către Gonos. „Iat venim şi noi aicea la Rodna, fugind de pʜgʜni şi d[e] neprieteni, şi ne-m oprit 23 zil[e] pentru cʜč[i] sintem trudiţi de cal[e], ce-m trimis cest om al nostru la Mʜri[ia] Sa birʜul şi domni, ştiind ai noştri prieten[i], doar ne vor socoti un locşor sʜ n[e] aş[ʜ]dzѫm acmu la nevoia noastrʜ. Şi ne rugʜm dumitale sʜ n[e] fii dumneta într'agiutor cu cuvʜntul cel bun, sʜ n[e] scosi *(sic)* dumnata rʜspuns".

„A. 1684, die 11 Junii. Toderasko Bojer, Nakuls Sohn, kompt wegen der Tattern in die Rodna,

sein Weib undt Kindt. Es wirdt von disen vergönt in Jád aufzuehalten".

Bilet mic. — Pecete roșie, ruptă.

CCXLVII.

[1684.]

„Istratie nepotul lui Patri Ianъș de Belgrad" către Mihaĭ Gonoș pentru pieĭ trimese spre vînzare de Vornicul de Cîmpulung. — 21 Iulie [1684].

Semnătură greacă. — V°: adresa romănească. — Pecete ruptă.

CCXLVIII.

[1684.]

„Petrea Hurghiș în Cъmpulungu" către Bistrița. „De rъndul veștilor dentr'acoč[e], cu m[i]la lui Dumn[e]dzъu sintu tote bun[e] pъn pre'cmu. Deci, se știț Mъriile Vostre c'au fost un cъpetan a lui Dumnetrașco-Vod[ъ] cu ѡ sam[ъ] de ѡameni aicia în sus spre Potna. Deci, cъnd au fost în dzua de S[fe]te Petru au venit trei stiaguri de Leș cu Cъzaci și e-u luat pre toți de grumaz, anome Ciomъrtan și cu alți trei bo[e]renaș, iar pre cъl[ъ]raș ce-au fost mai proșt[i] i-au slobodzit, iar pe capete i-a dus la Crai; și au fost eșit den Camenіț[ъ] vr'o doa mii de Turci cu Lepcani dup[ъ] (ne)nește Leș, ș'apoi au cam tъet ei pre puțini Leș. Apoi au dat de veste ș'au serit dup[ъ] dъnșii alți Leș și è tъet pre tъți, nomai ce-u s[cъ]pat dentr'acele doa mii

șes[e] wameni; c'am mânat noi un wm al nostru acol[o] în ț[a]ra leșascâ, de ne-u adus aeste veste. Deci, se știi Mâriile Vostre câ dzič[e] wmul nostru câ simtu wște prè crele, leșești; și, alta, iar câ eșir[â] pre Prut trei mii de Leș pre tainâ, ca dor vor putia prende pre Dumnitrașco-Vodâ, iar Dumnitrașco-Vod[â] au eșit din Eși la Țuțura. Ce no știm ce [va] fi dentr'acolo. Și se știți MâriileVostrâ cât e covântul boerilor, cum se va clâti Vodâ den Eșe, toțe se-l las[e]; câ me-u spus Ghewrghe cu gura lui; și el încâ ș'au dat dos." Trimete un „copil" cu cincĭ caĭ, pentru *p̂ne*. — Primită la 7 August 1684.

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCXLIX.

[1684.]

„Monie" (?), Vornic de Cîmpulung, către Mihaĭ Gonoș. „Facem șt[i]re dumitale, iatâ câ ne vinì w carte de la Domnul nostru Dumitrașco-Vodѫ, și ni-au scrisu pentr'un neguțitor carele au dat doaѫ sute de lei și doi cai unui popâ armenescu din Cameniţâ și l-au priimit soție, și, când i-au dat banii și caii, au fostu de fațâ popa Mândrul cel armenescu, din Suceavâ, și ficiorii lui, și l-au priimit soție pre popa cel armenescu din Cameniţâ, sâ înble amândoi sâ neguțitoriascâ, și, dobânda ce or avea, sâ înpârțascâ, și l-au trimis pre popa sâ înble sâ cumpere untu și cai, sâ facâ neguțitorie; iar el au trecut în Bistrițâ acolo, și mânâncâ banii neguțitoriuluĭ". Reclamă în numele Domnuluĭ; de

va refuza Armeanul, *deie-l în chizăş;* de a cumpărat vre-un *negoţ*, să-l aducă. — Prezintată la 12 August 1684.

Adresa românească. — Fără pecete.

CCL.

[1684-98.]

„Mihal Tъutul log[o]f[ъ]t" către biräul Bistriţei. A primit reclamaţii, contra oamenilor de ambele părţi, „prespre carii înblъ rъu". La sosirea „poslanţilor" bistriţeni, a mers la Sniatin, „cъč[i] aceia ѡameni ei ascultъ de Sneatin", şi a vorbit cu „podstarostele"; iel se plînge de nişte Ardeleni cari „au fъcut prilej" de furt; ie amestecat „un holteiaş". Menţionat „cel Cъmpulungu romъnescu". „Vъdzu cъ dzъc şi Leaşii numai zъboarъ sъ nu hie". — 14 Septembre.

V°: adresa românească. — Pecete verde de ceară.

CCLI.

[c. 1684-92.]

„Roguschi hora" către Bistriţa, pentru o judecată.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

CCLII.

[c. 1684-92.]

„Mykolay Rogzosky chora“ către Bistrița, pentru a nu se *zăberi* „tovarășii“ plecați ca să iea *pîne*, căci „îmblъ cu trebile Craiului și a Hatmanului“. — 30 April.

V°: adresa romănească — Pecete de ceară.

CCLIII.

[După 1684.]

Scrisoare polonă, cu litere cirilice, de la „Stanislaw Krystof Woycachowski I. K. M.“

Adresa polonă. — Pecete cu insignii.

CCLIV.

[1684-98.]

„Mihail Tъutul, biv Log[ofъ]t“, către birăul Martin, pentru o plîngere. „Cъ acolo no-i numai al nostru, ce-i giumъtate parte leșascъ... De-acmu, de sъ va rușii, no mai multu, un cap de aț[ъ], sъ aibъ a spъnzura vъtomanul den Cъmpolungu; și prentru preetenee și pace ce facem cu dumneta, vorovi-vom și co Leșii, dorъ sъ vor lъsa și ei“. Пис ѹ Гръмешт, Iulie 19.

V°: adresa romănească. — Pecete de ceară verde.

CCLV.

[1685.]

„Toader biv Vel Armaş, Vornic de Cкmpul lungu“, către Gonoş. „Alta, pentru veşti dintr'acoace, sк ştii dumneta cк ţara nostrк este plinк de ωşti şi de tкlhari, cкt nu rкmasк sat sau tкrgu sau mкnкstire neprкdatк şi nejecuitк; iar, rкzboaele, încк pкnк astкdzi, Duminecк, Sep. 27, nu s'au lovit temeiul, iar peste trei-patru dzile ωm şti scrie dumitali cui va da Dumnedzкu rкzboiul, cк acumu s'au apropiiat ωştile cale de 8 ceasuri.“ A trimes un om „sк ne cumpere cevai rachiu şi turte dulci, sк ne fie de pocloane, dacк ωm merge la Curte... Şi iar rog pre dumneta sк ne scrii pentru Turci la Buda, cine au bкtut şi unde au avut rкzboiu.“— Cîmpulung, 29 Septembre, an... *(sic)*.

V° : adresa românească. — Fără pecete.

CCLVI.

[1685.]

„Adecк noi Cкmpulungenii, anume vкtкmanul Nuţul şi Precop şi Ѡnaşco Pizdкlкu şi Petrea Hurghiş şi Vasilie brat Petrea şi Dodul, Simiωn Erhan şi Petrea Şandro, şi cu tot satul Cкnpulungu, cu tкnкr, cu bкtrкn“, către birăul Bistriţeĭ pentru un cal de furat; omul al cuĭ iera jurase că-ĭ al săŭ „şi au nкscut la dinsu“. Oferă a jura şi ieĭ „Alta, pentru credinţa nostrк, ne-m pus şi degetele, carii credinţim noi cu sufletele nostrea.“ —

Semnați și Vasilie Diac, Vameșul Gheorghiță, Popa Simion, Popa Ionașco.

Vo: însemnare germană. — Adresa românească. — Fără pecete.

CCLVII.

[1685.]

Toader Nacul către Vameșul bistrițean M. Gonos. Trimete să cumpere *pîne*, „скč[i] și noi sк știi dumiata cк am fost tot bejкnari și astкzi tot nu sintem așкdzați la cas[e]le nωastre, ce ne ținem tot în bani“. Amintește prietenia tatăluĭ săŭ.— Cîmpulung, 30 Octombre [1685]. — „Puțintel poclon sк primeștĭ dumneta de la noi, din cкt s'au gкsit: 10 pepeni (?) prospeți“.

Vo: adresa românească. — Pecete mică de ceară brună.

CCLVIII.

[1685.]

„Popa Lupul și cu fratel[e] nostru, cu potropωp den Moisei“, către Bistrița, pentru „acestu cкlugкraș al nostru, cк ne este dascal, și șeade în casa nostrк de ne învațк un fecior al nostru, ce este popж“: cere a nu fi *învăluit* la vamă, „cк este de la m[к]n[к]stire de la Homωr, și am înțeles cк au prкdat Leașii pre acolea și au fostu avкnd și cкlugкrașul cкte ωare-ce borfe acolea; deci merge sк știe, gкsi-va ceva au ba, și va veni iar înnapoi la casele nostre“. — 25 Septembre [1685].

Adresa românească. — Pecete cu arabescurĭ.

CCLIX.

[1685-6.]

„Toadear Armaş, Vornicul de Cкmpul Lungu“, către Gonoş. „Pentru rкndul veştilor, iatк Leşii acumu iar prкdar[к] aceastк sкracк de ţarк, dea la tкrgu de la Piiatrк în sus, de au lкsat numai pкmкntul, ş'au prinsu şi un boiar de l-au dus, iar Craiul au dat voe ѡştilor cea ernedzк pe margine sк tot prade în ţarк: Craiul şi hatmanii sintu la Jolcfa. Rкspunsul solilor moschiceşti n'au eşit“. Cere ştirĭ „şi Nemţii unde ernedzк şi pкnк unde agiungu, cк avem poroncк de la Domnul nostru sк cercкm Mкriile Vostrea ca la nişte buni prieteni şi megiiaş.“ Trimete „feciori“ să cumpere *pîne*. — Cîmpulung, 26 Novembre.

Adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLX.

[De la 1685.]

Toader Nacul către notariul „Frenţi“. „De-i vrea dumneata a şti pentru veşti dintr'acoač[e], sк ştii dumneata cк nu-i nič[i] de o laud[к], cк tкlharii nu mai lipsкscu, prad[к] şi iau tot; un Paş[к] ce iaste sк margк la Cameniţ[к], au venit şi iaste la Ţuţora; aştaptк 15.000 de Tкtari. Despre Leşi, dzic cк-s strкngu la Trкmbovlea. Vedem cк nepacea lor va fi pustietaat[e] ţкrкi noastrк şi altor ţкri neodihnк; ce numai m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzкu ce va vrea sк fac[к] cu noi“. Trimete să cumpere *pîne*. „Alt, iar facem şt[i]re dumital[e] cк şi noi sintem aicia la Cкmpul lungu, ce nu ştim cum ni-s tкm-

pla, pentru acești tкlhari ce jкcuescu; cкte war-ce ce avкm aicia în țar[к], nu-i unde mistui; ce de[č]i socot[e] dumneata, al mieu ce am, aș trimite la mкna dumital[e] sк stia pкn doar Dumn[e]dzкu a 'ntoarce și într'alt chip". -- Cîmpulung, 3 Maiŭ.

V°; adresa românească. — Pecete cu făină.

CCLXI.

[1686.]

„Noi, micii Mкriilor Vostre, Cкmpulungenii, anume Dod și Vas[i]lie Hurghiș și Ștefan Hasnкș și tot satul, cu tiner[i] cu bкtrкni (și am hi pos și pecete satului; ce-au fost la wmenei noștri la Eș)", către biräul „Imbre Mart[к]n" și Gonoș, și „Tomкș Soponar". „Alta, înțeles-am de scrisore Mкriilor Vostre de toat[e]; pentru veștile de Tкtari, iar înbla prin ț[a]ra Moldovei Tкtari: sк face negutitori; iar am înțeles c'au trimis de la Hanul la Mкrie Sa la Vod[к] sк tai pre car[i] vor gкs[i] pren ț[a]rк, cк sк face neguțкtor[i] și înbla de robie wmeni; deč[i] acmu s'au dus, nu-s în ț[a]rк. Alt, am înțeles c'au [ve]nit un wm a lui Șerban-Vod[к] la Vod[к] în Eși, d[ar] nu știm cu ce treba au venit. Alta, am înțeles cк s'au bejenit și Focșenii, ce nu ști[m] devidom, trec au nu trec; iar, de vom înțelege mai pre urmк, vom scrie la Mкriia Vostrк, cк avкm și wmeni la Eș; [da]ca vor veni și vom înțelege de vidom cк trec Tкtari în ț[a]ra ungurescк, vom și mai trimite la Mкriele Vostre, cк cine ne sintu vornici, anume Toader Armașul și

Ghiwrghii Postelnicul, încъ sintu la Eș: așteptъm sъ vie astъdzъ, mъnъ..." Cer știri. — [1686].

V°: adresa românească.

CCLXII.

[1686.]

Un Grec își numește procuratori la Bistrița. — 7 Februar 1686. Grecește.

CCLXIII.

[1686-1700.]

Gheorghiță Postelnicul, Vornic de Cîmpulung, pîrcălab de Suceava, către „Frenți Diiac, notareș" de Bistriță. Un Bistrițean i-a spus „de numele dumitale, cъ iași nepot dumisale rъposatului Martin birъu, carele luasѫ fecior de suflet pre tatъl mieu Dumitrașco și acmu, tъmplъndu-s[e] mila Domnului nostru a fire noi socotitori aice la Cъmpulungu", îi oferă a fi frați, „cum și bъtrъn[ii] noștri". — Cîmpulung, 4 Mart.

V°: adresa românească.

CCLXIV.

[1686.]

„Toader ce au fost Armaș-Marea, Vornicul de Cъmpulungu", către Gonăș. „Alta, pentru veștile

dintr'acoace, au venit un Pașe și merge cu Tκtar[i] și cu zaharè sκ între în Camenițe, și acela e sκ sκ fie serascher, iar, deaspre Leși, ve[ți] ști dumnevostrκ. Alta, mκ rog dumital[e], frate, cκ, fiind asupra ceștii sκrace de (de) țκrκ mκnie lui Dumnedzκu, am rκmas destul la lipsκ, cκnd noi nu știm de atκțea ai cea este plugul, dea rκul pκgκnilor și a altor nevoi destule Ce am trimis cestu nepot al mieu, cκ n'avem de ce ne mai apuca, ce am început a ne vinde și hainele din spate; ce am trimis un tκmbar galbκn de adκmascκ, cu blane de sobol, și ѡ dulamκ de șahmaran și niștea tepsii de plumbu, ca sκ putem a ne cumpκra cevai pκne". Cere scutire de vamă. — Cîmpulung, 7 Maiŭ [1686].

V°: adresa românească. — Pecete roșie, ruptă.

CCLXV.

[1686-90.]

„Vornicii de Cκmpul lungu: Toader Armaș, Ghiѡrghițe Post[elnic]" către Bistrița. „Alta, a veanit Ghiѡrghieși Simiѡn din Rodna pentru veste de Tκtari despre noi; dar, feareascκ Dumnedzκu, noi sintem creaștini și prietin[i]: dar, de-m înțelegea, în miadzκ-nopte am trimetea ș'am da șt[i]rea, iar Tκtarκ[i], dacκ au bκgat zahareaѡ în Camenițe, au purces în sus, în țara leșascκ pe de aceae parte de Nistru, și ѡste leșascκ s'au coborκt la Horodenca. De acesta lucru n'ave s'ai grijea de Tκtar[i] dentr'acoace, cκ într'acel ceas am trimite, iar Tκtar[ii] sintu adevκrat sκ vie în ț[a]ra D[u]milor Vostrea, iar pe la Ardel pe gios, iar nu pe

aice. Şi, de nea veţi cerca, tot veţi avea de la noi vesti în tot ceas... Hi-v'am scris multe; ce sъ credeţi Dumneile Vostrea cъ, de am da 10 bani pe coale de hъrtie, şi nu putem gъsi, ce ne rugъm de w bucatъ de hъrtie, şi vom trimite bani; şi fiţi cu Dumnedzъu". — Cîmpulung, 17 Maiŭ.

Adresa românească. — Pecete roşie ruptă.

CCLXVI.

[1686.]

„Armaş Ghiwrghiţe Post[elnicul], Vornic de Cъmpul-lungu", către Bistriţa, pentru un emigrat la Ilova; „fiind aici cu rъm[ъ]şiţъ la satu unde au şedzutu, pentru dar[ea] birului înpъr[ъ]tescu, l-au prinsu acei sъteni, cъlora le-u peritu bucatele pentru rъm[ъ]şiţile lui, şi i-au luat 7 mir[ţe] de mъ[laiŭ]". Iel promite a da banĭ, fuge şi capătă apoĭ „pecete" de la Bistriţa prin birăul de Iad. Nu strice prietenia pentru „blăstămaţĭ". Cine are de reclamat, vie să-l judece, „cъ nwi încъ le vwm lua sama, cъ pentr'ace[ia] si[n]tem puşi de M[ъ]rie Sa Vod[ъ], sъ cercъm strъmbъtaatea wamenilor". — Cîmpulung, 22 Maiŭ [1686].

Adresa românească.

CCLXVII.

[1686.]

Teodor Nacu către Gonos, pentru scutirea de vamă a uneĭ *pînĭ* cumpărate. — Cîmpulung, 18 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLXVIII.

[1686.]

Acelaşĭ către biräul „Imbre Marton", pentru un furt. Pomenit obiceiul „colaculuĭ". Pîreşte şi pe doĭ iobagĭ aĭ săĭ din Rotumpăneştĭ, carĭ, „fugind satul", i-aŭ furat, între altele, şi „8 saci de hricick". — Cîmpulung, 21 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLXIX.

[1686.]

„Toader Armaş, Vornic", şi „Ghiwrghiţk Post[elnic], Vornic", către Bistriţa. „Alta, pentru veştile dincoce, despre Moldova, sk ştiţi Mkiile Vostre ck Hanul au venit la Ckşlk şi Moradin Soltan au agiunsu aprope de Iaş, şi vor sk margk cu Sarascher-Paşe la Leşi, ce nu ştim cui va da Dumnedzku". Cere veştĭ „pentru Nemţi, sk ştim pknk unde s'au pogorkt şi pknk unde au agiunsu". — Cîmpulung, 26 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete de ceară brună, cu insignii.

CCLXX.

[1686.]

Toader Nacul către biräul Bistriţeĭ. După cererea oraşuluĭ, va ierta pe nişte hoţĭ, dacă vor

spune „gazdele“ și „soțiile“ lor și vor restitui cele furate și „colacul“. — Cîmpulung, 30 Iunie [1686].

V°: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCLXXI.

[1686.]

Nacul către Bistrița pentru un om arestat; mențiune de *gloabă* la eliberare, de „tълhușag și furtușag“. Și alt arestat: Velicïco. — Cîmpulung, 7 Iulie 1686.

Fără adresă și pecete.

CCLXXII.

[1686.]

„Toadear Armaș, Vornicul de Cъmpul lungu“, către Bistrița. Ie sănătos, din mila luĭ Dumnezeŭ „și în norocul Domnului nostru, lui Cѡstandin-Vod[ъ]... Cъtrea aceasta, facem știre Mъriilor Voastrea pentru niște tълhari carii au tълhuitu niște mънъstiri aici: Besearicanii și Pъngъrație“ și ar fi prinșĭ la Bistrița, unde trebuie căzniți, pentru a spune complicii, „cъ aci în urma lor mulți direpți patu rъu pentru dънșii“. — Cîmpulung, 13 August 1686.

---

*CCLXXIII.

[1686.]

„Todar Armaș, Vornic“, către biräul Bistriței, „Imbri Mкrtin“. „Sк știți Mкriile Vostre cк craiul leșescu au venit în țarк pкnк la un tкrg ce sк chemк Ștefкnești, 2 conace pкnк la Iași. Iarк altu Domnu nu au pus, nice alți vornici nu au venit pкnк acum. Iarк Cкzacii sкntu una cu Leșii; Bujecul stк cкlare; iarк la Crкm am auzit cк au mers Popovicea Hкtmanul de preste Nistru. Ce-i forte rкu și 'n țara nostrк, cк tкlharii tot o stricк; Înpкratul turcesc s'au dus la ɯastea, cк-i bat Frencii pe mare, și forte ieste spaimк mare în Turci; ce nu știm cum a fi voe lui Dumnezкu. Iatк și eu am fugit din Cкmpul lungu aice, spre Ľorna, pкnк oi mai vede cum a mai fi...“

„A. 1686, den 14 Augusti“.

Fără pecete. — Adresa românească.

CCLXXIV.

[De la 1686.]

Gheorghiță Postelnicul către biräul „Imbrea Martin“. „Cк la noi sк schimbк giudețel[e], iar la dumneavostrк îi schimbк numai ceasul morți“. În Moldova, „stкturк niște vremi grele... mai de mult“; acum și la Bistrițenĭ „sк incelnește lucruri nu bune, de care nѫ *(sic)* nici un binia nu ne pare; dar ce ɯm fa[č]e? Aceste toate de la Dumn[e]dzou sк pot“. Ar fi bine să träiască vecinii amical și să-și participe toate. — Cîmpulung, 4 Mart.

V°: adresă românească. — Pecete mică brună, cu o camee și literele T. D.

CCLXXV.

[1687.]

„Alкcsandro David, rohmistru Luminatului Crai“, către biràul „Echim“, pentru o reclamație. — [Cîmpulung], 22 Mart [1687].

[P. S.] Rogo humillime Reverentiam Vestram, quidcunque habetis notitias, communica et mihi, Magnificentia Vestra. Ego itidem significo quod exercitus moscoviticus venit ab Ozov, sex centum millia cum harmatis. Rogo et iterum rogo Magnificentiam Vestram, sit mihi Magnificentia Vestra bonus amicus, et da mihi de omni re notitiam, et praecipue de Buda, nam apud nos ita narrant quod Turci venerunt ad Budam“.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, cu crucea.

CCLXXVI.

[1687.]

Același către biràul Bistriței. „Am înțкles cк au început vitel[e] Dumilor Voastrea a treč[e] peste hotarul nostru, Moldovii, la Coșna; de car[e] lucru hotariul este ales, și sкntu uricia și pecum au ţкnut moși și pкrinţкi și-s știe locul Moldov[ei] pкn' unde este; de[či] vк poftescu, locul nostru sк nu-s calcia fкr știre nostrк.“ — Cîmpulung, 23 Maiŭ 1687.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară roșie.

CCLXXVII.

[1687.]

Toader Nacul către notariul Franz, cerînd veștĭ. „Iar acmu, sк știi dum[nea]ta cк ne veni veste astкzi Sinbкt[к], Iun[ie] 11 dzile, cum adev[к]rat Moscalii s'au pѡrnit la Crкm și hatmanii leșкști au purces la ѡbuz și fкr zкbavк s'or pѡrni în gios pre Cam[e]niț[к]; acolo iaste sк-s tкlnescк cu Cкzacii de peste Nepru. Acesta veste avкm ceast[к] dat[к]; iar de tкlhari plinк-i țar[a]". — Cîmpulung, 12 Iunie [1687].

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșă, cu un fel de spic.

CCLXXVIII.

[1687.]

Învoială, la granița „leșască", pentru „zăberirile" făcute de Cîmpulungenĭ, Putilenĭ și „Ungurĭ". Zăberirile sînt oprite și se admite compensarea pagubelor. Pentru călcătorĭ, o gloabă de o mie de galbenĭ, „iar pe urmк dator sк rкmкe și cu capul". — Cîmpulung, 17 Iunie 1687.

Semnațĭ: „Andry Dymidecky" și „Ioannes Areltt, iuratus senator bistriciensis in Transylvania, ad hunc actum specialiter exmissus, m. p."; „Toder Armaș", „Pкtrкșcan Tкutul", „Miron Cucoran", cu pecețile lor.

Două pecețĭ de ceară roșie.

CCLXXIX.

[1687.]

Alexandru David către birăul „Echem“, pentru un hoţ ardelean, care, între altele, a *tălhuit* şi muncit nişte călugări de la mănăstirea Slatina. — Cîmpulung, 12 Iunie. — Prezintată la 23 Iunie 1687.

Pecete de ceară roşie, ovală.

CCLXXX.

[1687.]

„Nistor Gкnga“ către „Iωnaşco, giude din Maerul“, care luase oile mătuşă-sa „şi le-i dat Rusilor“, de şi ştia bine „cк mкtuşe-mè n'au fostu în botкşie... Cк bine ştii tu cк n'am vinit eu sк te chem la Rus[i], ce ai vinit tu de m'ai rugat, şi ai dzis cк-i cu ştire domnilor“. A luat şi un număr de oĭ, „iarк mai multк pagobк de dzece ωi mi-au fкcut Rusii mie“. Nu va restitui, „ce m'oiu duce la Rus[i] şi voiu întorce cu dzece pкrţi mie..., cк Rusii nu-s departe, ce-s pe mкnule mele; cк dzic pe sufletul miu, cк, de-ţ hi luat ceva, sк ştiţi cк nu mк las.“ Dar, de restituie Ruşiĭ, va face şi iel aşa, „pкnк într'un ca[pк]t de pкr... Cк bine sк ştiu Rusii, de unde sintu, cк-s şi Putilen[i] şi din Cкnpulungul rusкscu“. — Prezintată la 6 Iulie 1687.

CCLXXXI.

[Pe la 1687.]

„Ștefan Diiac și Nistor Gknga“ către „skteni de Rodna, anume la Alecsa Belei și la Crkciun și la Costkn a Popei, la Tecleci și la alți skteni de acolo“, cerînd a li se liberà „feciorii“ pîriți la Domn. „Dar dumneavostrk ce treabk aveți cu Muldua [unde se furase niște oi], și ce nevoe aveți voi? Ck ce om face eu pre acei și cu ficiorii mii, eu wi da samk, iar voi n'aveț nici w samk a da dea Mulduveni; au dork ve-i voe sk punețk Rodna din gios de Bistriț[a]?... Sintem creștini botezați, ck numai bine nu va hi; sk n'ascultaț minciunoșii, ce sk socotiț[i] ce scriem și noi, ck la wmul înțeleptk agiunge un cuvkntk stktk[tor] ce sk grkiaște, iar eu mk și rog sk grkiț la domni, nu numai pentru noi, ce și pentru domneavostrk, ca sk trkiți cu noi. Alta, și pentru arme: do.ѱ pușci și un paloș, sk nu sk bucure cineva la dknskle, ck-s a mele armele, precum wr hi spus și ei de aceasta,“ etc.

Fără dată.

CCLXXXII.

[1687-9.]

Alexandru David către biräul „Echim“ și Mihai Gonos. „Alta, fac știre Mkriilor Voastre pentru vești dentr'aceastk partea de loc, sk știț dumneavoastrk ck Moscalii au bktut cel[e] patru cetkț[i] de la Doangheghet și le-u luat și au lovit w sam[k] de oaste și suptu Crkm, și au strkcat

cкte sate au gкsкt pe giur Crкm; alta, şi pentru oaste cestк leşascк, s'au pornit; acmu este suptu Cameniţ[к]; şi au venit şi Mohil[к] Hatmanul cкzкcescu cu 15.000 de oaste, şi au înpreunat tustrii hatman[i], de sкntu la un loc, şi mai aşteptau sк nimerascк 40.000 de oste de la Moscu, car[e] vin[e] agiutor la Leş[i], şi, cum va sos[i] acea oaste, vor purcede ѡştil[e] în gios." Cere ştiri „despe oaste nemţascк..., cк minciun[i] audzкm multe, iar adevкrat nu ştim; şi, cu atкta ѡbкrşindu", etc. — Cîmpulung, 13 Iulie [1687].

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie.

---

*CCLXXXIII.

[1687.]

Un necunoscut, probabil Vornicul de Cîmpulung, către biràul „Iachim".

„Sк ştie cк oştile moschiceşti s'au pornit şi au mкrsu la cetatea Doangheghet, cк sкntu acole patru cetкţi, şi-m pare cк pкn la ceasta vreme l-or hi dobкndit; iar de-acole este sк margк la Crкm; şi oaste este foartie bun' ales[к], şi sкntu 500 pusci şi 15 puşci mari ologe, de bкtut la cetкţi. Iar 40 de Cкzaci este sк vie la Soroca sк margк pe Nistru în jos, pentru oastea Mкrii Sale Luminatului Crai leşescu; le-u dat Mкrie S[a] Hatmanul Corone ordinaţii la tote st[e]agurile sк sк clкtascк de pe la ernatice, şi fкr zкbavк s'or porni şi oştile leşeşti; pentru Franţoj, sк ştiţ d[umneavoas]tı[к] cк au avut can scкrbк cu Neamţul; iarк aci nu sк ştie, Mкrie Ta, cк s'au înpкcat, şi este sк rкdice

oaste și Franțujii asupra pкgкnilor, și pe uscat și pe apк, de, se zecemu, numai pecum a hi mila puternicului D[u]mn[e]zeu, așè va fi. Alta, poftescu și eu pe Mкrie Ta pentru vești". Cere și dreptate pentru „Petre Armanul".

„1683 *(sic)*. Wegen Post aus Moldau".

Pecete de ceară roșie. — Adresa romănească.

CCLXXXIV.

[1687.]

„Alexandru David rohmistrul" către biräul „Ianкș" pentru niște furĭ. „Și nu mai înblaț dumneavoastrк lкudкndu-vк a zeberi, cк apoi dar voi începe și eu a zeberi: voi lua cu totul, și pentru aceste zкboare s'a face zarvк și între crai, ș'apoi n'a hi lucru bun; iat[к] și acmu eu am trimis pentru vitele Dumilor Voastre ce pascu pe locul nostru fкr[к] știre mè, sк le vкmuiascк, și, pentru cкč[i] n'au venit omini întкi la mine sк grкiascк, am învкțat sк-e cate 4 boi; deci sк vie omini la mine sк aședzea acesta lucru, cк apoi n'a hi bin[e]". — Cîmpulung, 6 Septembre [1687].

V°: adresa romănească. — Pecete mică roșie.

CCLXXXV.

[1687.]

„Constantin Turcul. rohmistrul, staroste cernкuskim", către Bistrița, pentru reclamații. — Polonește cu litere cirilice.

Pecete roșie, de ceară, cu insigniĭ.

CCLXXXVI.

[De la 1687; 1697?]

„Sandul...“ (indescifrabil) către „Iachim“, „domnul de vama Bistriții“, cu mulțămiri „Pentru vești, altк n'am scrie fкr numai acmu Luni ne-[u] venit de la Eși și, altк, numai Galga Sultan cu w samк de Tкtari au trecut cкtrк Țara Munteniascк, spre Tкrgoviște, ș'au venit și 4 Pași cu oste turceascк; iar cu adevкrat așè este; iar, unde și ce wr sк facк, nu știm pкnк acmu. Iar ce wm pute ști cu adevкrat, n'om uita priiateșugul Dumilwr Vostre...“ — 23 Decembre...

Vº: adresa românească. — Pecete roșie, cu legenda: «Alexander Carienic.»

CCLXXXVII.

[1688]

Alexandru David către biräul „Echim“, pentru furtul unuĭ păhar și unuĭ talger de argint. „Pentru vești dintr'acoace, sк știi Mкriia [Ta], Hanul singur s'к gкtit sк margк înnainte Nemților, ori în Ț[a]ra Munteniascк, wri în ț[a]ra unguresck, unde l[i] s'a tкmpla. Acesta veste acmu avкm“. — Cîmpulung, 30 Octombre [1688].

Pecete de ceară roșie, cu cruce și coroană. — Vº: adresa românească.

CCLXXXVIII.

[1689.]

„Vladica Varlaam“ către biräul Ioachim, pentru a-ĭ recomanda pe „popa Gligorie din Mкtitei, pre-

cum l am fostь rьnduit sь fie giuratь lьngь protopopul“ și cere ca popa să fie ajutat a strînge o dare pe porți pusă de „Craiŭ“. — Bălgrad, 31 Iulie 1689.

Pe față, pecetea Mitropoliiĭ cu fum. — Pe V°, pecete de ceară neagră.

CCLXXXIX.

[1690.]

„Andreĭ Dobrowski“ către Bistrița, pentru închiderea drumurilor între oraș și Cîmpulung și Dorna. „Despre veștile din coce, din țara leșascь, aștipьtu în tote dzilele sь-m vì; ce vom avea, ωm scrie Domilorь Vostre. Despre Tьtari, tovarьși me-au adus li[m]bь Tьtarьi, și, despria cale lorь, și unii s'au dus spre ța[ra] leșascь.“ [1690.]

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșie, cu pumnalul între cruce și semilună, și inițiale.

CCXC.

[1690.]

Cîmpulungenii, „cu bьtrini cu tineri“, către Bistrița. „Alьta, știre facem Mьriilor Vostre pentru rьndul unii sfintei mьnьstire anume Slat[i]na: mьnьstiria s'au pustiit și au fostu rьmas atьtia ωdorь domnești, și au pus aiaste unialte la un ωm pe apa Bistriții din gios den Dorna, și s'au sculat niște fulьș din Bьrgьu, și nu știm din partia Mьriia Vostrь, au din parte nemișiascь, numai sь știi adevьrat cь au fost vьtav Niculaiu Pasire, și au mun-

cit un ωm; l-au arsu și au luat atъta avuție pecum s'au fъcut izvod ce au luat, deci ne rugъm Mъriilor Vos[tre] sъ nevoiți, dorъ îți putia prinde sъ nu piae atъta avuție; ce, de iar e dat Dumnъdzъu la mъna Mъriilor lorъ *(sic)* Vostre, cu acia avuție, deci ce va fi a Mъriilor Vostre, la mъnъ va fi; și sъ știți cъ au luat și [pa]tru iape, de li-au încъrcat de odorъle mъnъstirei." — Primită la 13 Iulie 1690.

V°: dublă adresă românească. — Pecetea satului cu fum.

CCXCI.

[1690.]

Davidel („Davidenko") către Bistrița („birъul... carele sъ va tъmpla acmu" și Gonos). „Alta, tъmplъndu-mi-se și mie zъbav[ъ] în sus, ș'acmu trec, sosind aicia la margine, am cъutat a ști de bunъ sъn[ъ]tatia Dumilor Voastre, și încъ și cine sъ aflъ mai mare pre ωastia înpъrъtiascъ, care iaste acolia în cetate, ca, cъnd om avia cъte cu ω treabъ a cerca, sъ știm la cine ωm scrie. De care poftescu și pre dumneavoastrъ, cъnd sъ vor prileji cъrțile meale, sъ aibъ cale a triace, sъ n'aibu smintialъ, ca din ciale cъrți ce mi li-au întorsu și am tras ieu atъta gъlciavъ, cъnd eu voiu cu toatъ inima sъ slujescu acelor stъpъni a Dumilor Voastre, care sint creștini buni; iar încъ și sъ știu cine iast[e] mai marii pre țara ungureascъ den ωamenii Înpъratului. De tote însъmnați; cъnd mie-a tъmpla a trimite cu ceareri acolo, sъ știu la cine, cъ am a scrie ω treabъ foarte mare, de treaba ωștilor înpъrъtești, pentru Bъlъceanul, [veni]t-a de la Înpъrъție au ba..." — Putna. Sosită la 18 Iulie 1690.

CCXCII.

[1690-1.]

Cîmpulungenii, „anume vĸtĸmani și cu doisprĸci giurați, carei snĸtĸ bĸtrĸni“, cer Bistriței deschiderea drumurilor, „cĸ ne-u trimis Dumn[e]dzĸu acmu noa mult[ĸ] supĸrar[e], de multe pĸrți . . . Ca astĸdzi iaste mĸniia luĭ Dumn[e]dzĸu pre noi, iar mĸne sau poimĸne nu știm la ce va veni vriamia... Sĸ nu ne pae bine cĸ arde cas[a] vecinului nostru astĸdzi, cĸ mĸne va arde ș'a nostrĸ“ : nu vreaŭ să spioneze, ci să-și *cate hrana;* oferă zapise reciproce și restituția *zăboarelor.* — Prezintată la 20 Ianuar 1691.

Pecete cu fum.

CCXCIII.

[1690.]

„Andreas Dobrowski, R. S. R. M.“, către Bistrița, cu mulțămiri pentru scrisoare. „Daka va da Domnezeu se se apazan aieste gelczawe kare sentio în Chraenka, va avem priateszug szu mai bun. Pentro vesztele denkuacze szent bune; osztele aszazate; de alta, avem pacze.“ — Cîmpulung, 24 Octombre 1690.

CCXCIV.

[c. 1690.]

„Vas[i]lie Isecescul, stegarul dumisale rocmistrului Dubravschie“, către Bistriţa, pentru o reclamaţie. — 18 Iunie.

Semnătura ca «namesnic». — V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie, cu coroană, cruce şi iniţialele: W. I.

CCXCV.

[1690.]

„Vasile Is[к]cescol, хоронки и намесник Скmpolongoloi“, către Bistriţa, pentru un popă din „Sкn Martin“, care pierduse nişte vite, luate de Dorneni: vie să şi le iea. — Cîmpulung, 3 Decembre...

Pecete roşie ruptă.

CCXCVI.

[1690.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru deschiderea drumurilor, „se pot umbla neguzatory; iata ka trimet şi pe tovariscul mio Toder se mi kumpara une alte“. — Cîmpulung, 10 Decembre 1690.

CCXCVII.

[1690.]

„Jan Bednarzowski, R. I. K. M. mpp.“, „fiind aici în locul dumisale rohmistrului Dobravschi“, cere de la Bistrița o restituție de vite.

Pecete mică roșie. — Șese rînduri de complimente în polonește.

CCXCVIII.

[1697.]

Dornenii către biräul Șimon, plîngîndu-se pentru o arestare: caii sînt la Cîmpulungeni și la rohmistru; trimet Dornenii șeĭ-zeci de berbeci. Pomenit „fъgъdașlu“ (promisia). „Și Ilisie s'au închinat la rohmistrul, nu și de la noi, cъ cъț tъlhari n'aț spъndzurat Mъriia Voastrъ, toți-s închinaț[i] la rohmistrul; noi n'avem nice ѡ putere; le cъtъm numai cu ѡchii, cъ ei sъntu mai mari și pre noi“. Pomeniți și hoții secui, ai lui Gherghel.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară galbenă, ruptă.

CCXCIX.

[De la 1690.]

Eu Șimon bireu de ceatate Bistriței și cu tot Svatul dumisale scriem pacea și sъnetate la preatini și vicin[i] ai noștri, la pъrchelabi și la vornicъ și la vatamani den sat *(repetat)*. Cъtrъ acesta, poh-

tim și dem știre dumilevoastre de rкndul шnnii шm al nostru, anume Gavril, che este шm bun și шm drep[t] și шm de pre locure noastre și vicin al nostru, cк este шm pagubaș de neşte boi, doi, cк send în pкr plкtiţк; cк ne rughem Dumilor Vostre se n'aibe шmmul noastrea val de cineva de шmminii Dumilor Voastrea și, prea unde va ghesii boi, se hieţк în parte bun se se dobondascк; cea va hi colacul și vinitul Dumilor Voastre, acea tot se hie; foarte ne rughem Dumilor Voastre se hieţк Dumilor Voastre în parte bun; cea va fi pohta de cкtrea noi sau traba, noi încк vom facea pre voia Dumilor Voastrea întru tot cea vo va fi traba de cкtrea noi. De este scriem și dem știre Dumilor Voastrea. Și se hieţк Dumilor Voastre senetos întru ai multe și bun. Amin.

Pecete mică, peste hîrtie, cu legenda: «Sigilium civitatis Bistricie».

CCC.

[1691.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru caĭ. „Io am fostu akumu ko omul vostro, dar kraiul nostro sosit ko oste akolo [la Socava], sci era kalabalik mare; nu i-e potut komandatul face nemika".

CCCI.

[1690-1.]

„Rohozovschii χopoε" scrie Bistriţeĭ pentru un cal furat: rohmistrul ie la Hatman; cînd va reveni,

„sь vor trimite și wameni bьtrьni de sat, de aice, de sь vor... șia cu Mьriile Vostre de toate trebile, cum va fi mai bine, precum au trьit margine den bьtrьn[i] cu bunь priinţь... Și ne scriţi și numele, carele este acmu comendat acolo și ce tituluş are; iar am hi scris și acmu, de aceste cьrţi ce ne-u adus, ce n'am știut cine-i, și vinit-au la cetate au ba". — Cîmpulung, 23 Decembre.

Pecete mică roşie.

CCCII.

[1691.]

„Neculai Rogozski, horonje", către Bistriţa: a primit ordin a face „așeʐămînt" cu orașul, deci trimete bătrînĭ; rohmistrul ie absent. „Și leșește am scrie, ce nu știm afla-s'a acolo cine ceti." — Cîmpulung, 7 Ianuar 1691.

V°: adresa românească. — Pecete roşie de ceară, ruptă.

CCCIII.

[1690.]

„Andreas Dobrowski, R. S. R. M.", către Bistriţa, pentru o zăbereală, cu amenințărĭ că se va plînge regeluĭ polon pentru prada Slatineĭ. „Pentru veștile întrebaţi Mьrile Vostre, despre ţara leșascь, wste sь cьtazi, — wr de va porcede și cьndu nu știm; iarь, din spre ţara torceascь, aiasta este adevьrat c'au bьtut Nemţi pe Begte-Pașa la Niș, apoi iar au bьtot pre wn Soltan mic cu patru mii de

Tкtar[i], iarк acmo auzim cк-s st[r]кnge Techeli Groh cu nişte Tкtar în protiva Nemţilor". — Cîmpulung, 28 Iulie 1690.

V°: adresa românească. — Pecete cu coroană.

CCCIV.

[1691.]

Popa, giudele şi giuraţiĭ, pîrgariĭ şi săteniĭ din Mititeĭ jură „cum sк ţinem cu dereptul Mкriei Sale înpкratului nemţescu Lewpolidus şi Mкriei Sale filui înpкratului, Iwjev, Craiului ţкrкi ungureşt[i] şi a ţкrкei Arкdealiului şi tкlnaciului". — 1691.

CCCV.

[1691.]

Runcaniĭ, popa Ilie, judele Costin, pîrgariĭ şi satul Runcu jură în aceiaşĭ formă. „Şi, de vom (au) audzi vr'un cuvкntк de rкu, sк dam samк şpanilor şi domnilor de cetate de Bistriţк".

CCCVI-VIII.

[1691.]

Popa, judele şi săteniĭ din Mogod jură în aceiaşĭ formă. — 10 Mart 1691.

Popa, judele, pîrgariĭ şi sătenii din Răbra-Mar[e] jură în aceiaşĭ formă. — 10 (?) Mart 1691.

„Nogfкluanii", cu popa, judele, pîrgariĭ, jură în formă maĭ scurtă.

CCCIX.

[1691.]

„Adecк nwi Bechigiani scriem pač[e] şi sкnitate Mкriei Sale Înpкratului nemţescк şi Craiul di ţara wγguriascк, Iojev, a Înpкratulwγi nemţescк. Nwi Ignat şi pop Iwnaşcк şi birжwl satwlui Îndreica amк strкnsк satul twt, bкtrкni şi tineri, am giorat pre twţ sк ţie w dereptate pre sama Împкratului nemţescк şi Iwjev, feciwrul Mкriei Sal[e], şi wm audzi vr'un cuvкntк grкindк spre În[pк]ratul de rжu, şi spre Iwjev, feciwrul Înpкratului, sк dкmк samк înnainte Mкriei Sal[e] birжwγlui şi a Svatului. — Popa Ignat. Giudele Îndreica".

CCCX-XVI.

[1691.]

„Simtкwnaşii", popa, „cuţu de la Ocnк", pîrgariĭ şi satul jură în forma obişnuită. Semnează popa şi judele: „giudele Ocne".

„Skloanii“ scriŭ „pace și skнktate Înpkratului nemțesc și craiului din țara ungureasck, feciorul Mkriii Sale, Iojev a Pkratului nemțesc“. Doĭ popĭ și *birăul* satuluĭ adună oameniĭ și-ĭ jură.

Popa, judele, pîrgariĭ și săteniĭ dintr'un sat nenumit al vidiculuĭ jură. — 10 Mart [1691].

„Feldrahanii“ scriŭ *pace* și *sănătate* celor doĭ prințĭ: popa, birăul și satul. — 10 Mart 1691.

„Hwrdoani“ scriŭ numaĭ Împăratuluĭ: popa, birăul și satul.

„Zжgriani“ *scriŭ pace și sănătate:* popa, birăul și satul.

„Nkskudenii“: popa, birăul și satul, jură.

CCCXVII.

[1691.]

[Pop To]ma din Rkbrișoar[a] și cu [Toader] giudel[e] și [cu] pkrgarii giurații Sca[unu]lui și cu toț sk-

tenii, cu mič[i] cu mari, bьtrьni cu tineri, facem carte de dereptate cu giurьmьntь în mьna domni[lo]r precum sь ţinem cu dereptate Mьriei Sale Înpьratului nemţescь Lewpolidus şi Mьriei Sal[e] fiiului Înpьratului Iwjev, Craiul ţьrьi ungureşt[i] şi ţьrьi Ardealiului şi tьlnaciului, cum vom ţinè cu dereptul Mьriei Sale; iar cine va grьi cuvѫntь spre Înpьratul, de-s va audzi, sь-s prindzь şi sь-s dea în mьna domnilwr, şi nu-s plьteascь cu bucatel[e], ce cu capul. Ce, pre mare dereptate şi credinţь, ne-am pus peceţile noastre. Scris-am în Bistriţ[ь], lun[a] Mart 10 dzil[e], рок. Вож. 1691. — Pop Toma wt Rьbrişoar[a] şi giudel[e] Toader.

Două peceţĭ de ceară roşie, cu insigniĭ.

CCCXVIII.

[1691.]

„Tuturor fьcьtwrilwr de dereptate“.

Se expune că la 15 Februar 1691 a fost chemat autorul scrisoriĭ de la protopopul din „Şieuţь“ în „varmeghie Twrdьi, în sat în Dumbravь“, pentru a jura şi scrie ce spun nişte „binzoşegi“: „Acesta-i întrьbarea: Auzit-aţь, vьzut-aţь, ştiţь Miluan Piţь Simiwn, pьnь a se însura sau dupь ce s'au însurat, ce se fie pişat în strae lьngь nevastь; cu wchi vwştri vьzut-aţь straele ude? — Bizwşag Piţь Lucwe, iwbьgiţь a lui Bwdwni Jigmwd: Eram într'w zi, pe la amezь zi, numai amьnьdwѫ acase cu nevasta, cu Twdwsie, iarь è m'au chemat la pat şi mi-au arьtat ţwlul ud, şi au zis cь se pişe lьngь dьnьsa în strae şi è mai mult dupь dьnьsul nu va

ședè; eu țwlulь am vьzutь udь; ce nu știu, Miluanь ce au fost pișat au apь; ei vwr ști.

2. Binzwșag. Pițь Luca, wm de 40 de ai, ewbagiu a lui Bwdwni Jigmwnьd: Eu încь cu sufletul miu altь nu știu spune, fьrь numai acestea care au spus fwmee mia, adecьte al triele binzwșag.

3. Binzwșag, Mulduven Nastasie. Eu altь cu sufletul miu nu știu, nice am vьzutь, iarь de alți am auzit de acestea lucruri, cь ar fi fostь, iarь cu Miluanь, nu știu fwst-au au ba. *[Apoĭ șters]* De 'sta știu, Miluancь po m[i]ne încь m'au întrebat ce va fač[e], cьnьd se apuc[ь] de dьnsa, w twt mociofolește pe vwntricelь și nu-i pote fač[e].

4. Binzwșagь. Dьrьbanь Mьricь, ewbьgițea a lui Capi Ianwșь: eu de aceste lucruri de wmin auzit cь ar fi fwstь, iarь Miluanь cu sufletul miu nu știu fost-au, au nu; ei wr ști.

Acești patru binzwșegi sentь mwșneni din varmeghie Twrdьi în Dumbravь, varmeghie, satul, luna, zua, pecum setь scris[e] mai sus.

Mol[i]tv[i V]wstre și Dumnelwr Vostre slugi smerite și mai mihi în Iarașul de Sus. Giurat: Șarga Mihaiu.

[Alte semnăturĭ pe V°, unde și :] Nastasie Ughen, a trie binzwșagь: aesta știu, Miluanьcь m'au întrebat ce va face, cь è nu va ședè dupь dьnьsul, zьcьnd, sь apucь de dьnьsa, w tьtь mwciwfwlește pe ventricelь, și nu-ș poto bigьzui ca alți wmini; altь nu știu.

[Adresa către :] cinstitul prwtupwpь Cwstin din Șieuțь, prwtupwp, giuratь Iarьșului de Sus, și a tot cinstit Svat și Scaunului M[o]l[i]tvi Sale, cu cinstea se i se dea. [O repetare a adreseĭ are data de 7 Mart.]

CCCXIX.

[1691.]

„Popa Toder din Bкrgкu“ recomandă unuĭ „Frențe“ pe un „mișel“. De notat „cinstișagol“. — 3 April 1691.

V°: adresa românească. — Pecete neagră neinteligibilă.

CCCXX.

[1691.]

Nicolae Rogowsky către Bistrița. Se va satisface reclamația la sosirea rohmistruluĭ. — Cîmpulung, 24 Maiŭ.

Pecete peste hîrtie.

CCCXXI.

[1691.]

O listă de lucrurĭ prădate de hoțĭ (și „cordovane“). — 9 Iulie 1691.

Pecetea Cîmpulunguluĭ.

CCCXXII.

[1691.]

Dobrowski scrie Bistrițeĭ pentru niște caĭ de furat. Menționat: „kolakul“. — Cîmpulung, 15 August 1691.

CCCXXIII.

[1691.]

„Costantin Turculeţ, rohmistrul i staroste cernкuţiscomu“, către Bistriţa.

„Iatк Mкriia Sa luminatul Crai cu agiutorul lui Dumnedzкu merge în jos asuprк neprietinilor pogani. Alta, eşit-au înnainte Mкrii Sale lui Crai un om de aice din hraniţe ş'au jeluit pe nişte tкlhari de acolo cum au venit aice şi i-au arsu un priskcar şi i-au loat toatк strкnsore lui ce au avut din pruncie lui; de care eşit-au cuvкntul Mкrii Sale Craiului sк vк dea şt[i]re Dumilor Vostre şi cu aceasta carte, precum întкiu v'au fost scris atunce şi dumnelui Toader Armaşul, care este stкpкn locului acelue, unde s'au fкcut pкgubaş; de la dumnevostrк n'aţi fкcut nici rкspunsu; de care lucru şi eu, 1, 2 scrisori am cercat; de s'ou întors paguba wmenilor de la tкlharii aceae, bine-a (a) fi; de nu, aşea avem voe sк zкberim wri pe cine wm gкsi de într'acea ţ[a]rк.“ — Sniatin, 25 August [1691]. — P. S. Paguba ie de 120 de lei „cu tot nemişugul hraniţii“.

V•: adresa românească. — Pecete de ceară roşie, cu un vultur (?).

CCCXXIV.

[1691.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru caĭ. Prevede „daca va fi vor o skrisore de la Niamčol, cine jeste in cara Marie Domniele Vostre mai mare, la comandatul de la Soczava... Despre vesztilor ateta: s'au

dus Marie Sale Kraiul nostro ko tabora in zos la Roman, szi e luuat o citate buna la Nestro: se kiam Soroka. Enka se asztepta se li je citate Niamcului". — Cîmpulung, 5 Octombre 1691.

CCCXXV.

[1691.]

Dobrowski către Bistriţa, pentru nişte Dornenĭ închişĭ. — „De la Homor Kempulungului", 11 Octombre 1691.

CCCXXVI.

[1691.]

Protopopul Miron către Bistriţa, într'o afacere de divorţ. — 19 Octombre 1691.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roşie, cu crucea între două stele şi literele G. Z.

CCCXXVII.

[Pe la 1691-3.]

„Cъmpulungenii, Vas[i]lie Hurghiş vъtъmanul şi cu tot satul", către Bistriţa, pentru nişte arestaţĭ ce se dădeaŭ a fi „dъ aici, dia la stegul dumisale lui giupъn Dubrovschi", ceia ce ie fals; „di i-am putè prindia, pria toţi i-am spъndzura". Cer ştirĭ despre „Talpъşi", ce ar fi acolo. — 8 Iunie.

V°: adresa românească. — Pecetea oraşuluĭ cu fum.

CCCXXVIII.

[Pe la 1691-9.]

Cîmpulungenii (şi Hurghiş), către Bistriţa, pentru nişte berbeci promişi de iei. Vasile reclamă o iapă. — Limbă curioasă: *uiuta, alkta.*

Pecetea oraşului cu fum.

CCCXXIX.

[1692.]

Dobrowski către Bistriţa. I s'a scris „pentru rendul Tatarilor. Io nefiindu aice, Domnul de la zara Moldawi a trimes oste a lui sci o mie de Tatar, se strikau sci se pradau aiesta lok Kenpulungul. Sci e intrat ko hitlescug, inkonxurat o straxa sci e dat pe vale Moldowi; jare, daka i-e dat de a doa straxa, s'au spexenit straxa bine sci e dat Tatari napoi ko toata oste; numai ie louat omeni kare ie fostu pe acela vale sci witele(le), sci se intors. Io atunce n'am fostu aice; fero veste napadit; nu ie potut prinde kararele, jare nu va fi skapat asča lesne: totu je perit kexeva sci sau prins viu. Iei alt gendu n'au aut, numai se strikau sci se pradau Kenpulungul; jare Domnezeu nu li-e axutat." — Cîmpulung, 2 Februar 1692.

CCCXXX.

[1692.]

Grecul ὁ Δανιήλης Φώτη, care vînduse lui Gheorghe Bánffy mărgăritare, primeşte plata de la Bis-

trițenĭ: 200 de ughĭ; pentru care dă chitanță. — 20 Februar 1692.

Grecește.

CCCXXXI.

[1692.]

„Nemesnicii de Cъnpulung, Gheωrghee și Ilieș, carii sintem tovarъși“, răspund Bistrițeĭ că nu se poate da nicĭ o lămurire, rohmistrul Dobrowski fiind chemat, cu alțĭ colegĭ, de Craiŭ și hatmanĭ.— 25 Mart 1692.

V°: adresa romănească. — Pecetea ruptă.

CCCXXXII.

[1692.]

Dobrowski către Bistrița, pentru o *poprire*. A primit o scrisoare de la Veterani, „numai skrisa ungureszte; n'avem cine ni czeti, numai jo me precep“. Pentru *împăcare* ar fi bine a se pune o zi, cînd vor veni „comisari de amendo percele... Avem traba ko nepriatei szi pegeni“. — Cîmpulung, 5 Maiŭ 1692.

CCCXXXIII.

[1692.]

Același către Bistrița. Avînd treabă „ko pegeni szi nepriatei nostri“, amînă la toamnă isprăvirea uneĭ afacerĭ. — Cîmpulung, 12 Maiŭ 1692.

CCCXXXIV.

[1692.]

Rogoski către Bistrița. A trimes cărțile orașului imediat la Suceava, după cerere. „Alta, dea vii wsteni Mкrii Ta a-ț întreba dea veșt[i], sк știi Mкrii Ta deaspe vestile nostrea despre iasta loc; sк știi Mкrii Ta, aici adevкrat cк Mкrii Sa Hatmanul Coroni iaste aprope la margine cu ostia, la un tкrgu, la Ocico, de-aiasta parte dea Nistru. Despre Moscu, încк sк știi Mкrii Ta adevкrat cк totк puteria Moscului, ostea, iastia dincoci de Chivov, iarк Hatmanul cкzкcescu au trecut Niprul de la Chivov în gios; și sк știți Mкriile Vostrea cu adevкrat cк puteria Înpкratului, a Moscului, tot se pornește cu adevкrat asupra Crкmului. Alta, sк știi Mкrii Ta cк Domnul țкrкi Moldovei au fкcut pace cu Domnii noștrii sк-s înble drumurile și noi unul la altul, sк nu mai fie scкrbк între noi. Aceasta sк știți Mкriile Vostrea, și sк știți Mкriile Vostrea: precum am știutu și ne-u vinit și nowa cкrți de pre la domnii noștrii, am scris de tote la Mкriile Vostrea, și de acmu încк vom da a'nțelegi Mкrii Ta de va mai înnoi veștile". Cere veștĭ în schimb. — Prezintată la 15 Iunie 1692.

V°: adresa slavo-romînă. — Pecete mică roșie.

CCCXXXV.

[1692.]

„Mykolay Rocinsky, chora..., ce ne-u lкsat giudețul în locul dumisale", pentru o plîngere a unor păgubașĭ ardelenĭ. — 5 Iulie 1692.

V°: adresa românească. — Pecete de ceară roșie.

CCCXXXVI.

[1692.]

Cîmpulungenii răspund uneĭ reclamaţiĭ bistriţene. „Ce s'au înmulţit tлlharii; neč[i] noi n'avem nice w puter[e]". La venirea *judeluĭ*, se va judeca; hoţiĭ trebuie să vie din Ardeal. — Prezintată la 20 Iulie 1692.

V°: adresa romănească. — Pecete mică de ceară galbenă.

CCCXXXVII.

[1693.]

„Iliiaş Vornicul din Cлmpulungu" supune Bistriţeĭ un proces: osînditul a fugit din „gros". „Acmu noi am prлdat pe Nistor [paznicul] pentru Gligorie; ce ne rugлm Dumilor Voastre sл le faceţ liage cum veţ afla, cu sлborul dumniavoastrл".

V°: adresa romănească. — Pecete de ceară galbănă.

CCCXXXVIII.

[1693.]

„Vlлdica Theofil" către birăul „Iachim", comunicînd un ordin „de la Mлria Sa gubernatul", pentru felul de plată al dajdiiĭ popilor românеştĭ. — „În Sлntul", 8 Ianuar 1693.

V°: adresa romănească. — Pecete neagră de ceară, cu arme şi legendă neinteligibile.

CCCXXXIX.

[1693.]

„Ghiωrghiţъ, Ilie Abъza, Vornici de Cъmpulungu“, către Bistriţa. „Sъ ştiţ dumneavoastrъ cъ, dispre Tъtari, Moredin Soltan s'au dus la Crъm; l-au chemat Hanul sъ fac[ъ] ghiuluşi, şi chiar şi pe Bugigeni, sъ margъ la Crъm; deci Bugigeni vor sъ margъ, iar Nohaii nu vor sъ margъ: dzic cъ de la locul lor n'or merge neckiuri; s'ъ fъcut cuvъntu pe la noi pentru Cameniţ[ъ], sъ o dia, iar acmu merge Arap-Paşe cu zaharè şi duč[e] şi bani slujitorilor de Cameniţ[ъ]. Deci sъ gъtiadzъ şi Leşi den Sn[ea]tin sъ iasъ înnainte Paşei; nu ştim ce-ωr putè fač[e], iar pre semne mъ tem cъ n'or strica nemicъ Paşii, cъce cъ iai s'au deprinsu a lua vacele din Moldova, cъ nu s[e] bat cu nimia, ce eu şi întorcu; deci mъ tem sъ nu facъ şi acmu acea vitejie, plъtiascъ-l[e] Domn[e]dzъu dupъ faptul lor“. Cer ştirĭ: „şi Nemţii mai zъbъvi-vor au purcede-vor, şi aţ fostu dumneavostrъ scris la noi mai înnainte vremia pentru Buda, sъ ω hie încungiurat Turcii; deci ne rugъm Dumilor Vostria sъ mai avem ştiria precum s'au mai înnoit lucrul dentr'acolo“. Trimete să cumpere „pъne de casъ“. Ameninţă cu *zăbor*, în caz de *zăberire*. — Cîmpulung, 10 Februar.

Pecete de ceară brună, cu iniţialele G. D. — V°: adresa românească.

CCCXL.

[1693.]

„Postolache Chighеč[iu], hronje ѡt Cкmpul[un]g“, către „domni de Bestriţк carii sentк giudecкtor[i] şi dregкtoı[i]“, plîngîndu-se că s'a oprit un om în zădar: unul din caiĭ căutaţĭ se aflase la „un gioimir al nostru“, cumpărat de acesta la Suceava. Ameninţă cu *zăbor*. — 25 Februar [1693].

V°: adresa romănească. — Pecete indistinctă.

CCCXLI.

[1693.]

Vornicul Iliaş, după multe complimente, între care „şi plecare cu faţѫ plecatѫ pѫnѫ la veardele pѫmѫnt“, cere „şiase plase de her, cк voiu sк-mi cercuesc un car de doi cai“, şi „doѡ sape“. — 29 Iunie.

CCCXLII.

[1693.]

Mitropolitul Teofil către protopopul Miron de la Telciŭ, pentru săteniĭ de la Tatrăŭ (?), cari n'aŭ vrut să iea parte la un sinod de preuţĭ şi sătenĭ; pentru care-ĭ afuriseşte. — 10 Iulie 1693.

Pecetea cu fum a Mitropoliiĭ.

CCCXLIII.

[1694.]

„Vlѣdica Theofil“ către Bistrița, pentru complimente. —Bălgrad, 15 Februar 1694.

Ruptă. — V°: adresa românească. — Pecete cu fum și alta de ceară neagră.

CCCXLIV.

[1694.]

„Andreas Dobrowski“ către „giudele den Maer“, pentru un furt. — Cîmpulung, 27 Iunie 1694.

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCCXLV.

[1696-9.]

„Vas[i]le Horghiș“ către birăul „Horat Ianѣș“. „Alta, facem știre pentru veșști, sѣ știi cѣ vene ѡn sol de la Înpѣrѣție și l-am chemat și l-am cinstit și l-am întrebat, și me-u spus de toate cumu-i rѣndul, și me-u spus cѣ Camenița sѣ ѡ dè Leșilor cum au fost de vac, și audzisem cѣ mѣrgu Tѣtarii pe Telej, și nu mѣrgu: iast[e] sing[ure] nișște strѣj[i], și Tѣtarѣi mѣrgu la Iați, și nu știm ѡnde sintu acei Iați. Deci vѣ facem știre Domnilor Voastre sѣ știți de toate de aceste. Alte, v'aș hi scris mult[e] de toat[e], și me-u fost cѣ'n de graba iast[e].“

V°: adresa românească.

Notă. U e scris obișnuit *o*.

CCCXLVI.

[1698.]

Ρωκ κжι ҂aχчи.

† Nωi seteni înderepthm de fata lui Gavril cumh a fωsth phnh acmu: din cωpilhrie, phnh ce au (ve) venit vreame de s'au iubit cu 1 Neamțh, nωi știm ch au fωsth fat[h] curat[h]; nime nu poate dzič[e] într'alth chip. Înderepthm nωi seteani cu giurhmhnth cum au fosth fat[h] phnh acmu, cu nime n'au înblat, cu nime n'au vωrωvit, numai singur cu Iωsifh Milerh. Nωi seteani dhmh dereptate featei lui Gavril cum au fωsth fath curath din cocon phnh acmu.

Nωi Zegreani, tisturile, biraele și preuți, bhrbați. Tathl featei, Rus Gavril, a dat neaniale fiat *(sic)* dziastre ω iapж, un rhndh de haine nωaω, 2 ωi.— Pωp Matei п. — Pωp Avraam. — Giudele Codhu. — Iωnașch. — Svωrgacea Dumitru. — Pωpoliga Filip.— Giudele cel bhtrhn Dumitru. — Scris-au luna Mart 12 zile.

Peceți de ceară neagră.

CCCXLVII.

[1698.]

Mărturie către Bistrița pentru un „foglo“ ce iernase la un Bîrgăoan, de la „Bжrgжωanii de la besereca din sos, giudele Chrca Grozav și vamhșii, slogile Mhriilor Vostre, Ѡrban Iωn, Morжșan Iωn și mai mici a Mhriilor Vostre popa Toader și Cotor, vecinii, carii sintem înpregiurol loi Iωn

a Ionii." Semnează jos şi „pop Toder i Learmancъ, Bogatol Iωn, Lopol Mihъilesc Crainicol, Toder şi toţ vecinii". — 3 April 1698.

Pecete neagră, de ceară, indistinctă.

CCCXLVIII.

[1699.]

„Michał Szopczoski, nemiesnik z Kampo Longu", către Bistriţa. Rohmistrul ie la Craiŭ. „Alta, de rъndul veştilor, sъ sştii Mъrii Ta cъ avem pač[e]; nemic nu ştim încъ dia ales, nu sъ sştie pъn' acmu". Oamenii prinşi la Bistriţa pretind falş a fi de la *steag*: „noi nu ştimu de acei ωameni nemicъ; unii ca aciia nu slujescu la stegul Mъrii Sal[e] Craiului; ci la noi sъntu alţi sluj[i]tori, precum ştie toţi". — Cîmpulung, 8 Maiŭ [1699] [sus: Iunie].

V°: adresa românească. —Pecete de ceară roşie.

CCCXLIX.

[1699.]

„Mihalia namiasnicul ωt Cъmpulungu [Mihalea Stopceanschie, namiesnik Kampoloncski] şi cu bъtrъnii satului" către Bistriţa, pentru nişte hoţi ardeleni opriţi de iel. — 2 Iulie.

V°: adresa polonă. Pecetea de ceară roşă a luĭ Mihaĭ şi cea cu fum a oraşuluĭ.

CCCL.

[După 1699.]

„Vasilie Abкşescul, Vel Clucer, Vornicul wt Cкmpulu[n]g“, către Bistriţa. „Facem ştire Dumilor Voastre cк ne veni veaste de la Dorna cum cк sк gкteazк wamenii Dumilor Voastre sк vie aici la noi, la Cкmpulungu şi la Dorna, sк fac[к] strкcкciune, sк prade. De care lucru noi nu creadem, cк pe dumneavoastrк vк ţinem wamenii noştri şi priiateni; nu ştim sк fim fкcut Dumilor Vostre nici un rкu, ce am avutu frкţie şi priteşug cu dumn[ea]voastrк, iar, pentru Tкtar[i], aşa ne-au venit porкncк de la Mкriia Sa Hanul şi de la Mкriia Sa Saraşchiariul, sк nu lкsкm Tкtar[i] pin ţara noastrк nici într'o ţar[к] sк treacк, ce sк-i batem şi sк-i întoarcem înnapoi. Iar dumneavoastrк, de bкnuiţi pentru aceaia, n'aveţ pentru ce, cк Dumilor Voastre nimic n'am stricat de i-amк bкtutu pe Tкtari; ai noştri sкntu, cк porкnca de la cei mai mar[i] ai noştri aşa iaste, sк-i batemк şi s.ʮ-i întoarcem înnapoi; cк Înpкratul nostru are pace cu toate ţкrile 25 de ai, şi nu e voia sк [s]trice pacea cu nici w ţar[к], iar dumneavostrк, de-ţi strica pacea cu Înpкratul nostru, dumneavoastrк ştiţi; iar noi pohtim pe dumneavoastrк, cum am avut prieteşug şi frкţie cu dumneavoastrк pкn' acum, aşa şi de acum, şi-s fiţ[i] dumneavoastrк sкn[к]toşi de la H[risto]s; amin. Мсд Mai 28 дн.“

V°: adresa românească. — Pecete peste hîrtie.

CCCLI.

[Sfîrşitul sec. al XVII-lea.]

Pătraşco Nacul Stolnic către notariul „Frenţi Diiac“, pentru un proces al unor oamenĭ de la cari biräul cerea peste „5 flwrinţi colac, 100 bani de giurat“. — Cîmpulung, 27 Maiŭ.

Vo: adresa romănească. — Pecete de ceară roşie.

CCCLII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Eu Vl[ĸ]d[i]ca Spiridon“ de Ardeal şi Maramureş şi celelalte părţĭ din ţara ungurească, către Bistriţa. N'a putut veni, „cж amu fostu betegu“; lasă pe alţĭ doĭ „în chipulu meu“. Cere a i se restitui un depozit dintr' „w tulubiţж peciutluitж şi lжcĸtuitж, cu bani“.

Vo: adresa romănească. — Pecete neagră, ruptă.

CCCLIII.

[Sec. al XVIII-lea.]

Cîmpulungeniĭ către Bistriţa, pentru un consătean oprit; calul pierdut s'a găsit la un „jonir“, ce-l luase cu banĭ la Suceava. Se vorbeşte de altul cumpărat „în ţ[a]ra leşascĸ... Cĸ nu ni s'ar cĸdè noѵ cari sĸntem wmeni drepţi sĸ petrecem rĸu pentru tĸlharii, cari ne sĸntu mai mari noж, precum sĸntu şi la Mĸriile Vostre Nemţii şi Lĸvĸnţii“.

De prăzĭ, „noi n'am hi bucuroş, ce numai Dumn[e]dzku ne crede, ck nò rku ne pare de unele ca aceste".

V°: adresa românească. — Dublă pecete cu fum.

CCCLIV.

[Sec. al XVIII-lea.]

Spiridon, Vlădica Ardealuluĭ, către Bistriţa, pentru restituirea unuĭ depozit de banĭ făcut la un particular, „într'o tulubiţѫ lѫcѫtuitѫ şi pecetluitѫ". — мцꙋприери, кн (н) днн."

V°: adresa românească. — Pecete mică.

CCCLV.

[Sec. al XVII-lea; fine.]

Lista „uneltelor" furate: „cergi", „besmine da cear[k]", „pilcial[e]", „ckmeş bkrbkteşti", „ckmeş femeiiaeşti" *(sic)*, „zkbraneč[e]", „şlicia", „meneştergur[i] cu bunbac", „brke vkrstate cu mktas[k]", „fote", „ineli", „zgardk", „1 pkrech[e] de skrji", „1 pkrechi de cercei", „gulere cusute", „nkfrkmi de brku", „nefrkmi femeiaşti", „3 perechi de altiţk", „20 coţi de pkndzk", „2 pkrechi de ciorici", „3 pkrichi de mitupuş", „2 torturi", „3 pkrechi de ciubote", „1 pkrechi de cuţite", „1 polk de iconk", „12 bilciali", „2 fiaţi de maask", „1 faţk de piarilk", „1 zkbranic", „1 şlic roşu cu jder", „2 pkrechi de mknuş", „1 pkrichi de ciubote galbene fkmeiaşti",

„8 pкrechi de ciorec[i]“, „2 pкrichi de colţuni“, „urşinic de un şlic“, „3 pкrechi de altiţк cosute“, „2 ωrţi sкrmк“, „4 costande mкtasк“, „2 şişpace bunbac albastru“, „2 frкmi femeiaşti“, „1 nкframк bкrbкtescк“, „2 pкrechi desagi“, „2 inele“. — Păgubaşiĭ sînt Vasile Lator şi Ursul din Cîmpulung.

CCCLVI.

[Sec. al XVIII-lea.]

Dornenii către Bistriţenĭ pentru aĭ lor ce fusese închişĭ: vie păgubaşiĭ, căcĭ întreţinerea hoţilor la Dorna costă mult. „Sк vie acei pкgubaş: ωare sк-i spкnzure, ωare sк le dè bucatele, cк bine ştiţ Mкriia Voastrк cк furii nu-s dau dentr'o ţar[к] într'altк“.

V°: adresa românească, — Pecete mică, roşie, ruptă.

CCCLVII.

[Sec. al XVIII-lea.]

Către „sкteani de la Cкmpulungul rusк[s]cк“ şi către „vкtжman“, pentru nişte oamenĭ din satul acestora, „anume *(bis)* Alexa lui Hanţi din Borş şi cu sωţiia lui“, veniţĭ „în munţi noştri dupк Ineu“, cari ieŭ nişte oĭ „a Creţelui, şi i-a ucis pкcurarii, ş'au lкsat unul mortк, ş'a luat cindzжč[i] de ωi. Deč[i], dumeavostrк ştiţк cк s'au fкcut pace ωdatк, şi s'au pus legкturк ω mie de galbeni, care va strica pacea. Deč[i] amu voi stricaţ pacea, iarж Mкriia Sa birжul de Bistriţe, Ianкş Diac, şi cu tot Svatul Mкrii Sale şi cu ghenarжş, au trimis la dumnevos-

trк sк daţк marha înnapoi cu... *(neinteligibil)* şi ѡ cкldare şi alte unealte ce-au luat, sк dè tot, au sк dea lotri în mкna pкgubaşilor".

CCCLVIII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Popa Vasile" către „dѡmnul de vidic, Samoil Şulerк", pentru un arestat. — 10 April.

V° : adresa românească. — Pecete galbenă de ceară, ruptă.

CCCLIX.

[Sec. al XVIII-lea.]

Treĭ sătenĭ din Ilva pun cîte şese chizăşĭ pentru înfăţişarea lor la judecată. — „Sat Ilva, luna luĭ Se[p]temvrie, dzile 10".

V° : titlu romănesc.

CCCLX.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Tкmaş Diiac" către „A[n]dreicк", recomandîndu-ĭ soarta unuĭ închis la Făgăraş.

CCCLXI.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Eu Vornicul Dubku și cu wmene bktrkne den Ck[m]polu[n]g“, pentru o reclamație. „Ce ne rogkm Dumnelor Vostrk sk motaț dzua [judeckții] pkrk la cela tkrgo, sk vii [pkrktul] cu ispravk și co sudkșul“. — 18 Iulie.

Vo: adresa românească. — Pecete de ceară verde, ruptă.

CCCLXII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Noi Ckmpulungeanii carii sintem bktrini și noi vamkșii de Cknpulungu și cei de Suceavk“ către Bistrița, apărînd pe un pîrît pentru furt: a fost văzut pe cale „numai cu ckmeașea și cu gluga și cu un topor“. Iera din Rodna și mergea „în Muldua“. „Și a fost satulk tot cu vornicul mkrgkndu la peaștel[e] domnescu“.

Vo: adresa românească. — Maĭ multe pecețĭ peste hîrtie.

CCCLXIII.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Popa Ghewrghițk den Borșea“ scrie egumenuluĭ Dosofteiŭ de la Dragomirna pentru un *fecioraş* Moise, fugit în Moldova. „Dece nik rogk sk-l preimeștk lkngk tene și sk-l învețk harkte *(sic)* bine, ck-i bon la fere.“ Să scrie „și dea a coconului miu [sknktate,] ck molto plk[n]ge maica sa dopk dksol“.

Vo: dublă adresă românească.

CCCLXIV.

[Sec. al XVIII-lea.]

Sătenii din Năsăud către „Samoș Șulerь, iașpecьtorul rumьnescu de la Vidicu", pentru o funcție. Se pomenesc: giudele, crainicul, slobodnicul. Neologisme ca: „înforьmьluescu", „Ecselenția Gobrьnatu".

Vo: adresa românească. — Pecete roșie.

CCCLXV.

[Sec. al XVIII-lea.]

„Preda Pьlad[i] i Iωrdachi Ca[n]tacuzino, vornicii de Cьmpullungu", către Bistrița, pentru un furt de vite din Cîmpulung. — 2 Decembre.

Vo: adresa românească. — Pecete ruptă.

CCCLXVI.

[1705.]

„Protopop și notareșul soborului mare, Vasilie Dьianlu", către „popa Gligoraș de la Mititei", cerîndu-ĭ a nu maĭ lucra contra protopopuluĭ Mateiŭ, pentru a-ĭ lua locul, „pre la tisturile de-afarь", adecă „pre la domni", ci să aștepte. — „În Belgrad", 26 Iunie 1705.

CCCLXVII.

[1706.]

† Ai noștri cinstiți și buni prietini, dumnalui giudețul și dumnalui harmințașul de la cetate Bistriței, [sѣ]nѣtate și tot bunul poftim Dumilѡr Vostre de la m[i]lѡstivul Dumn[e]dzѣu. Pricina aceștii scrisori a nostre, întѣi ca s[ѣ] cercѣm de bune s[ѣ]nѣtate și viiaț[ѣ] Dumilѡr Vostre; a doa, iar vѣ poftim pѣntru cest negustor anume Avan Baronce, carel[e] este de aici de la ѡraș de la Botѣșeni: venindu acolo la ț[a]ra Dumilѡr Vostre și avѣndu datorii la neşte negustor[i] ce trѣescu acolo, poftim sѣ aibѣ dreptate, sѣ i sѣ facѣ platѣ pe zapis ce ar[e]; ce noi încѣ la dreptate, ce'r hi pofta Dumilѡr Vostre, gata ne vom afla în slujbѣ, cѣ, neplѣtindu banii acestui negustor cine s'a hi dator, apoi s'a da șt[i]re Mѣrii Sale lui Vod[ѣ], și sѣ fač[e] zebaral[ѣ], cѣ acei negustori au boi aice; ce poftim dreptate sѣ hie, și m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzѣu sѣ fie cu dumneavostrѣ.

† A Dumilor Vostre bun[i] prieten[i]:
Vornici de Bot[ѣ]șeni.
Ȣ Botѣșeni,
1706 (arabice), Ghen[ar] 25.

Pecetea mică neagră a Vornicului, ruptă.

[V° :] La ai noştri cinstiți și buni priiatini, dumnalui giudețul și dumnalui harmițașul de la cetate Bistriții cu bunѣ s[ѣ]nѣtate sѣ-s dea.

CCCLXVIII.

[1707.]

Cîmpulungenii, între ieĭ „Lupul Lateş şi eu Andriiaş Pizdѫl[ѫu], Popa Ghiwrghii, снъ Petre Hurghiş wt Cъmpulungu“, pentru un cal dispărut. „Ş'au înblat wmul nostru dupъ cal, cercъndu-l pъn ţ[a]ra leşascъ şi pen ţ[a]ra Mulduvii şi pen Maramorъş şi pen toat[e] pъrţile, întrebъnd şi cheltuind, ca cela cu paguba“. Îl *obliceşte* la Popa Gheorghe din Rodna, „luat de dъnsul cъnd au trecut cu bejeniile şi, dup'acia, înblъnd el de-atъtia ori cu calul, cъrъnd bejenii şi audzъnd cъ'ntrebъ wmul calul şi fiind calul la dъnsu, nu l-au lъsat Dumn[e]dzъu sъ colъcească calul, cъ tot pen wameni au înblat şi nemicъ n'au dzis; ce iac'acmu, wblicindu-se calul acolw, au mъrsu omul acolo dupъ cal, şi s'au gъsit calul faţъ, schimbat pe o iapъ, şi n'au vrut sъ-i dia calul, cъ nu l-au credzut cъ-i a lui, ce-u înblat trudindu şi cheltuind, darъ deacii (?), Mъriile Vostre, dacъ-i popa om dreptu şi gъsi calul şi 'mblъnd cu calul tot printe wameni noştri, cъci nu mъrturisi calul şi s'ia ş[i] ce e colacul, cumu-i wbicina se u ia? Cъ noi şiapte wmini bъtrъni giurъm pe cal, pe acela, cъ-s drepte bucate acestui wm, anume Niculai“. — 9 Iulie 1707.

V°: adresa românească. — Pecetea tîrguluĭ, cu fum.

CCCLXIX.

[1709.]

Cîmpulungenii către Bistriţa, pentru „un wm din Leaşul, anume Iurga,“ căruia i s'a luat, la ieĭ,

un cal de „un boiari de la Suceav[a]“. Satul a căpătat de la Domn, la Iașĭ, ordin de restituție: „carte domneascъ, ca sъ-i dea boiariul calul“. Boierul *se apucă* că va face, „și au fъcut zapis sъ margъ sъ-i dea calul“. Dar păgubașul preferă a fura un cal al satuluĭ. Vor face și ieĭ tot așa, dacă nu iea calea păciĭ. — 18 August 1709.

V°: adresa românească. — Pecete cu fum.

CCCLXX.

[c. 1716.]

„Bortu Iștъfan, rob din Radau“, și „Ghiwrghie Cъp[i]tan de Curte domnescъ“ către „Ѡler Frenți din sat din Oriiu de Sus, nemeș de ținutul Bistreții“, și „Andrieș Ștefan“, „Miclauș“ și „Ștefan“ și „Miclauș Istrași“ din acelașĭ sat, rugîndu-ĭ „sъ stаț pentru mine sъ-m scoteț dѫn mъna pъgъnilor, Tъtarъlor, cъ sint în piciorile mele 15 wc[ъ] de her, și mъ adusrъ în Moldova la Eși și-m cer 500 sute *(sic)* de lei, și m'am rugat Cъp[i]tanului Ghiwrghie de Curte a Mъrii Sal[e] Mihai-Vod[ъ] sъ v[ъ] fac[ъ] știre, și-s viniț unul la dumnelui Cъpitanul Ghiwrghie, și el va sili și m'a scoate, și s'aduceț și ban[i], galbini, cъ alți bani nu trec; și m[ъ] rog, fraților, siliț sъ m[ъ] scoateț din mъna Tъtarъlor, cъ eu, dac'wi vini, voi da banii toț înnapoi“. [În sens invers:] Și cin[e] aduč[e] carte, sъ-i daț trei florinți.

Și adresa biĭăuluĭ Bistrițeĭ; românește. — Pecete neagră.

CCCLXXI.

[De la 1716.]

Toader Vornicul către „Samoilѣ Ușer, birѣu de cetate Bistriții“, recomandînd niște „feciorĭ“ trimeșĭ pentru cumpărăturĭ. — Cîmpulung, 3 Maiŭ.

CCCLXXII.

[De la 1716.]

Toader Vornicul către „Gonos Mihai, vamѣșul de cetaate Bistriții“, cerînd iertarea măcar a jumătățiĭ vămiĭ pentru o cumpărătură. — Cîmpulung, 3 Maiŭ.

V°: adresa romănească.

CCCLXXIII.

[De la 1716.]

Toader Vornicul către „Samoilѣ Ușer“, birăŭ de Bistrița, pentru niște banĭ și un „fur“, care, de nu-ĭ va plăti [luĭ Toader], „sѣ șaz[ѣ] acwlo sѣ moar[ѣ]“.

CCCLXXIV.

[De la 1716.]

† Cinstit al nwstru de twt bine vwitor și bun prietin, dumnalui Samwil Bed, birѣu de cetate Bistriții, sѣn[ѣ]tate și tot[ѣ] fericirile bun[e] poftim

dumitale de la Dumnezeu. Carte dumitale n'au venit, și de sкn[к]tate dumitale n'am bucurat. Altele, cкte dumnata n'ai scris, am vкzut, și nωa ne pare bin[e] și mulțimim dum[i]tal[e] de preetișugul ce ne arкți, de care și nωi așè vom și poftim pe dumnavoastrк, nedespкrțiț sк fim den dragωste; dispre noi, nemutatк dragoste va fi, cum și pe dumnavostrк rugкm așè sк rкmкe; pentru unele și alte, de care poate sк hii fкcкnt cuvкntu, darк nu cei cu minte, mкcar cк dumniata ai carte, nemicк nu-m[i] arкți; de aceea așè sк știi dumnata și sк mк crezi cк la noi nič[i] un cuvкntu de acele nu-s vorbescu, nič[i] în gкndu nemкrui nu este, neč[i] va fi; or-cin[e] ce-au grкit, nemic sк nu crezi dumnata, pentru drumul cк s'ar deșchide; tot așè am scris și la cela ghenerar, și nič[i] cum nu s'au pωzvolit; dar noi de la stкpкnire nωstrк de mult avem cuvкntu se deșchizк, și acmu țin cк s'au și deșchis; ce, mкcarк acmu de s'ar deșchide, nωa bin[e] n'ar pкre, cк și ωamen[i] cкt[e] ceva bani ar mai prinde; îmblкnd drumul ωameni dum[i]lorvoastre, fкr grije vie pe la noi; neωpriți vor fi. Avem pωrωncк și de acei mai mari ai noștri, și nωi cкnd vom trimite pofta pe dumnavoastrк, sк n'aibк bкnuialк. Iatк și acmu am trimis 10 lei, și dum[i]tal[e] mк rωg ii bun de acei ban[i], sк me-s è pentru vama ce-ar fi; poftescu pe dumnata, și eu mai multu voiu sluj[i] dumitale acele ce-ωi putè; negкsindu-s[e] in bun, mк rog dumitale cue de șindilк pe acei bani se mi-s è; și, cum am mai zis, eu cele ce vei pofti dumnata ωi seli sк rкsplкttescu ωstкniala dum[i]tale cu slujba mè. Numai așè rωg pre dumnata, cкt de puțin sк fii ωstenitor, mкcarк a-m scrie ce s'au luat, cкt și cкt cкp *(sic)*; pentru niște cafè ce-am dat

rкcilaltului *(sic)* 3 lei cu scriswаre, nu este lucru prè mare, numai ar mai trebui; și wm vrè și altк datк sк facem voe Dum[i]lor Voastre, de va da mкna dum[i]tale, sau vr'un chip, ca sк nu rкmкnк pкgubaș eu. De aceste de toate poftescu pre dumniata sк aibu rкspunsu; și, cu aceasta sfкrșind, rкmкn

iarкș iw cel de twt binevoitwr
bun prietin gata a sluj[i],
Șerban Cantacuzin.

Ѹ Cкmpulungu, Noe[m]v[re] 25.

[V°:] Cinstitului nostru prietin adivкrat și de tot binele vwitor, dumialui Samoilк Bid, birкu de cetate Bistriții, cu cinste și mult[к] sкn[к]tate dumisale sк-i dè.

Pecete neagră ruptă.

CCCLXXV.

[De la 1716.]

Șerban Cantacuzin către „comandașul de cetate Bistriții și dumnalui Samoil Bedi, birкu". „Cinstitк scrisoare Dum[ne]lwr Vostre, împreun[к] cu oameni, n'au venit, și ce însemnați dumnavoastrк am vкdzut; ce, pentr'acela lucru, nwi încк sintem creștin, macarк cк fкrк v[o]e lui Dumn[e]zeu nime nu w poate wpri, au sк trimitк undevaș. Darк încкș trebue a s[к] pкzi fieti ceni. Ce veți ști dumniavoastrк cк nwi așè am dat porwncк neč[i] aice sк nu vie din acele pкrți, ce încкiș aice este mai cu greu a pкzi, iarк acwle wm pкzi și wm feri, ca s[к] nu vie de acei wameni, — doar pe alte poteč[i], despre dкm și, de wr fi sк triacк, iar pe aice

așè am învкțat ca sк nu las[e].“ — 29 Decembre, Cîmpulung.

V°: adresa românească. — Pecete neagră, cu vulturul bicefal, dar legenda: Vasile . . .

CCCLXXVI.

[De la 1717.]

S[к]n[к]tate și viațe Mкrii Tale, birкu de la vestita cetate a Bistriții și depreunк cu twt Sfatul Mкrii Tale și Mкriilor Vwastre, dwmni; în știre dau și a înțeleage Mкriilor Vwastre pentru rкndul Rwdnenilor: iaca wamenii fug în Mwldwva, și astк nwpte a fugit unul, și încк datwriu cu multк jwldк, și am mкnat cкtane dupк dкnsк, dwrк-l pwt prinde; și wamenii șed în pкdurea, rкșchirați pin pкdurea și pin grwș, și nu-i poč[iŭ] strкnge la sat; cine pwate felelui pentru dкnșii, cк ei știu twate pwticele și șed în pкndure? Și Niculai și-au vкndut twatк marha, și au fost sк s[к] ducк și el în Mwldua, și au venit wameni de mi-au spus, și iatк cк l-am prinsк; deč[i] Mкriile Vwastre sк-m trimiteț cum mai curкnd vwlast *(sic)* înnapwi, cк știț Mкriile Vwastre, cum au lкsat ghenarariul și, mainte, cкm s'au ținut strкjile înpкrкtești. Și sк fițк sк[nк]toși, amin. — Scris-au eu Cwpitan Dumitru, cwmкndaș din Rwdna.

[V°:] Cu grabк zua și nwpte, cu grabк, — în cinstitк mкna Mкrii Sale birкu de la Bistriți, sк-s deia, și cu twt Sfatul Mкrii Sale, și cu sкntata.

Pecete de ceară neagră cu Sf. Gheorghe și anul 1717, în cifre arabe.

CCCLXXVII.

[1719.]

† Adec[ĸ] eu Samoil Bed, birĸul de cinstit ωrașul Bistriții, împreun[ĸ] cu tot tĸlnaciul, fĸcut-am scrisorea nostrĸ la mĸna dumisale Carabetĸ tĸlmač[iul] Hanului, precumu ne'mu apucat cu mare credinţĸ pentru un sĸrac de rob de la Tĸrp[t]iu (?), anume Mihul Îndria, care iaste rob la Tĸtari la Bugiag, precum, aducĸndu-l dumnelui aici, ca s[ĸ] dĸm bani dumisal[e], cĸţi ar da dumnelui pentru rob, deca va veni aici cu robul; iar, neaducĸn[d] robul zapisul, sĸ nu fie de sam[ĸ]; și pentru mai mare credința ne'm pus pecete ωrașului, ca s[ĸ] fie de... *(pătat)* credinţĸ. — 17 Iulie 7227.

Pecete de ceară roșie.

CCCLXXVIII.

[1722.]

„Nωi preuții rumĸnești carii ne aflĸm lĸcuitori aicia la biruința Mĸrii Tale și suptĸ aripile Mĸrii Tale ne smerim și ne cucerim cu tot sufletul nωstru“, către Bistrița. „Precum am trit nωi, nu știm din cĸtĸ vreame s'au așezat bĸtrĸnii nωștri aicea la acest vestit ωraș și au trĸit tωt bine și frumos în viiața lωr“; acum *sînt puși la porție* și batjocuriți de poporeni. Se roagă deci, „cu fața plecat[ĸ] pĸnĸ la verdea pajiște“, a fi ajutați. „Cĸ nωi nu avem simbrie ca alalți preuți carii sĸntĸ prin țar[ĸ], ce slujim satelωr fĸrĸ sĸimbrie“. — Năsăud, 3 Iulie 1722. — „Prωtopωp Tĸnasie, cu tωt sĸbωrașul nωstru“.

Adresa românească. — Pecete neagră ruptă.

CCCLXXIX.

[1723.]

„Sкbωrașul rumкnesc de la ωrașul Bistriței“ (adecă preuții din satele olatuluĭ) catre Sfat. Se plîng că satele-ĭ despart de *feciorii* lor nedespărțiții, „carii-s într'ω pitк cu nωi“; amintesc că sînt scutiți de dare *feciorii* giuzilor, crainicilor, slobodnicilor. — Urmează lista „caselor preuțești“ din Rodna, Maer, Singiordz, Leșul, Ilua, Feldreu, Vărarea, Răbramare, Răbrișoara, Năsăud, Salva din coace, Salva din colo, Hordoul, Felciul, Bechigi, Plai, Poeni, Zagra, Mocod, Găurenĭ, Mititeĭ, Runcк. Se pomenește la urmă și exemplul popilor din „7 ωrașe și în varmeghii“, aĭ cкror *feciorĭ* nu sînt *chilinĭ* la dare. Obiceiul s'a luat numaĭ de vre-o doĭ anĭ.

Bistrița. — Scris de protopopul Tănase. — 28 Decembre 1723.

CCCLXXX.

[1741-2.]

Înștiințare de plăiașĭ către sate, pentru pericolele din munțĭ, unde „sк scurк apele“. — 1741-2 (7250).

CCCLXXXI.

[1750.]

„Sкteni din Nкsкud, anume Judele ... și cu pкrgarii sкi ... și alți sкteni“, se plîng la Bistrița de

purtarea unui *slobodnic*, care a venit la casa Judeluĭ de două orĭ și „au suduit pe Jude și pe pьrgar dь suflet, și au zis cь le va f. . e blagosloveniia care va faač[e] popa cruciș, cьnd vor muri, și cruce sufletului“. Cer dreptate: oferă a se prezinta toțĭ la termen. — Năsăud, 8 Maiŭ 1750. — Scris de „potropop Tanasiie“.

CCCLXXXII.

[1781.]

În anulь ѡ mie șapte sute ѡptь-zьci și unu, în luna Martie 17 zile. Au luatь Simiѡnь Dьmiianь dѡo sute și noasprь-zece mierьțь de orьzь, 2 mierьțь au trimьri, iatь dela curьtia Telechi birьu dinь tьrьmașь *(sic)*.

DOCUMENTE SLAVE [1]).

I.

[1517.]

Bogdan-Voevod al Moldoveĭ dă un salv-conduct „luĭ Iacob din Cotnarĭ“ pentru a merge cu calul luĭ în țara ungurească. — Hîrlăŭ, 29 Maiŭ 1517.

Pecete mică, indistinctă, de ceară roșie.

1) Regestele de care m'am servit mi-aŭ fost făcute de d. I. Bogdan.

II.

[De la 1527.]

„Dan, pîrcălab de Cîmpulung“, către biräul Bistriţeĭ, cerîndu-ĭ ştirĭ, bune saŭ rele, din Ungaria, unde se adună oştire. Cererea o face în numele luĭ Petru Voevod. — Cîmpulung, Iunie 26.

Pecete rotundă, cu litere neinteligibile, în jurul unuĭ triunghiŭ cu vîrful în jos. — Pe V°: «minister». — Fără adresă. — Scrisoare care pare a fi din secolul al XVI-lea.

III.

[1538-40.]

„Ştefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ“, scrie „slugiĭ noastre Hîra biv Chelar“, „că te-am iertat pentru greşala ce ni-aĭ greşit“, şi deci poate să se întoarcă în ţară. Se jură pe sufletul şi credinţa sa şi a boierilor săĭ.— Suceava, 16 Octombre.

Pecete roşie mică, ruptă. — Fără adresă.

IV.

[1538-40.]

Acelaşĭ către guvernul bistriţean: biräŭ, pîrgarĭ, vameşĭ, cerîndu-li a trata după voia luĭ pe slugile sale, Ion Năseală şi fratele luĭ, Sima, ca să se întoarcă în pace la iel. — Hîrlăŭ, 29 Decembre.

Pecete mică roşie, ruptă. — Adresa slavă.

V.

[1538-40.]

„Huru Marele-Vornic“ cere de la biräul Bistriței să scadă de la niște oamenĭ aĭ săĭ suma de 1.900 de zloțĭ, pe cari aceștia îĭ luase de la alțĭ oamenĭ aĭ luĭ; baniĭ fusese ascunșĭ într'o groapă de soția luĭ, pe care o trimesese acolo cu copiiĭ, la fuga luĭ Petru-Vodă. — Suceava, 26 Maiŭ.

Pecete cu totul ruptă. — Adresa slavă.

VI.

[1538-40.]

„Mătiiaș Vistearnicul“ către biräul bistrițean Tamăș, cerînd a ținea la iel pe soția luĭ, pe mamă, copiĭ și tot avutul luĭ și să nu-ĭ dea nicĭ în mîna Craiuluĭ Ianăș, nicĭ în a luĭ Petru-Vodă; ci să-ĭ ție până va veni iel pentru aceasta. — Suceav a 29 Septembre.

Adresa slavă.

VII.

[1538-40.]

„Toma Logofătul dumisale luĭ Ștefan Voevod al țeriĭ moldoveneștĭ“ către același, pentru a-ĭ spune că pe timpul năvăliriĭ turceștĭ îĭ fugise niște Țiganĭ cumpărațĭ cu banĭ din Ardeal. De aŭ ajuns la iel, să-ĭ dee înnapoĭ, căcĭ a pierdut tot: „și case și sate și morĭ și bunuĭ și oĭ și albinĭ și vase și

haine și încălțăminte". Îĭ va mulțămi cu un „bidiviŭ" de o sută de zloțĭ. — Cîmpulung, 2 Octombre.

Adresa slavă.

VIII.

[1538-40.]

„Huru, Mare-Vornic de Țara-de-Jos", scrie aceluiașĭ că la venirea Turcilor în țară soția luĭ, cu o slugă a ieĭ, s'a adăpostit la Bistrița. Se roagă să-ĭ ție la dînsul, făgăduind a li plăti toată cheltuiala. Va fi recunoscător dacă apoĭ îĭ va trimete cu oameniĭ luĭ. — Suceava.

Adresa slavă.

IX.

[1538?]

„De la Pătrașcu Comisul, Toma Logofătul, Miron Medelnicerul, Bălțatul Ușer și Sturdzea Postelnic, boierĭ din țara Moldoveĭ", către acelașĭ, arătînd că trimet oamenĭ cu o scrisoare.

„Maer", Septembre 29.

Treĭ pecețĭ micĭ, neinteligibile, pe hîrtie.

X.

[1538-40.]

Ștefan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al țeriĭ Moldoveĭ", către „chir Anastasie episcopul

de Vad". A primit scrisoarea trimeasă de episcop luĭ Mihul pîrcălab. Acesta îĭ roagă să-l pomenească pentru boala ce are, căcĭ i-a făcut slujbă.— „În tîrg în Roman", 11 Octombre.

Pecete roșie ruptă. — Adresa slavă, către episcopul de Vad.

XI

[1564.]

Grigore, birăul de Bistrița, spune că oamenii din Sîngeordzu („Sъndzordzu") aŭ venit să se plîngă cu ceĭ din Ilua pentru hotar; iel trimete doĭ pîrgarĭ cu pîrcălabul săŭ Gheațeŭ. Fiind pe Sameș, nu pe Ilua, ceĭ d'intăiŭ nu pot avea dreptate; trebuie decĭ să meargă numaĭ pănă în hotarul Mairenilor. Decĭ Gheațeŭ, Capotă Mihul, Judele din Maer, anume Jurjea, cu Mairenii, Mihoc și satul Sîngiordzu, Trif și alțĭ sătenĭ din Ilua, Andreica și satul Feldreŭ, se tocmesc, puind *legătură* de patru-zecĭ de zlоțĭ pentru cine va călca învoiala. — 1564, April 13. — De notat: „Simdzordzeanilorъ", „Sindzordzeani", „Maireanilorъ", „Valea Aurarilor", „Valea Bжrna".

XII.

[14.. saŭ 15..]

Egumenul și soborul Moldavițeĭ scriŭ pîrcălabuluĭ de Bistrița că aŭ primit o scrisoare de la birăŭ pentru niște datorii ale luĭ Sava la niște Sașĭ localnicĭ; aceștia s'aŭ plîns contra Săvoaiĭ

(„Skvoae“), care „are uric la Cîmpulung“. Acolo deci să se plîngă, „căci acolo e uricul Săvoaiĭ“; să nu sufere alțĭ oamenĭ pentru dînsa. — 13 April...

Pecete ruptă, de ceară neagră. — Adresă slavă.

XIII.

[15..]

Scrisoare de la patru frațĭ din Moldova, pentru niște afacerĭ de vamă.

XIV.

[1568.]

Scrisoare din Sluck, pentru niște afacerĭ de comerț. — 1568, 26 Februar.

XV.

[1568.]

Alta din Sluck (?), cu scop asemenea. — 1568, 4 Maiŭ.

XVI.

[1571.]

Bogdan-Vodă, Domnul Moldoveĭ, scrie biăuluĭ Bistrițeĭ pentru un lotru, care, cu alțĭ doĭ, vrea să

intre în ţara luĭ. „Vîzănd aceasta, dumneata ni-aĭ dat de ştire că aĭ trimes să-ĭ prindă, dar n'aŭ putut să-ĭ prindă.“ Li mulţămeşte că vreaŭ a ţinea cu iel pace ca şi cu tatăl săŭ Alexandru. „De veţĭ prinde pe lotru, să-l legaţĭ, iar pe oamenii luĭ să-ĭ pedepsiţĭ“. — Hotin, 6 Octombre.

Pecete: Печать Iѡ Бѡгданъ Воевода Гдн҃ъ“. — Adresa slavă.

XVII.

[1574.]

„Ioan Voevod, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn al ţeriĭ Moldoveĭ“, către biraul Bistriţa, pentru a-ĭ spune că „un călugăr anume Tofan, care a fost mitropolit, şi alţĭ treĭ călugărĭ i-aŭ furat mulţĭ zloţĭ şi alţĭ banĭ şi aŭ fugit cu dînşiĭ toţĭ“. Să-ĭ caute prin oameniĭ oraşuluĭ la toate pasurile, „poate să dea Dumnezeŭ să-ĭ prindă“. În acest caz să i-ĭ trimeată; alt-fel, dacă ştie ceva despre dînşiĭ, să-ĭ deie de ştire. — Iaşĭ, Maiŭ 24.

Pecetea cu boul şi legenda: милостію Божію Iѡан Воевод и Господинъ. — Adresa slavă.

XVIII.

[1572-4.]

Acelaşĭ către biraul de Bistriţa şi şoltuziĭ şi pîrgariĭ de acolo, anunţîndu-li că s'a deschis iarăşĭ negoţul cu ţara sa. — Iaşĭ, Maiŭ 5.

Aceiaşĭ pecete. — Adresa slavă.

XIX.

[1574.]

„Ostafii Postelnic“ promite a da înnapoĭ „dumisale Matiaş Fliandrişevicĭ, negustorul din Bistriţa“, un „cal bun turcesc“, „cînd va da Dumnezeŭ şi va veni milostivul Domn Bogdan în Domnia sa, în ţara Moldoveĭ“. — Lemberg, „Miercurĭ înnainte de Naşterea Sf. Ioan Înnainte-Mergătorul“ [23 Iunie] 1574. „Ieŭ Ostafii Postelnicul, sluga milostivuluĭ dumisale Bogdan, Domnul ţeriĭ Moldoveĭ“.

Pecete rotundă peste hîrtie, cu: Ѡскташi.

XX.

[De la 1595.]

Ieremia Movilă către „sluga noastră ureadnicul de Cîmpulung“, pentru cearta de hotar dintre Cîmpulungenĭ şi Suceviţa, pe care iel s'o cerceteze.— Suceava, 12 Iulie.

Bogza logofăt. — Ion.

Pecete mică ştearsă, de ceară galbenă.

XXI.

[De la 1620.]

„Ieromonahul Dzosim“ şi soborul său de la Putna cere de la birăul Andriaş şi de la pîrgariĭ şi domniĭ din Bistriţa să se facă dreptate luĭ Luca, Ionaşco, Boţa şi aĭ lor tovarăşĭ, cărora nişte hoţĭ „din ţara dumilorvoastre“ li-aŭ luat dobitoace şi arme.

[În alt sens:] † Forte ne rugкm dumilor vowstre sк le cкutaţi de rкndu, sѫ le întorcк bucatele.

Pecete mică de ceară neagră, cu ornamente. — Adresa slavă.

XXII.

[Începutul sec. al XVIII-lea.]

„Pan Gligorcea, Mare-Vornic de Ţara-de-sus(?),“ către biräul Bistriţeĭ, „în ţara ungurească“, spuindu-ĭ că a trimes nişte oamenĭ pentru a cumpăra şfară (шварѹ) şi altele, *pentru treaba Domnuluĭ săŭ.* — Dorohoĭ, Iunie 3.

Pecete verde ruptă. — Adresa slavă.

TABLA NUMELOR [1].

---

1) Nu s'aŭ cuprins multe din numele străine de istoria noastră, ce se menționează în cele două Prefețe. Cifrele cu * sînt din acestea. Cele din parenteze reprezintă nl de ordine al documentelor.

I. ADAUSURĬ.

La I, p. XXV. Episcopia de Vad ie pomenită şi în istoriile ecleziastice ardelene. V., d. ex., Popea, *o. c.*, 27, 58-9.

La I, p. XLVIII. Pentru familia Mogîlde, v. şi *Arch. ist.*, III, pp. 240 şi urm.

La I, pp. CV-VI. Axentie Virzirescu nu ie un necunoscut. Îl pomenesc Pray (*Dissert.*, p. 171), Benkö (*Princ. Transylv.*, I, pp. 486-7), Sulzer (II, p. 132), Şincai (III, pp. 255-6) şi, dintre ceĭ maĭ noĭ, Hurmuzaki (*Fragm.*, II, 86). Învăţase la Propagandă şi izbutise a uni cu Biserica din Roma, la 1683, pe conaţionaliĭ săĭ din Ardeal: acestea sînt lămuririle ce se pot culege din izvoarele citate. Dintr'un articol publicat de d. Gr. Goilav, în *Arch. soc. şt. şi lit. din Iaşĭ* (VII, pp. 634 şi urm.), se vede că iel a înfiinţat «corporaţia tinerilor» la sfîrşitul secoluluĭ al XVII^lea (12 Sept. 1139 [1690]? din era armenească). Actul de fundaţie ie semnat de «locotenentul de episcop al eparchieĭ Suceveĭ, al sfintelor schiturĭ din Suceava, închinate Sf. Axintie, adevărat archimandrit Hagì Koh Varzaresc Mîndrul». Documentul ie redactat la «Gurghiu S. Micloş». Deci, în documentul latin rezumat de noĭ, ie vorba de acest Gurghiŭ, şi nu de Giurgiu. Vărzărescu menţionează pe catolicosul Eliazar, dar şi pe Papa Alexandru (1689-91). — Pentru satul Vărzăreştĭ, v. *Rev. p. ist., arch. şi fil.*, VII, p. 236.

La I, p. 85, n° CXXIII. Scrisoarea ie de la începutul secoluluĭ al XVIII^lea, cînd îmĭ amintesc că am găsit, în cronicĭ, pe Vornicul Voiţi.

La II, p. IV. Totuşĭ pomelnicul Bisericanilor vorbeşte de Dumitru şi Safta, părinţiĭ luĭ Miron. V. *Arch. soc. şt.*

și lit. din Iași, II, pp. 118, 122. Decĭ trebuie să se admită că aŭ existat doĭ Dimitrie Barnowski: unul, soț al Anghelineĭ și tată al Soreĭ, iar cellalt soț al Safteĭ și tată al luĭ Miron.

La II, pp. VIII-IX. La începutul secoluluĭ al XVII^lea^ se judecă înnaintea luĭ Grama Postelnicul, fost Ceașnic, Rotompan Vornicul și Goia păhărnicelul din Cucutenĭ; cel d'intăiŭ iera ginerele luĭ «Ciogolea». Se menționează și Iacob Moțoc. Bibl. Ac. Rom., doc. XIII, 262.

La II, p. X. Pentru Mihul Stîrcea, pîrcălab de Ciceŭ, și fratele luĭ, Ioan, pîrcălab de Hotin, v. V. A. Urechiă, *Operele luĭ Miron Costin*, II, p. 287, nota 1.

La II, p. XI. Un diacon Bilăĭ, falșificator de documente, se întîmpină în 1631. *Arch. ist.*, I[1], p. 71.

La II, p. XIII. Un diac Ionașcu Rotopanul ie pomenit la 1617. *Uricariul*, I, pp. 161-2.

La II, p. XIII. Condrea Vameșul se găsește documentar la 1610 (*Uricariul*, XIX, p. 7); în 1618, i se dă titlul de biv Cămăraș (*Arch. ist.*, I[2], p. 191).

La II, pp. XIV-V. Pentru Pătrașco Ciogolea, v. și *Arch. soc. șt. și lit. din Iașĭ*, X, p. 499. Un Ștefan Ciogole, Vornic de Poartă, se întîlnește adesea în secolul al XVIII^lea^. V. Bibl. Ac. Rom., doc. XI, 171-2, 184 și Erbiceanu, *Mitr. Mold.*, p. 322, n° 361.

La II, pp. XXIV-V. Un Cucoranul iera pisarul luĭ Ștefan-Vodă (Răzvan). *Uricariul*, XXIII, p. 37.

La II, p. XXVI. Ștefan Hăbășăscul, pîrcălab, tatăl luĭ Ioan, și soția celuĭ d'intăiŭ, Axinia, sînt menționațĭ într'un document din 1709. *Uricariul*, V, pp. 245-7.

La II, p. XXXIV. Pentru Toderașco Nacul, v. și *Arch. ist.*, III, p. 279.

La II, p. XXXVI. Ca martur într'un document din 1687, 16 Decembre, aflăm pe Chigheciŭ căpitanul de Țuțora. Bibl. Ac. Rom., XXII, 84.

La II, p. XXXVII. Pentru Șerban Cantacuzino, Postelnic, v. *Uricariul*, XVI, p. 340.

Asupra Vlădicilor romînĭ din Ardeal, ale căror scrisorĭ s'aŭ reprodus adese aicĭ, v. lămuririle nouă pe care le dă, în *Unirea* din Blaj, X, n° 38, canonicul Ioan Boroș («Observărĭ la seria cronologică a archiepiscopilor de Alba-Iulia și a episcopilor sufraganĭ»).

II. ERRATA.

La I, p. III, rîndul 12 de sus, a se ceti: «Iunie», în loc de «Iulie», şi p. XIV, rîndul 5 de jos: «Februar», în loc de «Mart».